

PAISATGE I MÓN LOCAL

Reptes i perspectives

TREBALL FINAL DE GRAU

Noèlia Vidal
Juny de 2018

Tutor: Doctor Joan Nogué
GRAU EN GEOGRAFIA, ORDENACIÓ DEL TERRITORI I GESTIÓ DEL MEDI AMBIENT
UNIVERSITAT DE GIRONA

Paisatge i Món Local

Reptes i perspectives

Alumne: Noèlia Vidal

Tutor: Dr. Joan Nogué i Font

1 de Juny del 2018

Descriptors:

Polítiques de paisatge

Participació ciutadana

Cartes i Plans de Paisatge

AGRAÏMENTS

Voldria expressar la meva gratitud a totes aquelles persones que m'han ajudat a tirar endavant amb aquest treball de final de grau.

Al meu tutor, el Catedràtic en Geografia Joan Nogué, per recolzar-me al llarg de tot el treball, per ajudar-me amb la recerca, sense el seu suport i acompanyament moltes vegades m'hagués desviat del camí.

A l'Observatori del Paisatge de Catalunya, per acollir-me i atendre'm tant bé. Sobretot a en Jordi Grau per l'ajuda en l'assessorament d'aquest treball, la seva voluntat de servei i estar disponible sempre que l'he necessitat.

A totes les persones que he entrevistat durant el treball, per haver accedit tant amablement a concedir-me una cita i explicar-me les seves experiències d'una forma enriquidora.

A la Isabel Planas i el conjunt de l'equip de la Biblioteca – Barri Vell de la Universitat de Girona, pels seus ànims diaris i l'actitud sempre positiva, així com pels consells i la supervisió d'aquest treball.

A la meves amigues i companyes de viatges Rut Leon i Mònica Ayats, especialment per acompanyar-me en tot moment al llarg del treball, per la seva mirada crítica, per la seva complicitat i alegria en els moments més necessaris.

A en Jordi Colomer, per ajudar-me tant en tot, per creure en mi, per ser-hi sempre amb un somriure.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	7
1.1 JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS.....	7
1.2 ESTRUCTURA.....	8
1.3 METODOLOGIA	9
1.4 ÀREA D'ESTUDI.....	13
MARC TEÒRIC.....	
2.1 CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE I MÓN LOCAL	15
2.1.1 EI CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE	15
2.1.2 PAISATGE I MÓN LOCAL: LA PERSPECTIVA DEL CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE	17
2.2 ELS CASOS D'ALEMANYA, FRANÇA I ELS PAÏSOS BAIXOS.....	19
2.2.1 LA PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE A ESCALA LOCAL.....	19
2.3 LLEI DE PROTECCIÓ, GESTIÓ I ORDENACIÓ DEL PAISATGE A CATALUNYA 8/2005 DEL 8 DE JUNY 24	
2.3.1 EL PAISATGE I EL MÓN LOCAL: L'APORTACIÓ DE LA LLEI DE PROTECCIÓ, GESTIÓ I ORDENACIÓ DEL PAISATGE A CATALUNYA.....	27
2.3 EINES DE GESTIÓ DEL PAISATGE A ESCALA LOCAL A CATALUNYA	30
2.3.1 LES CARTES DE PAISATGE	30
2.3.2 ELS PLANS DE PAISATGE.....	31
2.3.3 TERRITORIS PEL PAISATGE	32
ANÀLISI D'INICIATIVES.....	
3. 1 CARTA DEL PAISATGE DEL PRIORAT	34
3.2 CARTA DEL PAISATGE DE LA VALL DE CAMPRODON.....	41
3. 3 CARTA DEL PAISATGE DEL LLUÇANÈS.....	46
3. 4 PLA DE PAISATGE TRANSFRONTERER DE LA CERDANYA.....	52
3. 5 PLA DE PAISATGE DE CERVERA	56
3. 6 PLA DE PAISATGE URBÀ DE LINYOLA.....	61
RESULTATS FINALS.....	
4.1 RESULTATS FINALS	65
4.2 CONCLUSIONS.....	71
BIBLIOGRAFIA.....	75

ANNEXOS.....	
Annex 1: Model de l'entrevista realitzada als responsables de les Cartes i Plans de Paisatge.....	80
Annex 2. Entrevista Carta Paisatge Priorat	81
Annex 3. Entrevista Carta Paisatge Vall de Camprodon	84
Annex 4. Entrevista Carta Paisatge Lluçanès	87
Annex 5. Entrevista Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya	89
Annex 6. Entrevista Pla de paisatge de Cervera.....	91
Annex 7. Entrevista Pla de paisatge urbà de Linyola	94
Annex8: Equivalència de valors qualitius a quantitius	96
Annex 9: Valors de les Cartes de Paisatge	97
Annex 10. Valors dels Plans de Paisatge	98

INTRODUCCIÓ

1.1 JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

Paisatge i món local és un treball de final de grau (TFG), dedicat precisament a això, a l'estudi de la relació entre el paisatge i el món local, a com es viu el paisatge des de l'escala humana i com la població es pot implicar per millorar-lo tant en la gestió com en la planificació des de la participació ciutadana.

El tema d'aquest treball sorgeix d'un conjunt d'interessos, des d'inicis del grau les assignatures que més em cridaven l'atenció m'anaven apropant a l'estudi del paisatge. Fins a arribar a tercer, on l'assignatura de Paisatge: Visions i Intervenció, em va atraure especialment fins al punt de fer les pràctiques curriculars a l'Observatori del Paisatge de Catalunya, on vaig participar en l'edició del Catàleg de Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona.

A més, sempre he tingut molt present que la implicació ciutadana és un aspecte clau per tal de desenvolupar una millor planificació i gestió territorial i urbana. Només coneixent les necessitats i valors de la societat, es podrà fer una millor planificació. És implicar a la societat d'un territori en la seva gestió, el que la farà més funcional i afectiva.

En els darrers anys, s'han donat diferents accions arreu del territori català en l'àmbit local en relació al paisatge. Moltes d'aquestes accions i propostes transmeten un desig més de fons i molt transversal de servir-se del paisatge com a element articulador a l'hora de plantejar una manera diferent de relacionar-se amb el territori.

Algunes d'aquestes accions han estat materialitzades en forma de Cartes de paisatge, però més recentment han aparegut els Plans de paisatge que no tenen cap traducció en la legislació de caràcter territorial. Són simplement propostes i iniciatives molt interessants i diverses que expressen aquest sentiment indicat més amunt. Aquest TFG pretén trobar quines són aquestes propostes, estudiar-ne els orígens i els objectius que persegueixen. D'on sorgeixen i a què responen totes aquestes iniciatives que s'han impulsat? Com han anat evolucionant al llarg del temps? Quins són els principals reptes de cara al futur?

1.2 ESTRUCTURA

El paisatge és un concepte ampli, és el resultat visible de les relacions entre la societat i el medi. Aquest treball de final de grau tracta sobre com el món local s'empodera del seu paisatge, per tal de preservar-lo.

En ser un treball complex, molt relacionat amb polítiques i legislacions sobre planificació, ordenació i gestió del paisatge, he sentit la necessitat d'incloure aquest breu apartat, per tal de situar al lector.

El treball s'estructura en quatre blocs: la introducció i contextualització del treball, el marc teòric, l'anàlisi de les iniciatives i els resultats i conclusions. A més de la bibliografia i els annexos.

El marc teòric fa una aproximació a la legislació que regula el paisatge actual. Un breu recorregut històric per entendre com hem arribat fins avui en dia, començant pel Conveni Europeu del Paisatge que obrirà el camí a les actuals polítiques, s'expliquen els casos que s'han donat en polítiques d'altres països, concretament Alemanya, França i els Països Baixos, pioners en les legislacions de paisatge. I, ens centrarem en el cas català pròpiament, els reptes que han anat sorgint de cara al futur, endinsant-nos en les eines de gestió, ordenació i planificació de paisatge que existeixen avui en dia a escala local, com són les Cartes de Paisatge i els Plans de Paisatge.

L'anàlisi de les iniciatives és el cos principal del treball, on es farà un estudi exhaustiu de les sis eines de gestió del paisatge a escala local: tres cartes de paisatge i tres plans de paisatge. Es farà la conceptualització i funcionalitat d'aquestes, la metodologia per elaborar-les i els objectius, compromisos i accions que han acordat cadascuna d'elles.

Aquesta anàlisi no només es realitza a través dels documents resultants, sinó que s'acompanya amb una entrevista feta a cadascun dels responsables de l'edició d'aquestes eines per tal d'entendre com ha evolucionat fins avui en dia.

Es presentaran els resultats mitjançant una comparativa i així fer visible si des de la seva creació s'han produït millores i quines són, o si han quedat en un document d'intencions.

Finalment, les conclusions intentaran respondre als objectius plantejats inicialment.

1.3 METODOLOGIA

Com s'ha explicat anteriorment, per tal d'aconseguir els objectius proposats es farà una anàlisi de tres Cartes de Paisatge i tres Plans de Paisatge. Donar resposta a què són exactament aquests instruments, què volen aconseguir i mitjançant quins mètodes i accions.

També és un aspecte clau saber qui els ha proposat o iniciat i per quins motius. Si es tracta d'iniciatives d'entitats ciutadanes o si més aviat són les administracions locals. Conèixer el mètode de finançament, si utilitzen eines de difusió, educació o implicació ciutadana. En darrer lloc, fer una avaluació de com han anat evolucionant i si segueixen funcionant a mesura que ha passat el temps.

Disseny de l'anàlisi

Els instruments escollits són les Cartes de paisatge de la Vall de Camprodon, Priorat i Lluçanès, i el Pla de paisatge de Cervera, el Pla transfronterer de la Cerdanya i el Pla de paisatge urbà de Linyola.

Aquests han estat triats perquè es caracteritzen per tenir un treball exhaustiu en matèria de paisatge i per tant més possibilitats que l'anàlisi sigui enriquidor. Els territoris han estat escollits perquè es troben escampats arreu de la geografia catalana, en indrets molt diferents però tots ells estan conscienciats en la preservació dels seus paisatges. La majoria d'aquests espais són més aviat rurals i abasten escales molt diferents, des de l'escala municipal fins a projectes transfronterers com és el cas de La Cerdanya.

Tant les Cartes de paisatge com els Plans de paisatge es recullen en documents elaborats pels seus respectius autors i cadascun està format per diferents apartats que s'explicaran al llarg del treball. A l'hora d'analitzar-los, he reunit els ítems comuns per tal de fer una comparativa més enriquidora. Els ítems escollits donen resposta a preguntes bàsiques per entendre l'origen, la metodologia i el funcionament. Això ho he pogut recollir dels documents oficials publicats i les he completat mitjançant a les entrevistes als seus autors.

ÍTEMS		Referència
Àrea d'estudi	Localització de les eines	Document
Origen	Com s'ha originat i perquè	Entrevista
Pressupost	Amb quin pressupost compten i d'on prové	Entrevista
Signatura	Qui forma part de la gestió (administracions, empreses i/o persones a títol individual)	Document
Procés participatiu	Com és el procés participatiu	Entrevista
Composició	Per quins documents està estructurat la Carta o Pla de paisatge	Document
Objectius	Quins són els objectius generals que han originat el document	Entrevista
Compromisos i accions	Quins són els objectius concrets s'han proposat i mitjançant quines accions els volen aconseguir	Document
Compliment i avaluació	Com ha evolucionat el territori des de l'elaboració de la Carta o Pla de paisatge	Entrevista

Figura 1. Selecció d'ítems per analitzar les eines de gestió de paisatge a escala local escollides.
Font: Elaboració pròpia

Treball de Camp

Un cop fet l'anàlisi, han sorgit determinats dubtes que només es poden de resoldre a través de l'entrevista directa amb els responsables d'aquests documents.

Per localitzar als tècnics ho vaig fer a través de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, coordinador en tots els projectes, qui ja m'havia aconsellat amb la tria dels objectes d'estudi i facilitant-me els seus contactes:

Persona	Càrrec	Eina de gestió del paisatge	Tipus d'entrevista
Jordi Grau	Tècnic a l'Observatori del Paisatge de Catalunya	Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya	Telefònica
Teresa Monje	Tècnica en la Mancomunitat de la vall de Camprodon	Carta de paisatge de la Vall de Camprodon	Presencial
Laura Megias	Responsable de la Carta de Paisatge del Lluçanès	Carta de Paisatge del Lluçanès	Telefònica
Sergi Saladié Ramon Royes	Professor de geografia a la URV i redactor del Pla Paer en cap de Cervera	Pla de Paisatge de Cervera	Presencial
Elisa Barceló	Àrea de serveis al territori, Consell Comarcal del Priorat	Carta de Paisatge del Priorat	Telefònica
Ramon Queralt	Empresa La Llena Ambiental	Pla de paisatge urbà de Linyola	Presencial

Figura 2. Responsables dels documents, seleccionats per entrevistar
Font: Elaboració pròpia

L'entrevista s'estructura a través de 15 preguntes dividides en cinc grans blocs per tal de trobar resposta a aquells ítems que no es troben en els documents (Annex 1: Model de l'entrevista realitzada als responsables de les Cartes i Plans de Paisatge.).

Origen	Com es va iniciar la Carta de paisatge / el Pla del Paisatge? Qui la va impulsar i amb quines intencions?
Pressupost	Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions? Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?
Participació	Com es va fer difusió de la Carta de paisatge / del Pla per implicar la població? Quines consultes es fan? La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?
Objectius	Els objectius de la Carta de paisatge / del Pla són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística? S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori? Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Carta de paisatge / Pla de paisatge? S'han aconseguit els objectius proposats?
Avaluació	Es segueixen respectant els compromisos? Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge? Com avaluaria els resultats després de l'aplicació de la Carta de paisatge / del Pla del paisatge?

Figura 3. Preguntes per realitzar a l'entrevista
Font: Elaboració pròpia

Anàlisi dels resultats

L'anàlisi dels resultats apareix amb el buidatge de dades tant de la lectura de les sis eines de gestió del paisatge, com de la informació extreta al llarg de les sis entrevistes.

A l'haver marcat els mateixos ítems tant en l'estudi dels documents com en les consultes als seus autors, es pot fer una comparativa que mostri les variacions que s'estableixen segons la realitat de cada zona i les diferents metodologies de treball que utilitzen, l'establiment de la participació dins l'àmbit de les polítiques de paisatge i l'exemple pràctic de les tres Cartes i els tres Plans de paisatge.

La comparativa es realitza en tres fases: primer es comparen únicament les Cartes, després es comparen els Plans i a continuació es comparen totes les eines treballades. D'aquesta manera es vol trobar la relació entre els instruments del mateix tipus i la diferència entre les Cartes i els Plans. Intentant trobar resposta a les preguntes inicials: d'on sorgeixen i a què responen les iniciatives? Com han anat evolucionant al llarg del temps? Quins són els principals reptes de cara al futur?

Un cop s'han analitzat els documents i fet les entrevistes de les diferents eines de gestió del paisatge a escala local a l'apartat anterior s'obtenen uns resultats que se situaran com a valors en una taula per tal de realitzar la comparativa.

ÍTEMS	CARTES DE PAISATGE		
	Priorat	Vall de Camprodon	Lluçanès
Superfície			
Origen			
Pressupost			
Signatura			
Participació			
Composició de la carta			
Objectius			
Compromisos			
Compliment			

ÍTEMS	PLANS DE PAISATGE		
	Cerdanya	Cervera	Linyola
Superfície			
Origen			
Pressupost			
Signatura			
Participació			
Composició de la carta			
Objectius			
Compromisos			
Compliment			

Figura 4: Taules comparatives dels valors resultants.
Font: Elaboració pròpia.

Un cop emplenades cadascuna de les dues taules amb els seus valors qualitatius corresponents, es traduiran en dues gràfiques amb valors quantitius (Annex8: Equivalència de valors qualitatius a quantitius). Una on es comparen les tres Cartes de paisatge i un altre per comparar els tres Plans de paisatge. Per tal de fer més visible quins són els punts forts i quins són els punts febles de cada cas, tenint en compte que les qualitats les he elaborat des de la meua perspectiva un cop fetes les entrevistes. Com es pot observar a les gràfiques hi figuren els ítems que s'han establert anteriorment:

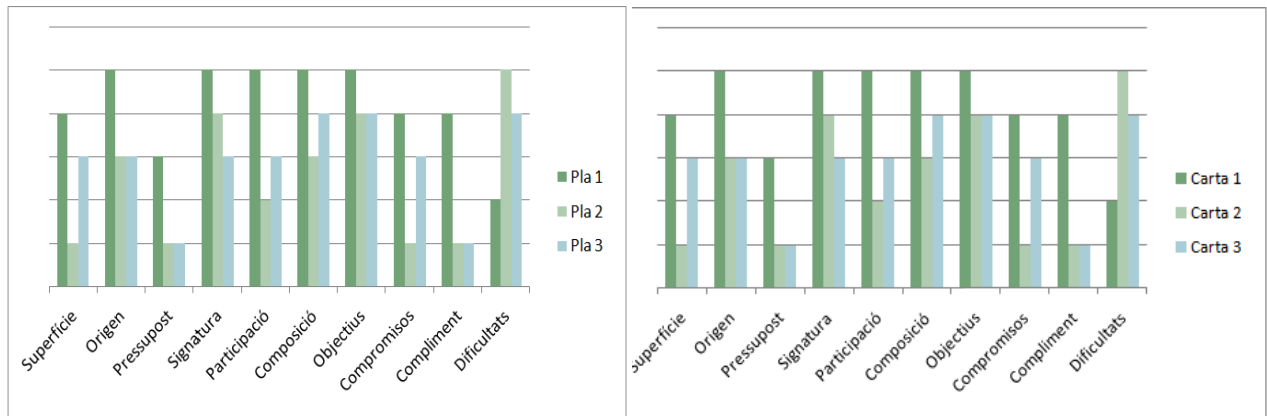

Figura 5: Exemple de gràfiques comparatives dels valors resultants.
Font: Elaboració pròpia.

De la mateixa manera, un cop analitzades les Cartes i Plans per separat, el següent pas serà comparar-les entre elles. Així es pot observar les diferències clau dels dos instruments de gestió del paisatge i tenir un fonament per a l'apartat següent arribar a les conclusions.

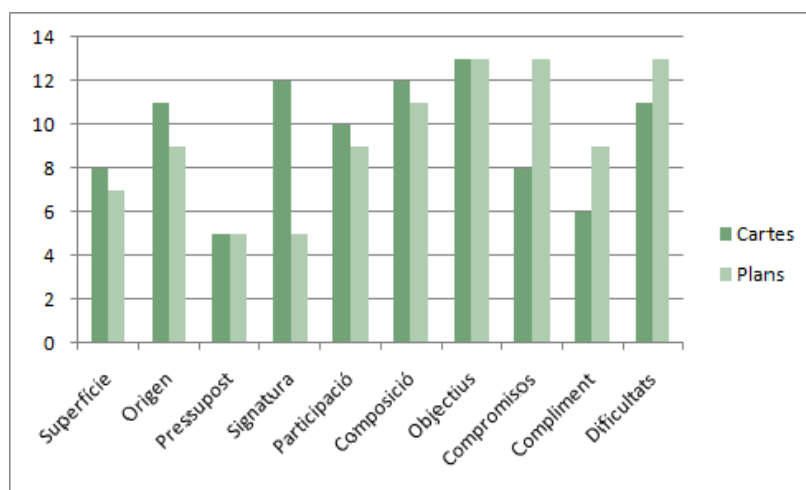

Figura 6: Gràfica comparativa final.
Font: Elaboració pròpia.

1.4 ÀREA D'ESTUDI

Com s'ha explicat anteriorment, l'àmbit d'estudi d'aquest treball abasta tot el territori català, donat que les iniciatives analitzades es troben escampades arreu del país.

A continuació s'observa el mapa de comarques de Catalunya, on destaquen les actuals iniciatives de planificació del paisatge a escala local que s'estan desenvolupant.

Les eines que seran analitzades en el present treball són, al nord l'àrea del Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya, les Cartes de paisatge de la Vall de Camprodon i del Lluçanès. A les terres de Lleida es situen el Pla de paisatge de Cervera i el Pla de paisatge urbà de Linyola. I, més al sud, al Camp de Tarragona, es localitza la Carta de Paisatge del Priorat.

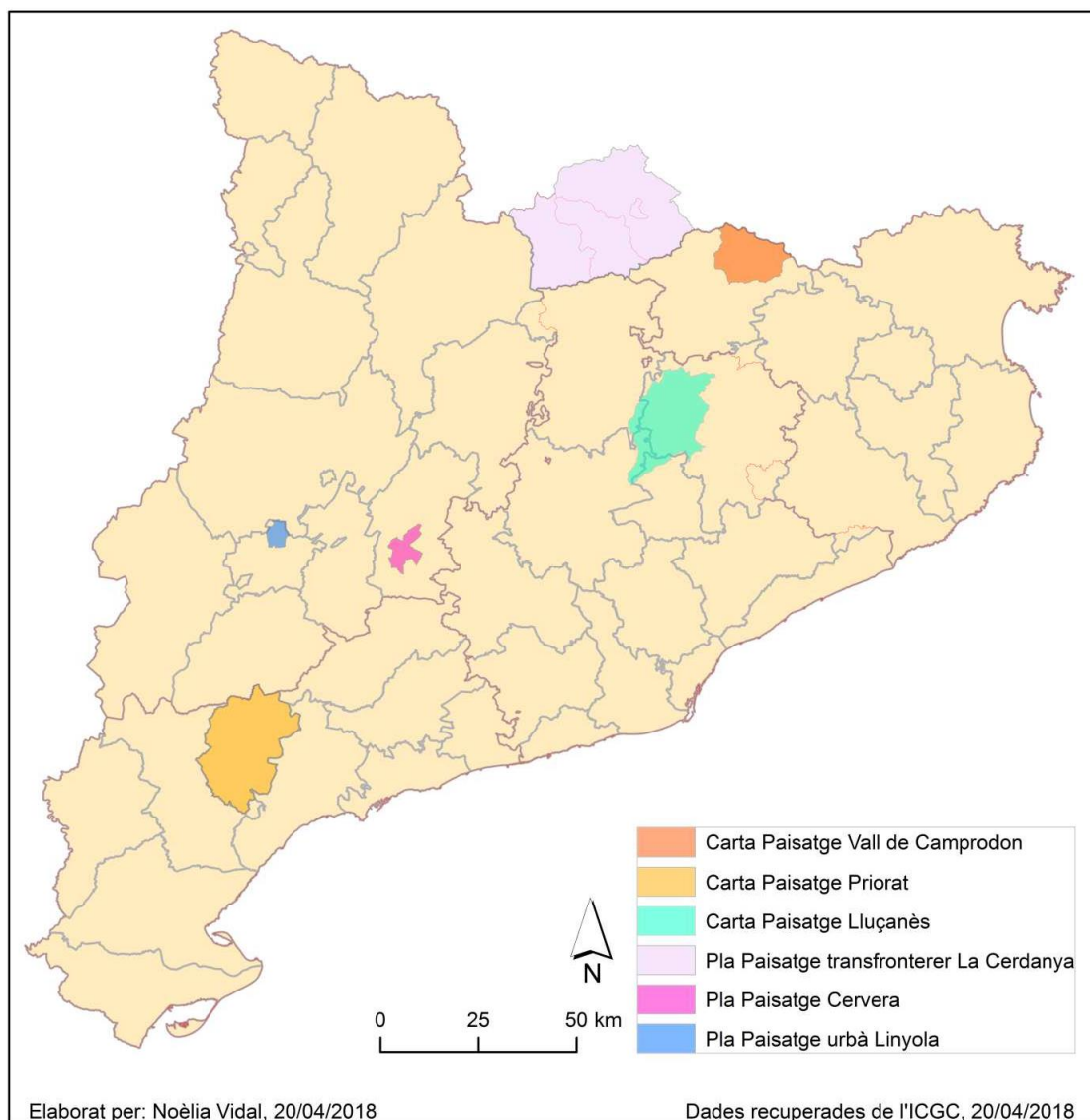

Figura 7. Mapa comarcal de Catalunya de les iniciatives de planificació del paisatge en l'àmbit local a Catalunya analitzades en el treball.

MARC TEÒRIC

2.1 CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE I MÓN LOCAL

2.1.1 EL CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE

Després de la Segona Guerra Mundial, Europa experimenta un període de múltiples canvis en les relacions entre estats. Neix el Consell d'Europa, ens que es va crear amb la voluntat d'establir llaços entre els diferents estats europeus i evitar així desastres com els precedents. Aquesta entitat es focalitzava sobretot en els drets humans, però també s'interessava per temàtiques de medi ambient.

Paral·lelament, als anys 1990 en la ciutadania europea s'observa un fort descontentament en relació a les qüestions de caràcter ambiental (que els moviments ecologistes nascuts als anys 1960-70 portaven dècades denunciant) i també a les de caràcter territorial, en especial en allò que refereix al paisatge. Durant aquesta última dècada del segle XX, la societat s'ha trobat amb fenòmens com la fragmentació ecològica, l'expansió urbanística i els canvis en la forma dels assentaments, la major part dels paisatges s'han homogeneïtzat o fins i tot banalitzat.

Així doncs, ens trobem en una societat amb sentiments de neguit i desarrelament provocats per la rapidesa amb la qual s'han donat tots aquests canvis. Sorgeixen conflictes territorials de base paisatgística, on conflueixen atributs ambientals i d'identitat.

Tots aquests fets portaran a l'aprovació del Conveni Europeu del Paisatge l'octubre del 2000, precedit per la Carta del Paisatge Mediterrani elaborada per les regions d'Andalusia, Languedoc - Roussillon, Toscana i Veneto (Sevilla, 1992) i la Carta de declaració d'intencions adoptada per la Conferència de Poders Locals i Regionals del Consell d'Europa (1994).

El Conveni Europeu del Paisatge és un instrument dinàmic, dissenyat per omplir un buit legal sobre el paisatge europeu, aplicat pel Consell d'Europa i que té per objectiu principal:

“Encoratjar les autoritats públiques a adoptar polítiques i mesures a escala local, regional, nacional i internacional per protegir, gestionar i planificar els paisatges a tot Europa per tal de conservar i millorar la qualitat del paisatge i fer que el públic, les institucions i els poders locals i regionals reconeixin el valor i la importància del paisatge i prenguin part en les decisions públiques que hi estan relacionades. Les polítiques i mesures esmentades abasten totes les formes de paisatge que tenen els països. Aplicable a totes les parts d'Europa, naturals, rurals, urbanes, periurbanes. No es limita a components culturals o modificats per l'home, ni els naturals de paisatge: té a veure amb tots ells i de manera com s'interrelacionen.”(Consell d'Europa, 2000 p.8)

El Conveni se signa per tal de resoldre diferents reptes que s'han formulat vers a la protecció, gestió i planificació del paisatge “amb la voluntat de donar resposta al desig públic de gaudir d'uns paisatges amb una elevada qualitat i un paper actiu en el desenvolupament dels paisatges”(Consell, 2000 p.8).

Aquests instruments són de tipus jurídic, tècnic i cultural i tenen per objectiu planificar el territori incloent el paisatge com a un objecte directe, i no com a conseqüència com s'havia fet fins llavors.

Les polítiques de paisatge tenen una eficàcia relativa si no hi ha una autèntica conscienciació ciutadana sobre la qüestió; si no s'aconsegueix, per dir-ho d'una altra manera, una certa cultura de

paisatge en la població. Si la societat no entén el paisatge com a un bé comú, de la col·lectivitat; si no creu fermament que és un element fonamental per a la seva qualitat de vida, les lleis de paisatge tindran un impacte limitat. Per això el Conveni europeu del paisatge posa tant d'èmfasi en la conscienciació i educació ciutadana en temes de paisatge. I per això, també, cal entendre les polítiques de paisatge no només com a polítiques territorials (que ho són), sinó també com a polítiques socials i culturals.

Molts dels reptes específics del paisatge existeixen des de fa tan sols 50 anys. La globalització, l'homogeneïtzació, la invisibilitat o la representació dels paisatges, com a conseqüència de la banalització que els paisatges han viscut en els darrers anys.

El Conveni Europeu del Paisatge s'estructura en quatre arguments i fórmules d'aplicació sobre la protecció, ordenació i planificació del paisatge a Europa.

Primer, es fa una introducció explicant-ne l'origen i els objectius i estructura del Conveni. A continuació s'exposa el Conveni Europeu del paisatge pròpiament, incloent-hi un preàmbul i quatre seccions principals:

- "Capítol I, disposicions generals: establiment dels objectius i abast del conveni, i definicions clau;
- Capítol II, mesures nacionals: declaració de les mesures que cal prendre a escala nacional. En aquest capítol sobretot es fan les recomanacions en quant a la participació ciutadana: la educació, sensibilització, la participació activa;
- Capítol III, cooperació europea: declaració de la base de la cooperació europea, les mesures que cal prendre a escala internacional i el paper dels Comitès responsables per al control de la implementació del Conveni;
- Capítol IV, clàusules finals: que tracta els procediments d'adopció del Conveni i qüestions relacionades." (Consell, 2000 p.11-19)

Seguidament passa al segon apartat: Comentari sobre les previsions del Conveni, on s'especifiquen totes aquestes mesures de forma aplicable en el context de Catalunya. I, finalment veiem la Resolució 364/VI del Parlament de Catalunya, d'adhesió a la Convenció Europea del Paisatge, aprovada a Florència l'octubre de l'any 2000.

Com a resultat de les mesures del Conveni Europeu del Paisatge, ens situem davant d'una nova era en respecte el paisatge. Una nova definició integradora del paisatge en la seva totalitat, sense adjectivar-lo. Tot el territori és considerat paisatge i no només els espais naturals o singulars. Fins aquest moment, si hi havia algun tipus de mesura de protecció sobre paisatges, només era en el fet referit a paisatges únics.

Es troba la necessitat de considerar el paisatge per sí mateix i com a objecte de dret per tal de legislar-lo i executar-lo a través d'instruments de planificació específics. Es passa a tenir una metodologia d'actuació dinàmica, sobre la base de protecció, gestió i ordenació, davant d'una antiga actitud conservacionista, sobretot en els espais més humanitzats.

Les polítiques de paisatge es basen en la identificació d'aquests i de les seves característiques i qualitats, cosa que podria semblar molt evident però que fins aquell moment es podia arribar a passar per alt. A més, es passa a polítiques de cooperació europea en relació al paisatge, ja que els

paisatges no entenen de fronteres administratives i en alguns casos han d'intervenir diferents estats per un mateix territori.

2.1.2 PAISATGE I MÓN LOCAL: LA PERSPECTIVA DEL CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE

En aquest capítol veurem quina és la perspectiva del Conveni Europeu del Paisatge en el món local i les aportacions del Consell d'Europa.

Entre altres qüestions, en el Conveni es destaca que el paisatge constitueix un paper fonamental en l'entorn quotidià de la ciutadania i en la qualitat de vida. Per tant, la ciutadania ha de tenir una implicació activa amb el paisatge i una responsabilitat sobre el seu futur. Tot això implica que la societat es doti d'una certa educació (formal i no formal) per adquirir una cultura i una conscienciació paisatgística que es tradueixi en la implicació.

Posar èmfasi en els drets i les responsabilitats de les persones sobre el paisatge pel que fa a la seva protecció, ordenació i gestió. Dins dels objectius i estructura del Conveni es considera que "el paisatge és cosa de tots i es presta a un tractament democràtic, especialment a escala local i regional" (Consell, 2000 p.8)

És constant la vinculació del Conveni Europeu del Paisatge amb el món local, donat que totes les mesures s'estableixen des d'aquesta escala més immediata. En una regió trobem diverses tipologies de paisatges que necessiten polítiques concretes. El pes d'aquestes mesures no es pot dur a terme des de l'àmbit regional o estatal, sinó que es desenvoluparan des dels poders locals.

Tot i això, cal destacar que el Conveni Europeu del Paisatge ha estat redactat per la importància de tots els paisatges en el seu conjunt a escala europea, sent un instrument que serveix com a marc de referència per a tots els països signants.

També s'ha de tenir en compte que els paisatges no entenen de fronteres o límits polítics. I per tant, podem trobar paisatges dividits entre diferents estats necessitant accions transfrontereres conjuntes per establir els principis d'acció.

A la segona part del Conveni, "Comentari sobre les provisions del conveni" (Consell, 2000), podem trobar tot el seguit de mesures que seran aplicades específicament en el territori, no sols als objectius als quals arribar i a la metodologia per aconseguir-los.

D'aquesta manera, al preàmbul d'aquest segon apartat podem llegir:

"El paisatge és important quant a component del medi ambient i entorn de la gent tant al camp com a la ciutat i tant si es tracta d'un paisatge habitual com d'un paisatge destacat.

Conseqüentment, el públic està animat a prendre part activament en la gestió i planificació dels paisatges, i a sentir que és responsable d'allò que passi amb ell.”(Consell, 2000)

Dins del Capítol I – disposicions generals, a l'Article 1 – Definicions; el Conveni Europeu del Paisatge, fa esment de termes com “política paisatgística” i “objectius de qualitat paisatgística” per tal de definir les fases de l'estratègia que les nacions han confeccionat en aquests dos àmbits.

Així, el terme “objectiu de qualitat paisatgística” s'obté “Una vegada s'ha identificat i descrit un paisatge, consisteix en la declaració acurada dels trets que els habitants locals volen que es reconeguin al seu entorn.”(Consell, 2000 p.19)

El contingut del Capítol II – Mesures nacionals, ens presenta a partir dels diferents articles, com s'ha d'actuar específicament a nivell nacional.

A l'article 4 – divisió de responsabilitats, s'argumenta que “si els poders locals i regionals tenen la competència necessària, la protecció, gestió o planificació dels paisatges serà més eficaç” (Consell, 2000 p.19) pel fet que, com s'ha explicat anteriorment, la característica que fa únic al paisatge europeu, és la multiplicitat de paisatges que podem trobar en poc territori, per tant, s'ha de poder gestionar des de l'escala més propera possible, després es podrà consensuar amb escales majors de gestió, com la regió o l'àmbit nacional.

A l'article 5 podem llegir quatre mesures generals, dues de les quals fan referència específica al poder local, i és que has de ser la població qui determini els diferents paisatges que es troben al seu entorn, basant-se a partir del sentiment d'identitat local, reflex de la diversitat del seu patrimoni natural o cultural. “El paisatge és un tema que afecta tota la població i la cura dels paisatges demana la col·laboració entre un ampli ventall d'individus i organitzacions” (Consell, 2000 p.20)

Seguidament, l'article 6 sobre les mesures específiques del conveni a escala nacional, ens mostra com bàsicament es tracta d'involucrar la població a partir de diferents formes de sensibilització, com serien la conscienciació, la formació i educació en vers als paisatges autòctons. I, a continuació, com involucrar als habitants en la identificació i avaluació de paisatges, determinant els objectius de qualitat del paisatge a partir de consultes i afavorint la participació ciutadana, i la implementació de les mesures per tal d'aconseguir dits objectius, incloent-hi tant els instruments legals, administratius, fiscals o financers(Nogué, Puigbert, Sala, i Bretcha, 2010).

A tall de cloenda d'aquest apartat, el que proposa el Conveni Europeu del Paisatge, és que sigui la mateixa població qui determini els diferents paisatges del seu entorn, distingint-los dels altres per diferents factors i sempre a través de la identitat local que senten i de la forma en què s'hi reconeixen.

El Conveni marca que abans de fer polítiques de paisatge, cal identificar-los, delimitar-los i diagnosticar-los, i a Catalunya ho farà a través dels Catàlegs del Paisatge.

2.2 ELS CASOS D'ALEMANYA, FRANÇA I ELS PAÏSOS BAIXOS

2.2.1 LA PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE A ESCALA LOCAL

Alemanya, França i els Països Baixos han sigut pioners pel que fa a polítiques de paisatge i en instruments de gestió, ordenació i planificació. Molt abans del Conveni Europeu del Paisatge, ja disposaven de normatives que contemplessin el paisatge (Nogué, Puigbert, i Bretcha, 2009). I, tot i que trobem altres regions europees que presumeixen de bones polítiques de paisatge com serien Suïssa, el Regne Unit o Bèlgica, s'han triat aquests tres primers per ser impulsors d'eines de gestió del paisatge com les Cartes o els Plans de Paisatge, instruments d'escala local que apropen la població d'un determinat lloc, a planificar el seu paisatge.

2.2.1.1 Alemanya

L'any 1976 Alemanya va ser un dels primers estats (juntament amb Suïssa qui ho fa el 1966), en aprovar la Llei federal de protecció de la natura (Bundesnaturschutz-gesetz, BNatSchG), que incloïa planificació de paisatge des de la vessant més ecològica i ja des d'aquest moment Alemanya inclou el paisatge en les seves legislacions.

Dita Llei federal pateix modificacions a causa de la geopolítica de l'Estat, però tot i això segueix endavant i vigent.

Com bé s'explica en la publicació de l'Observatori del paisatge, *La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa*, "l'objectiu de la Llei federal és la protecció, la restauració i el desenvolupament de la natura, entre les finalitats de la protecció i la millora dels ecosistemes figura el desenvolupament del paisatge" (Sala, P, Puigbert, L i Bretcha, G, 2014 p.16). Destaca per promoure mesures d'escala local per implicar la societat civil en la planificació del paisatge, a partir de la sensibilització, la formació i en l'educació en front al paisatge:

"Totes les persones han de conservar, protegir i preservar els valors culturals, patrimonials i productius del paisatge.

Els organismes i les institucions, en diferent mesura, han d'implantar les normes del paisatge i vetllar perquè es compleixin." (Sala, P, Puigbert, L i Bretcha, G, 2014 p.16)

Alemanya té molt present que la planificació de paisatge només serà eficient a partir de la implicació ciutadana en la seva gestió. Tant és així que les polítiques estan jerarquitzaes: l'estat federal només emmarca la referència i seran les regions administratives i els municipis qui elaborin les seves pròpies lleis, assumint completament les competències. Aquestes seran sempre en coherència amb d'altres de les que disposen els municipis, com per exemple, la regulació dels usos del sòl.

D'aquesta manera trobem els principals instruments de planificació de paisatge dividits en el nivell administratiu que pertanyin: els programes de paisatge a escala d'estat federal o *Länder* (Landschaftsprogramm), els plans marc de paisatge (Landschaftsrahmenplan) a escala de regió

administrativa i els Plans de Paisatge(Landschaftsplan) a escala municipal. És important veure com un país tan extens en superfície fomenta les polítiques de protecció i gestió del paisatge en els tres nivells administratius, per tal de cobrir tot el territori, respectant les particularitats de cadascun.

Landschaftsplan, Pla de paisatge

Els Plans de paisatge són els que es redacten més detalladament, coneixen les fortaleses i debilitats del seu territori. Saben com gestionar-lo de forma transversal implicant les diferents normatives que afecten l'espai i els actors que en formen part. Però no tot és tant positiu, en ser un sistema tan pautat i consolidat, dificulta les possibilitats perquè apareguin altres iniciatives diferents.

Els Plans de paisatge són impulsats per un o més municipis voluntàriament, però la llei estableix que

un cop aprovats són de compliment obligat. Tot i ser creats per consideracions ecològiques, també consideren tots aquells aspectes de protecció del paisatge, amb la finalitat d'incrementar el sentiment d'identitat local, millorar la qualitat de vida de la població i l'atractiu dels municipis fomentant el desenvolupament turístic.

Els plans de paisatge consten de tres apartats: la descripció de les àrees protegides de les zones d'estudi, les disposicions espacials antròpiques d'aquest, la concertació dels objectius per una millora del paisatge i la planificació de mesures concretes per a la gestió i preservació del paisatge.

Un cop aprovat el Pla es prendran mesures d'aplicació d'aquest, integrant-se com a eix estructurador de la zona afectada.

El món és canviant, per tant aquest Pla tindrà un seguiment regular i s'anirà actualitzant sempre respectant els valors i principis amb els quals s'havia formulat.

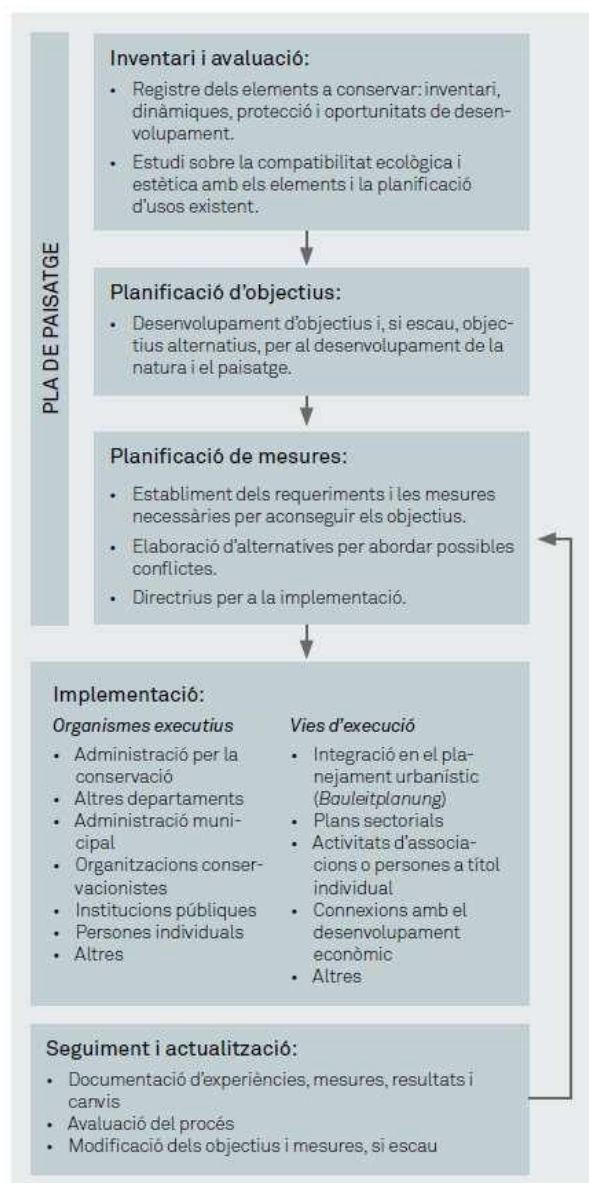

Figura 8: Procés d'elaboració dels plans de paisatge.

Font: La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa.2014, Observatori del Paisatge. (Nogué et al., 2009)P: 31

2.2.1.2 França

A França, sempre s'ha disposat d'una tradició amb molta cura del seu patrimoni tant natural com històric. El Conveni Europeu del Paisatge, entra en vigor l'1 de juliol de 2006, però molt abans ja disposava de la principal llei sobre paisatge de l'estat, l'anomenada *Loi paysage* (Llei 24/1993, de 8 de gener de 1993, sobre la protecció i la posada en valor dels paisatges).

Dita llei va marcar un abans i un després en l'ordenació del territori francès, situant al paisatge com a element vertebrador en la planificació del conjunt del territori, sense distingir únicament els paisatges excepcionals i preservar la qualitat paisatgística en un conjunt.

Les eines resultants d'aquesta llei van ser els *Atlas des paysages* a nivell regional, els *Plans de paysage* i *Chartes paysagères* a escala local, a més d'altres eines de protecció i valorització del paisatge com a eix a l'àmbit de planificació territorial a qualsevol escala.

Totes aquestes mesures han obtingut resultats en la planificació urbanística: un desenvolupament sostenible. La descentralització de les competències atribuïdes a nivell municipal vincula una major implicació d'actors locals i la participació ciutadana a través de les consultes públiques.

Charte Paysagère, Cartes de paysage

Les cartes de paisatge o *Charte Paysagère*, igual que els Plans de paisatge alemanys, són una iniciativa voluntària, sense càrrega jurídica i generalment promogudes per grups d'entitats locals amb l'objectiu d'incloure la participació ciutadana (Nogué et al., 2009).

Són una eina de reflexió territorial, de coneixement i reconeixement del paisatge. Diferents actors participen en la seva elaboració per formular objectius i accions, i estaran compromesos amb la gestió un cop l'hagin signat.

Les fases bàsiques per a l'elaboració d'una Carta del paisatge comencen amb la diagnosi del territori, mostrant els valors i els aspectes identitaris del paisatge coherents amb els Atles de paisatge. Seguidament s'estableixen els objectius de qualitat paisatgística i les accions que es volen dur a terme per tal d'aconseguir-lo.

La tercera fase és sobre l'estratègia i el programa d'accions, concretant-les entre els agents implicats i els recursos que disposin per portar-les a terme. I, finalment, la implementació d'aquestes incorporant els principis de la Carta als documents de planificació territorial i urbanística.

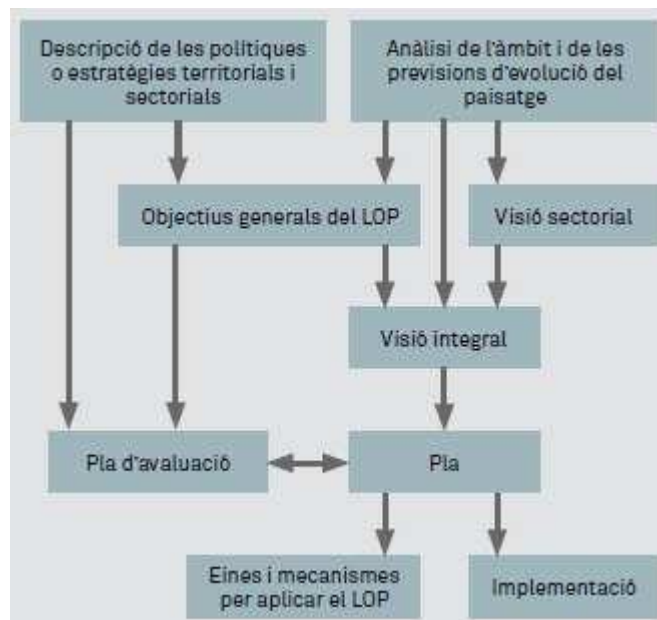
Com bé es pot observar, les fases d'elaboració de les Cartes de paisatge són molt similars a les d'un Pla de paisatge, però la diferència més estructural és que són signades per part de tots els agents implicats.

2.2.1.3 Països Baixos

Les polítiques paisatgístiques dels Països Baixos s'inicien amb els moviments conservacionistes d'inicis del s.XX. Ja el 1905 associacions locals adquirien hectàrees de territori amb la finalitat de preservar-lo. El 1977 el Govern neerlandès va presentar la *VisieLandschapsbouw* (Perspectiva per al desenvolupament del paisatge), que incloïa la necessitat de desenvolupar Plans de paisatge tant a escala regional com local i el 1992 es va aprovar el Pla de política del paisatge que estableix les bases de la política actual.

Es tracta d'un estat amb una llarga tradició de valors paisatgístics i com a conseqüència "els principis generals de qualitat del paisatge s'integren a les estratègies i a la planificació del territori a les escales nacional, regional i municipal" (Sala et al., 2014 p.53), amb els objectius de desenvolupar un paisatge de qualitat basat en la identitat, l'estètica i la sostenibilitat.

Landschapsontwikkelingsplan o LOP, Pla de desenvolupament del paisatge

Són plans voluntaris per a la millora de la gestió paisatgística a escala local, però amb un gran suport governamental i amb intervencions de fundacions que ajuden en el seu manteniment i finançament.

Es fa una gestió del paisatge de forma integral, tant la diagnosi com les accions tenen un elevat nivell de concreció, plasmat en les cartografies que permeten una planificació acurada.

Figura 9: Esquema de la elaboració d'un LOP.

Font: La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa.2014, Observatori del Paisatge. (Nogué et al., 2009)p. 53.

Com es pot veure a la figura 3, l'elaboració d'un LOP està format per la descripció i anàlisi que portaran a la concreció d'objectius primerament en l'àmbit sectorial i integralment..

Aquestes bases donaran lloc a l'establiment del Pla on es concretaran les mesures de preservació i restauració de la qualitat del paisatge. I el pla d'avaluació, on es valorarà el funcionament d'aquest LOP. Finalment serà implementat amb l'ajuda d'eines i mecanismes com el coordinador de paisatge i els acords dels diferents agents implicats, propietaris i administracions.

El coordinador de paisatge és la figura coneixedora de tots els plans i normatives sobre la qualitat del paisatge del municipi o zona afectada pel Pla i l'encarregat d'implementar el LOP. També és qui vetllarà per la cura i l'evolució d'aquests plans i de les accions proposades.

La participació ciutadana és clau tant en l'elaboració com en l'execució. Gràcies a aquesta llarga tradició en valors paisatgístics existeix molta voluntat i implicació. A més, per tal de rebre el finançament és una condició fonamental.

La conseqüència és la forta vinculació que s'aconsegueix entre els LOP i el planejament urbanístic local. Si el LOP s'elabora abans que el planejament urbanístic aquest estarà en completa coherència i condicionat per les mesures dictaminades pels Plans. En canvi, si han estat redactats posteriorment, el planejament urbanístic s'haurà de modificar per tal incloure les clàusules dels Plans de desenvolupament del paisatge.

2.3 LLEI DE PROTECCIÓ, GESTIÓ I ORDENACIÓ DEL PAISATGE A CATALUNYA 8/2005 DEL 8 DE JUNY

Des del 2005 s'aplica la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge a Catalunya 8/2005 del 8 de juny. És l'Estat qui signa el Conveni Europeu del paisatge però són les comunitats autònomes qui l'apliquin, és una adaptació de les mesures signades, aplicades específicament al cas català.

La llei apareix en un context, on tant a l'àmbit estatal com autonòmic, el terme paisatge no s'ha tractat com a subjecte directe, sinó que ha estat conseqüència d'altres accions. La posada en valor del paisatge comença de manera local, i així com altres països ja tenien diferents polítiques i instruments de gestió, a Catalunya arriba a través del Conveni europeu del paisatge.

D'igual manera que el Conveni, la Llei defineix el paisatge com a "qualsevol part del territori, tal com la col·lectivitat la percep, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals o humans i de llurs interrelacions"(article 3(Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, 2005)), i segueix esmentant l'àmbit d'aplicació "al conjunt del territori de Catalunya, tant si el paisatge és el resultat d'una acció humana intensa com si hi predominen els elements naturals" (article 4(Llei,2005)).

És important començar la redacció de la llei aclarint que el paisatge ho és com a tal per com la població l'identifica i que no sols es pot tractar d'espais naturals, sinó que la veritable essència del concepte de paisatge són les relacions entre el component humà i el natural.

Els objectius d'aquesta llei seran reconèixer, avaluar i catalogar els paisatges a Catalunya, conèixer la diversitat del paisatge i l'estat en què es troba. Tanmateix, promoure la protecció, ordenació i la gestió dels paisatges a Catalunya, integrant els criteris paisatgístics en el planejament territorial i urbanístic i integrant el paisatge en l'urbanisme i l'ordenació del territori. I, sensibilitzar la societat en els valors creant conscienciació ciutadana.

Es pretén integrar els criteris paisatgístics en el planejament de caràcter sectorial de dos tipus: en primer lloc el planejament territorial, que abasta tot el territori en el seu conjunt i decideix l'ús dels sòls i, en segon lloc, el planejament sectorial a partir dels diferents sectors (turístic, industrial, energètic, etc).

De la llei es va fer el reglament que especifica els instruments: Decret 343/2006, de 19 de setembre pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, 2005 que regula els estudis i informes d'impacte i integració paisatgística.

La llei disposa de sis instruments de protecció, gestió i ordenació, d'integració paisatgística, de sensibilització i educació i financers. A més d'un organisme de col·laboració oficial com serà l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Com a instruments de protecció, gestió i ordenació de paisatge trobem en primer lloc, els Catàlegs de paisatge. Aquests són un estudi no oficial del planejament que està estretament relacionat amb el Pla Territorial, ja que n'agafen les recomanacions i els Objectius de Qualitat de Paisatge (OQP) com a Directius del paisatge.

Per a cada una de les set regions o vagueries hi ha un Catàleg del Paisatge. L'article 10 de la Llei els defineix com "els documents de caràcter descriptiu i prospectiu que determinen la tipologia dels paisatges de Catalunya, n'identifiquen els valors i l'estat de conservació i proposen els objectius de qualitat que han de complir".

Un dels resultats d'aquesta elaboració amb l'ajut de la participació ciutadana és que per primer cop s'ha aconseguit projectar en el territori català una nova cartografia paisatgística, on es divideix el territori a partir d'unitats de paisatge. S'ha aconseguit posar nom i delimitar aquestes unitats, resultat d'una anàlisi de multitud de factors interrelacionats com serien el clima, el relleu, la vegetació, els usos del sòl, el patrimoni, l'activitat antròpica o els sentiments d'identitat i pertinença entre molts altres.

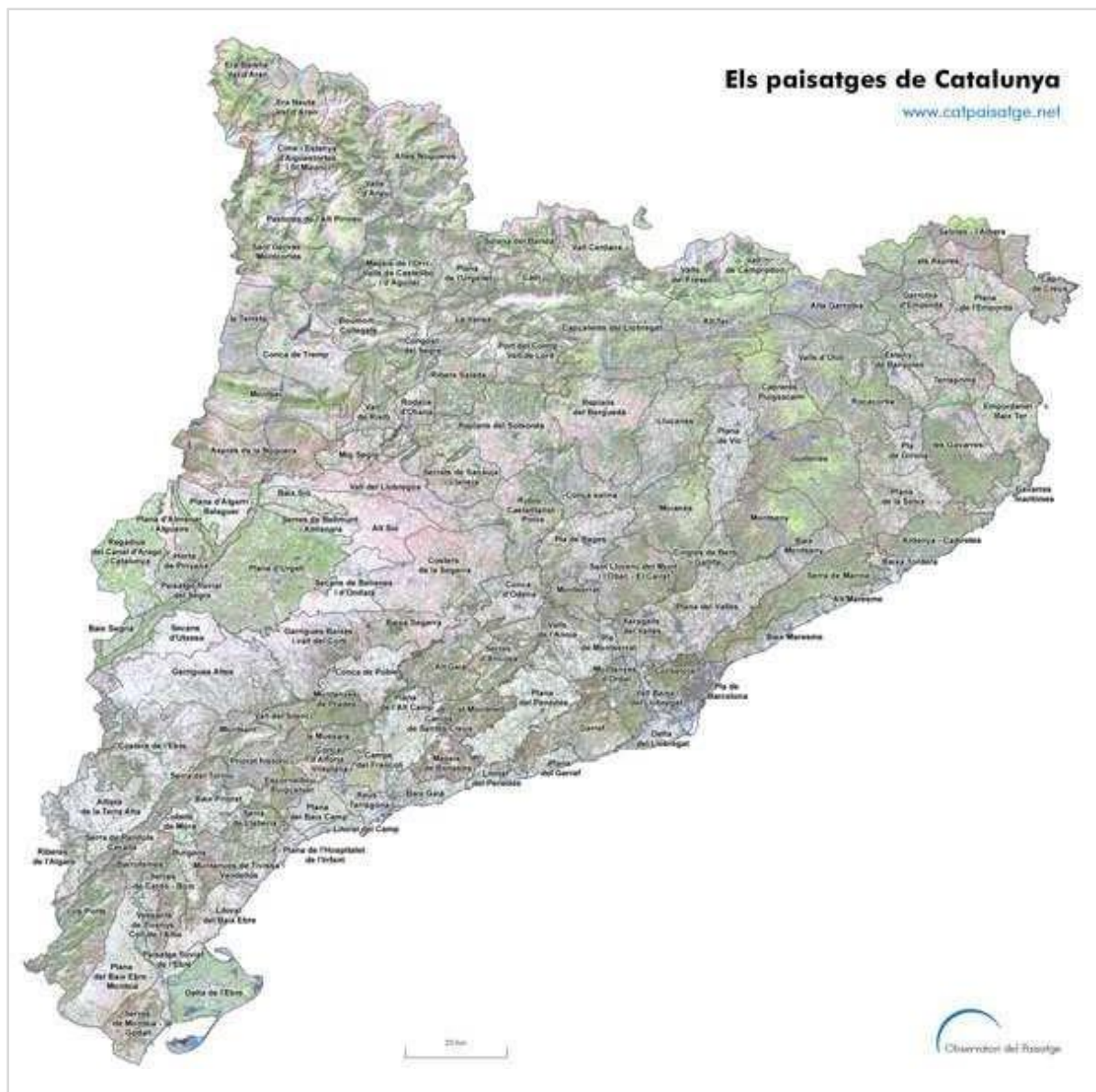

Figura 10: Mapa de les unitats de paisatges de Catalunya

Font: Observatori del Paisatge de Catalunya:
http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_mapa.php

Pere Sala, actual director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, escriu l'article *From Characterization to action: the experience of the Landscape Observatory of Catalonia*, publicat a la revista *Urbano*, on redacta sobre els deu primers anys d'experiència d'aquest ens i explica la importància sobre la consulta i la participació pública:

“els catàlegs es caracteritzen per integrar la participació pública com a eina per a la implicació de la societat en gestió i planificació del seu paisatge. La participació de la població en els catàlegs és bàsica per conèixer les preferències paisatgístiques dels ciutadans i també per identificar els valors del paisatge més intangibles, imperceptibles, des del anàlisi de la cartografia existent o des del treball de camp, però imprescindibles per analitzar el paisatge d'una forma integrada i per percebre totes les seves particularitats”(Sala, 2014 p.27).

A partir dels Catàlegs de Paisatge es creen les Directrius del Paisatge recollides a la Planificació territorial, urbanística i de programació sectorial. Quan s'aprova la Llei del paisatge el 2005 s'introdueixen les directrius de paisatge. Els Catàlegs del paisatge parlen de OQP, que passaran a ser unes normes per a cada pla territorial nomenades com a Directrius del Paisatge, però no tots els Plans Territorials les han incorporat.

Donada la llei també s'elaboren els Estudis i Informes d'Impacte i Integració Paisatgística, un document tècnic destinat a considerar les conseqüències que té sobre el paisatge l'execució d'actuacions, projectes d'obres o activitats i adoptar criteris per a integrar-los.

Per tant, en els dits projectes serà el promotor (privat o ajuntament) qui estarà obligat a presentar l'estudi a la subdirecció General de Planificació Territorial i Paisatge de la Generalitat de Catalunya. Aquesta haurà de respondre amb l'informe avaluant la idoneïtat dels criteris o mesures adaptades pels estudis d'impacte i d'integració paisatgística.

Com a instruments de sensibilització i educació existeixen els programes educatius i també, projectes d'investigació i difusió. Per tal de finançar-los es va crear el fons per a la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Les Cartes del Paisatge són un instrument d'estratègia, un acord voluntari d'un grup de municipis que tenen un paisatge, uns valors i unes problemàtiques similars. Es tracta de pensar en el conjunt del paisatge i elaborar un document d'intencions que van en diferents línies per arribar a un consens. Les Cartes han de ser coherents en contingut i discurs amb el Catàleg de paisatge. No es tracta d'un instrument de promoció econòmica sinó que té per objectiu valorar el paisatge i conservar-lo(Nogué et al., 2010).

Per tal d'entendre la complexitat en protecció del paisatge marca que s'han de seguir indicadors que expliquin i també puguin avaluar l'eficiència de les polítiques públiques, l'evolució del paisatge, a través les dimensions físiques, culturals, socials i econòmiques del paisatge. En aquestes Cartes es tenen en compte els aspectes físics com la transformació, la diversitat o la fragmentació del paisatge. També es demanen indicadors per tal d'avaluar les polítiques, els instruments i el nivell d'actuació de la població, tant pública com privada.

A partir del decret 343/2006, del 19 de setembre, es dictamina l'organisme de col·laboració oficial en la protecció, gestió i ordenació del paisatge, l'Observatori del Paisatge de Catalunya, un consorci

públic que és la suma d'entitats diverses, públiques i privades, per tirar endavant els diferents projectes.

És molt important el paper de l'Observatori, ja que realitza una gran quantitat de funcions a l'hora de gestionar els projectes que es donen entorn de la protecció, gestió i ordenació dels paisatges. Així com assessorar l'administració a tots els nivells per tal d'aplicar adequadament la llei a Catalunya.

També fa un seguiment en l'evolució del territori, impulsa campanyes de conciliació del paisatge i fa difusió d'estudis i informes. A més d'establir metodologies de treball, estimula la col·laboració científica i acadèmica. Coneix les iniciatives i polítiques europees del paisatge actuant com a pont entre Catalunya i Europa, organitza seminaris, cursos, exposicions i conferències, crea un centre de d'informació i documentació, a més de publicar estudis i informes.

2.3.1 EL PAISATGE I EL MÓN LOCAL: L'APORTACIÓ DE LA LLEI DE PROTECCIÓ, GESTIÓ I ORDENACIÓ DEL PAISATGE A CATALUNYA

Com ja s'ha explicat anteriorment, la Llei 8/2005 de 8 de juny de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, és la primera llei que es crea per tractar el paisatge de forma explícita. Tot i això, es tracta d'una llei curta, però molt completa i específica. Malgrat això existeixen espais buits i a mesura que ha passat el temps i s'han anat aplicant les mesures, apareixen nous reptes i perspectives que s'hauran d'estudiar, per tal d'executar i millorar els aspectes que hagin anat sorgint. Per exemple, el mètode de finançament.

La llei apareix en un territori en un estat de deixadesa paisatgística important, ja que no existien altres fórmules de gestió del paisatge. Per tant, si es vol començar amb força per aplicar les mesures i que es palpïn els resultats a curt termini serà necessari un bon finançament.

Un altre gran repte és traslladar les polítiques paisatgístiques a la realitat. Gràcies a la llei es creen a escala de planejament territorial però es pot trobar un buit a escala urbanística. Això és contradictori perquè és el món local qui sent més la necessitat d'establir aquestes polítiques que arriben des d'Europa.

És precisament per la multiplicitat de paisatges que es troben a Catalunya que s'han produït totes aquestes mesures, sent necessari formular planejament urbanístic per adequar-se a les característiques úniques de cadascun d'aquests. Es pot fer un marc general d'actuació, però cada zona tindrà les seves particularitats que són les que realment s'han de protegir, ordenar i planificar:

“els poders públics, en l'àmbit competencial respectiu, han d'integrar, per mitjà dels diferents plans i programes i d'altres actuacions, la consideració del paisatge en les polítiques d'ordenació territorial i urbanística, agrícola, forestal, ramadera, d'infraestructures, cultural, social, econòmica, industrial i comercial, i, en general, en

qualsevol altra política sectorial amb incidència directa sobre el paisatge” (Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, 2005 p.16).

És en el capítol IV – La concentració i la sensibilització en les polítiques de paisatge, de la Llei 8/2005 de 8 de juny de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, trobem els reptes més importants en relació al món local que encara avui en dia segueixen pendents per assolir. En aquest capítol apareix tot l'article 14 dedicat a les Cartes del paisatge i l'article 15 dedicat a Mesures de sensibilització, educació i suport.

D'aquesta manera, “s’impulsa la creació i la utilització de nous instruments de concertació d’estratègies sobre el paisatge”(Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, 2005) és a dir, les Cartes de paisatge que ja s’han explicat anteriorment i tanmateix “el Govern es compromet a fomentar la sensibilització de la societat vers el paisatge, l’ensenyament i la formació d’especialistes en aquesta matèria” (Llei, p. 14).

Pere Sala ens fa una anàlisi de l’Observatori del Paisatge durant els primers deu anys, dedicats fonamentalment en identificar i caracteritzar els paisatges de Catalunya i desplegar les eines previstes en la Llei de Paisatge. Com un cop organitzat el territori, s’inicia una nova etapa adreçada nous reptes, accentuant sobretot aspectes relacionats amb la ciutadania, el món local i per tant, en educació, comunicació i sensibilització (Sala, 2014).

La Llei va marcar el camí en aquesta direcció amb el Capítol IV, al article 14 Cartes de paisatge, on s’explica que són “instruments de concertació d’estratègies entre els agents públics i els privats”(Llei, p. 14) i que els seus impulsors poden ser tant el Govern, com diferents administracions locals. És a dir, que es tracta d’una eina que serà utilitzada per interès de la ciutadania per protegir, ordenar i gestionar els paisatges que ells considerin, fruit de les seves necessitats i voluntat d’actuació.

Però, si no hi ha hagut aquestes mesures anteriorment, és perquè es tenien altres prioritats dins del conjunt de la ciutadania, no es tenia el concepte de paisatge elevat en valor. I, per tal de fomentar aquesta cultura de paisatge la Llei redacta l'article 15 sobre mesures de sensibilització, educació i suport:

“1. El Govern ha de fomentar la sensibilització de la societat, de les organitzacions privades i dels poders públics respecte al paisatge i als seus valors, respecte a la seva importància cultural, social i econòmica, respecte a la seva evolució i respecte a la necessitat de promoure i potenciar la seva protecció, gestió i ordenació.

2. El Govern ha de promoure la consideració del paisatge en els programes dels diversos nivells educatius i, en particular, en els destinats a la formació d’especialistes. Així mateix, ha de fomentar l’intercanvi d’experiències i ha de donar suport als projectes de recerca i de difusió dels coneixements sobre el paisatge.

3. El Govern, en l'àmbit de les seves competències i en funció dels recursos disponibles, ha de potenciar les activitats de les administracions locals i de les diverses organitzacions públiques i privades que compleixin actuacions de promoció i protecció del paisatge, especialment les que tinguin per objecte la custòdia del territori per a la preservació dels seus valors paisatgístics, i ha de donar suport a les dites activitats. “ (Llei, p.21).

S'han impulsat diferents mesures per tal de tornar a valorar el paisatge i la població ha respost positivament a aquestes, tant és així que actualment existeixen entre d'altres multituds d'iniciatives ciutadanes i, en molt poc temps, s'ha millorat accentuadament paisatges que havien patit una forta degradació, i és que "el món local cada cop s'interessa més en el paisatge" (Sala, 2014).

És un exemple d'aquesta resposta la Carta de Paisatge del Priorat, que va recuperar els sentiments d'identitat local fomentant activitats tradicionals del territori que s'havien perdut. Canviant les dinàmiques socials recuperen un paisatge gairebé desaparegut gràcies a la confiança en el territori.

Actualment, l'educació, la comunicació i la sensibilització en el paisatge són els majors reptes dins del marc de la Llei i les principals línies d'actuació en què es basarà l'Observatori del paisatge de cara al futur. És imprescindible transmetre la cultura del paisatge, per tal de conscienciar les societats actuals i que en vulguin formar part.

2.3 EINES DE GESTIÓ DEL PAISATGE A ESCALA LOCAL A CATALUNYA

2.3.1 LES CARTES DE PAISATGE

Les Cartes de paisatge són un instrument voluntari de concertació d'acords entre els agents públics i privats d'un territori amb l'objectiu de preservar els paisatges i la qualitat de vida dels seus habitants, promovent acords sobre les estratègies d'intervenció i compromisos per executar les accions de millora i valoració del paisatge fixades en un programa.

Aquest instrument pot ser impulsat per la Generalitat de Catalunya, les administracions locals (ajuntaments, consells comarcals, mancomunitats) i/o per entitats, comptant amb el seguiment de l'Observatori del Paisatge que contribuirà a la coherència entre les Cartes de paisatge i el Catàleg de paisatge en el seu àmbit d'actuació.

La Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, aprovada pel Parlament de Catalunya i el Decret 343/2006, de 19 de setembre, que la desenvolupa, objecten que el contingut de les cartes de paisatge és:

“La diagnosi de les dinàmiques del paisatge, els objectes de qualitat paisatgística a assolit per a l'àmbit territorial que envolta la carta; i el programa de gestió en què es concreten les accions específiques i les mesures d'intervenció que han d'emprendre els diversos agents“(Nogué, Puigbert, i Bretcha, 2009 p.257).

La llei defineix que els continguts han de tenir en compte el que estableixen els Catàlegs del paisatge, però també els de patrimoni cultural, artístic i natural d'àmbit municipal en els casos que estiguin aprovats. A partir d'aquí, elaborar la diagnosi de les dinàmiques de paisatge, definir els objectius de qualitat paisatgística i redactar un programa de gestió especificant les accions que han d'abordar cadascun dels agents implicats, garantint tanmateix la participació ciutadana.

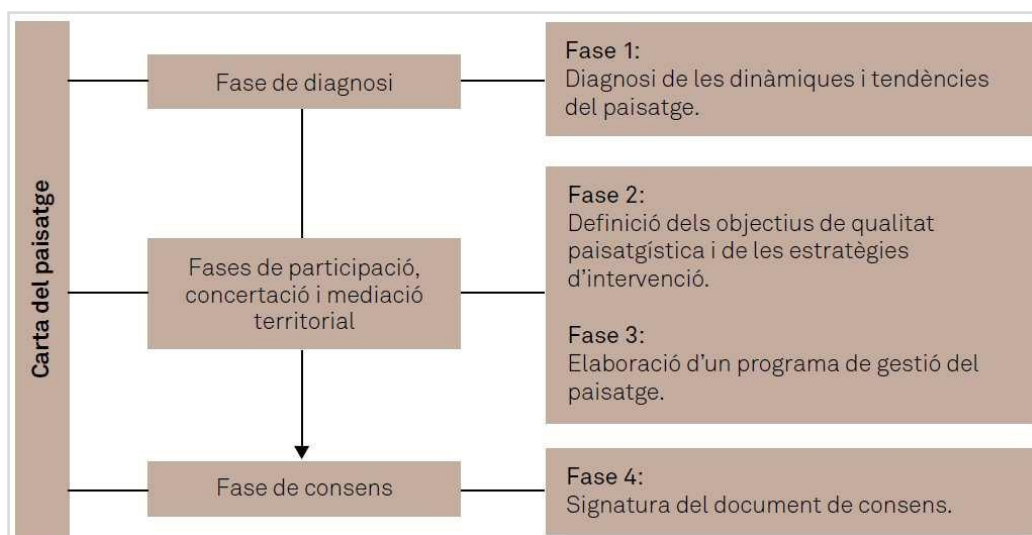

Figura 11: Esquema de la elaboració d'una carta de paisatge de Catalunya.

Font: Ordenació i gestió del paisatge a Europa, Nogué, Puigbert, i Bretcha, 2009. P: 258

Les Cartes s'utilitzen com a marc comú referencial que faciliti el consens entre els agents implicats. Presenten interessos i visions diferents i es marquen les accions i els mètodes. Tanmateix, serveixen com a referència en els processos de planificació territorial i urbanística disposada per les administracions. Faciliten l'aplicació i difusió de les pautes d'intervenció i de gestió del paisatge basades en l'interès col·lectiu de desenvolupament local.

Les cartes de paisatge que s'han elaborat a Catalunya són:

- Alt Penedès (iniciada al 2002 i signada el 2004)
- Priorat (iniciada al 2004 i signada al 2012)
- Berguedà (iniciada al 2005 i signada al 2007)
- Vall de Camprodon (iniciada al 2006 i signada al 2009)
- Alt Empordà (iniciada al 2008)
- Lluçanès (iniciada i signada al 2015)
- Conca de Barberà (iniciada al 2017)
- Garraf (iniciada al 2017)
- Carta de paisatge de les Garrigues

Tal com podem observar algunes d'aquestes cartes han estat iniciades però no han estat signades, és a dir, no han arribat a la fase 4 de consens. En alguns casos com Conca de Barberà, Garraf, i les Garrigues iniciades el 2017, encara no han finalitzat el procés per ser massa recents, però d'altres han quedat aturades .

Tot i això, existeixen multitud de situacions diverses que estan vivint aquestes Cartes, motiu d'objecte d'estudi d'aquest treball.

2.3.2 ELS PLANS DE PAISATGE

Els Plans de paisatge de Catalunya són un dels altres instruments de gestió, ordenació i planificació del paisatge a escala local. Sigui un sol municipi sigui una agrupació supramunicipal sovint prenen una unitat de paisatge com a àmbit d'actuació per tal d'establir accions en favor de la valorització i qualitat del paisatge.

Es tracta d'una eina molt recent a Catalunya, una nova forma d'apropar-se al paisatge, de tornar a descobrir, pensar i interactuar, proposant nous continguts, noves formes d'organitzar-se i de participació entre actors del territori. Es tracta d'un planejament a escala de Carta de paisatge però que "es configuren com un paradigma d'organització contemporània i com un nou referent" (Sala et al., 2014 p.117).

Aquestes iniciatives són flexibles, és a dir, obertes i molt adaptables. No sols utilitzen la participació ciutadana com a consulta, sinó que obren espais de diàleg i concertació, per tal de concretar millor els objectius i establir accions més realistes que puguin complir les finalitats plantejades. A més, en

ser iniciatives tan joves, són molt creatives en les propostes i a l'hora de vertebrar la gestió i ordenació, afavorint una major cohesió social.

Les iniciatives de planificació del paisatge alternatives a les Cartes de paisatge, en l'àmbit local que s'estan desenvolupant a Catalunya són:

- Pla de paisatge de Cervera (aprovat al 2015)
- Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya
- Pla de paisatge urbà de Linyola
- Pla de paisatge de la Granadella
- Pla de gestió del paisatge cultural Priorat-Montsant-Siurana

2.3.3 TERRITORIS PEL PAISATGE

Gràcies al creixent interès pel paisatge per part del món local a Catalunya i a causa de la multiplicitat de projectes que s'han creat en els últims anys, ha estat necessària la creació d'aquest projecte nomenat Territoris pel Paisatge on es coordinen les iniciatives de planificació i gestió del paisatge en l'àmbit local a Catalunya, amb el suport de l'Observatori del Paisatge de Catalunya per tal de compartir les seves respectives experiències i d'aprendre així a plantejar casos d'interès i treballar conjuntament (Grau, Puigbert, i Bretcha, 2018).

Aquest projecte neix per tal de donar resposta i referències a totes aquelles iniciatives en la gestió del paisatge a escala local arreu de Catalunya. L'Observatori del Paisatge ha participat en totes elles com a referència en la planificació de paisatge i va veure oportú reunir en una trobada totes aquelles persones implicades en els diversos projectes i compartir experiències. Es van fer dues reunions, la primera el 18 de maig de 2016, dedicada sobretot a conèixer-se i compartir les experiències, i la segona el 27 d'octubre de 2017 que va donar lloc al naixement de la xarxa de Territoris pel Paisatge.

Els agents implicats de cada territori en conjunt tenen els mateixos valors i objectius de paisatge i acorden un treball col·lectiu on s'estableixen trobades anuals de debat i treball de les iniciatives en marxa per parlar de problemàtiques comunes com el finançament, la implicació ciutadana o la incidència en les polítiques locals. També, generar comunitat en l'àmbit de planificació del paisatge, compartir i donar a conèixer les actuacions de cada iniciativa i donar-se ajuda mútua. Crear projectes conjunts i estar en contacte amb els altres projectes europeus i fer difusió del treball realitzat a la xarxa.

Finalment, fa de pont i genera sinergies entre les diferents iniciatives i la Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, com a institució responsable de les polítiques de paisatge a Catalunya.

ANÀLISI DE LES INICIATIVES

---

3. 1 CARTA DEL PAISATGE DEL PRIORAT

La Carta del Paisatge del Priorat s'inicia el 2004 i acabarà sent signada al 4 d'octubre de 2012. Els agents impulsors d'aquesta són el Consell Comarcal del Priorat, el Departament de Territori i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Les accions proposades es basen en la diagnosi del territori contemplant elements naturals, físics, culturals o també l'activitat humana, l'elaboració d'uns objectius de qualitat paisatgística, amb la corresponent confecció de compromisos per tal d'aconseguir-los.

Àread'estudi

UNITATS DE PAISATGE A LA COMARCA DEL PRIORAT

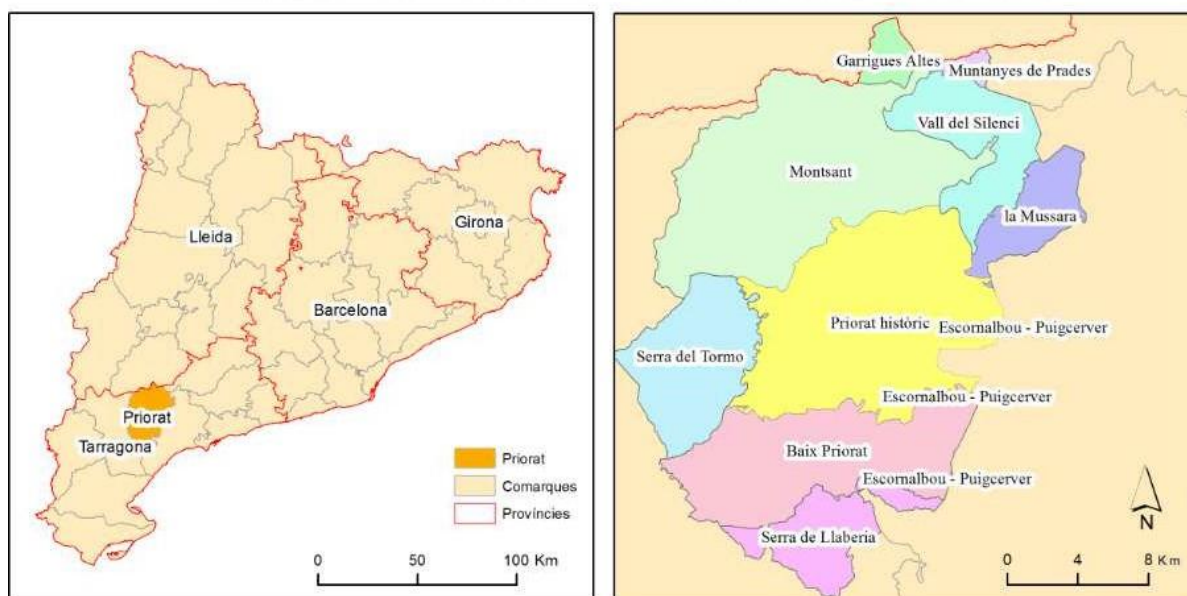

Figura 12: Mapa situació geogràfica del Priorat

Elaborat per: Noèlia Vidal, 23/03/2018

La Carta del paisatge del Priorat abasta tot el territori de la comarca i té per objectiu treballar-la en el seu conjunt de forma transversal. Se situa entre el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, amb un relleu accidentat, sense cap plana, marcat sobretot per la serra del Montsant i per les muntanyes de Prades.

El paisatge del Priorat (Nogué i Sala, 2012) és el resultat de la història que ha viscut aquesta comarca marcada per la tradicional cultura del vi que dona lloc a diversos espais naturals, conreus tradicionals, patrimoni històric i arquitectònic. Fins i tot la forma dels nuclis de població és lligada al conreu de les vinyes. El resultat és un paisatge característic i diferenciat, un element d'identitat i dotat de valor cultural.

Aquesta fisonomia heterogènia tan complexa ha donat lloc a multiplicitat d'unitats i subunitats de paisatges en un espai relativament reduït, que en les darreres dècades han patit una transformació

amb risc de banalització d'aquests. La causa ha estat la implantació de noves activitats econòmiques en el sector turístic i la indústria, que presenten impactes no desitjables en el paisatge i cal evitar de cara al futur a través de polítiques públiques de regulació i planificació territorial.

Origen

La Carta del Paisatge del Priorat va sorgir a inicis de l'aplicació de la Llei de Paisatge a Catalunya en un moment de modificació de les normatives. Es va elaborar en paral·lel amb altres iniciatives paisatgístiques com són la *Candidatura Priorat – Montsant – Siurana, un paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània* a la UNESCO i la Carta Europea de Turisme Sostenible del Priorat.

El cultiu del raïm que caracteritza la comarca es va anar degradant amb el pas del temps i per tant es necessitava actuar davant aquest fet.

Ja feia temps que existia una inquietud tant per part de la població com de les administracions en la qüestió del seu paisatge, que amb l'edició del Catàleg de Camp de Tarragona es va disparar proposant aquestes noves eines de gestió.

Es considera que la Carta té un origen tant administratiu com de la mateixa població perquè ho va impulsar el Consell Comarcal el 2006, però va quedar aturat uns anys i no va ser fins que la població el va reclamar que finalment es portés a terme el 2012.

Pressupost

Es va disposar d'un fons inicial per tal d'impulsar la Carta des de la Generalitat. Ara per ara cada ajuntament compta amb els seus propis pressupostos anuals per gestionar-se les accions i seguir complint amb els compromisos.

Signatura de la Carta

La Carta ha estat promoguda pel Consell Comarcal del Priorat juntament amb l'empresa Limonium Societat d'Actuacions Ambientals i a l'Estudi DTUM amb la voluntat de protegir, ordenar, gestionar, millorar i valorar els paisatges de la comarca. S'ha redactat gràcies a la Subdirecció General de Planificació Territorial i Paisatge del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya amb el suport de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Tanmateix, cal recordar el paper fonamental que ha tingut la població local dins de la formulació d'aquesta Carta. No s'entén sense la participació en l'hora de modelar, transformar i conservar el paisatge («Carta de Paisatge del Priorat», s.d.).

Així doncs, els agents impulsors signants de la carta del priorat són els següents:

- Ajuntaments de: Bellmunt del Priorat, Cabacés, Capçanes, Cornudella de Montsant, Falset, Figuera, Guiamets, Bisbal de Falset, Gratallops, Lloar, Margalef, Marçà, Masroig, Morera de Montsant, Poboleda, Pradell de la Teixeta, Ulldemolins, Vilella Alta i Vilella Bixa.
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya (Oficina Comarcal)

- Diputació de Tarragona
- Parc Natural de la Serra de Montsant
- Consorci de la Serra de Llaberia
- Consell Regulador de: DOQ Priorat, DO Montsant i DO protegida Siurana
- Associació Priorat
- PIMEC Priorat

Els agents que aporten una fitxa d'adhesió compromesa són:

- ZER Les Vinyes (Escola de Marçà, Capçanes, els Guiamets i la Serra d'Almos)
- Paratge Natural Grèfol
- Cos d'Agents Rurals del Priorat
- ZER l'Aglà
- Escola Antoni Vilanova
- ZER Montsant – Serra de Prades
- Servei Educatiu del Priorat
- Comunitat de Regants els Marmellans dels Guiamets
- Consorci Leader Priorat – Baix Camp
- Consorci pel Desenvolupament del Priorat
- Cooperativa Falset-Marçà
- Celler Cooperatiu del Molar
- Diari del Priorat, ràdio a Falset, Butlletí Jove Priorat, Newsletter Turisme
- Associació naturalista d'excursions i escalades de Cabacés
- Priorat Centre d'Art
- Patronat de Turisme de la Costa Daurada
- Patronat Municipal de Turisme Rural de la Morera de Monstant – Escaladei
- Parc de Bombers de Falset i de Cornudella de Montsant i ADF de La Fou de Capçanes, El Teix d'Ulldemolins, Sant Lluís dels Guiaments, Margalef, La Torre de Fontaubella, La Morera de Montsant
- Mossos d'esquadra i Guardia Civil Falset
- Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, Propietaris Forestals, Associació Excursionista i de coneixement de l'entorn, societats de Caçadors de la comarca
- Centre d'Estudis del Priorat
- Centre Quim i Soler
- Col·legi d'arquitectes de Catalunya
- Col·legi d'ambientòlegs de Catalunya
- Col·legi de Geògrafs de Catalunya
- Col·legi d'Enginyers Agrònoms de Catalunya

Cellers i empreses privades:

- El Brogit Guiatges – senderisme i ecoturisme
- Pedrenca, natura i cultura al Montsant
- Cooperativa del Molar
- Cellers de la DOQ Priorat i DO Montsant
- Celler Capafons – Ossó, SL

- Celler Ripoll Sans
- Celler Castellet, SCP
- Vall de Recer, SCCL
- Guiametans per l'Ateneu
- Agnès de Cervera
- Mas d'en Caçador

La redacció de la Carta del Paisatge del Priorat s'inicià amb una fase descriptiva i de diagnòstic que es va dur a terme entre el 2004 i 2006. D'aquí en van sorgir els d'objectius de qualitat paisatgística amb els compromisos i accions duts a terme fins a l'actualitat (Soler i Cortina, 2011b).

Procés participatiu

Aquesta Carta compta amb un procés de participació important gràcies al fet que en la fase d'elaboració de la Carta el Consell Comarcal comptava amb Eva Tora, tècnica especialitzada en processos participatius que va organitzar les reunions i jornades que implicaven les entitats. Una d'aquestes entitats és l'associació Priorat qui va ajudar molt a la difusió i a la implicació de la població a títol individual.

En el procés d'elaboració de la Carta es va contractar l'empresa Limonium, qui va treballar amb la diagnosi. A la fase de compromisos i accions es va reunir amb les entitats i amb les persones a títol individual conjuntament amb les administracions, per tal de trobar les mancances i els valors i treballar-hi. Es van fer multiplicitat de reunions i fòrums arreu del Priorat intentant arribar a tothom i a més es van fer enquestes mitjançant la web.

Composició de la Carta

Com bé es pot observar en l'esquema (Soler i Cortina, 2011a) l'elaboració de la Carta del Paisatge del Priorat consta de quatre fases de les quals se'n derivaran els documents oficials.

En primer lloc es redacta la diagnosi de les dinàmiques i tendències de paisatge, on s'analitza l'àmbit d'estudi des de perspectives tant naturals com socioeconòmiques i se'n comprova la coherència amb el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona i el Catàleg de Paisatge de Tarragona, a més d'analitzar les delimitacions de les unitats i subunitats de paisatge.

En aquesta primera fase també es fa una recopilació, anàlisi i extracte de la informació generada en els processos participatius i la redacció d'un document que permeti la difusió de les tendències, dinàmiques, valors, reptes i oportunitats del paisatge de la comarca. Es constitueix una Comissió de Seguiment formada pels membres designats pel Consell Comarcal, la Generalitat i l'Observatori del paisatge.

A la segona fase es defineixen els objectius de qualitat paisatgística i de les estratègies d'intervenció del territori d'interès. Com que l'àmbit territorial que abasta la Carta del Paisatge és tota la superfície de la comarca del Priorat, trobem una gran quantitat d'unitats i subunitats de paisatge i els objectius de qualitat es determinen tant en caràcter general però també específic per a cada una

d'aquestes unitats definides a la Carta. Així es troba un major nivell de concreció en relació als objectius establerts al Catàleg.

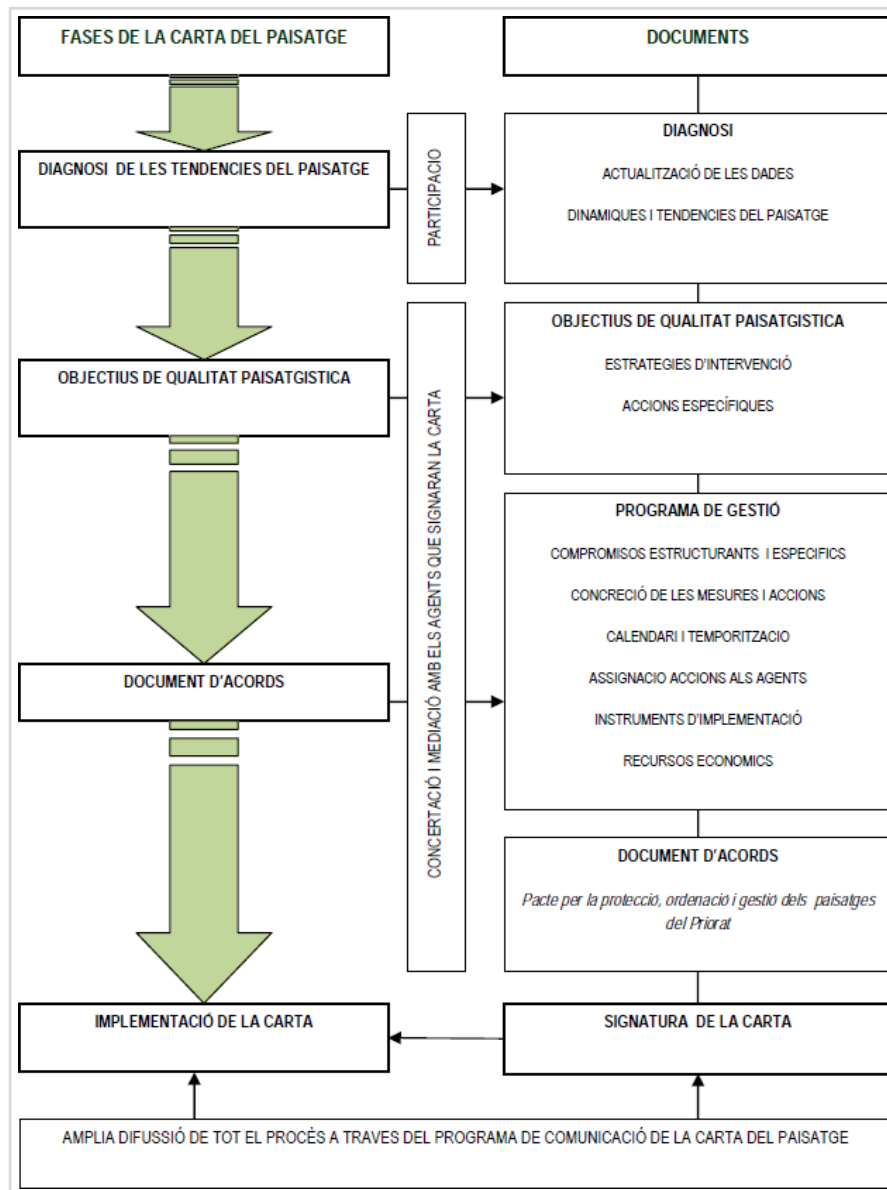

Figura 13: Esquema de l'Elaboració de la Carta de Paisatge del Priorat.

Font: Carta del Paisatge del Priorat. Vol I: Diagnosi de les tendències del paisatge. Capítol I – introducció. Gener 2011. Pàg: 5

En aquesta participen els ciutadans i les entitats de la comarca per tal de mediar i concertar els objectius generals en una Taula de Concertació integrada pels agents institucionals, econòmics i socials. Els objectius contemplen els nuclis urbans i els seus entorns, el patrimoni arquitectònic, la xarxa de comunicacions, els accessos als pobles, els fons escènics, les activitats econòmiques i infraestructures de serveis, l'activitat agrària, els espais fluvials, els boscos i incendis forestals, la

conscienciació paisatgística i l'ensenyament, i als coneixements, valoracions i aportacions intangibles que afecten el paisatge.

La tercera fase és dedicada a l'elaboració del Programa de Gestió del paisatge i la signatura del Document de consens de la Carta del Paisatge del Priorat.

En el Programa de Gestió figuren els compromisos estructurants i específics redactats a la Carta per a cada unitat i subunitat i es concreten les corresponents mesures i accions, a més d'un calendari i la temporització d'aquestes accions que estaran assignades pels diferents agents implicats i que les duran a terme mitjançant els instruments d'implicació designats. Tanmateix es determinaran els recursos econòmics, els pressupostos i la procedència dels fons per a l'execució de les accions. Un cop s'hagin consensuat tots els paràmetres entre els agents implicats procediran a la signatura del Document D'acords.

La quarta fase de la Carta de Paisatge serà la implementació a través de la signatura de la mateixa per tots els agents implicats com a prova de conformitat amb els pactes i compromisos.

Aquesta última fase compta amb una àmplia difusió de tot el procés a través del programa de comunicació de la Carta del Paisatge, una comissió de seguiment i avaluació formada pel Consell Comarcal, el Departament de Territori i Sostenibilitat, l'Observatori del Paisatge i l'equip redactor, per tal de comprovar que totes les accions aprovades es donin a terme.

La Carta del Paisatge del Priorat destaca per ser una de les primeres a posar-se en marxa i sobretot per tenir molt present la importància de la implicació ciutadana fomentant cultura del paisatge mitjançant l'educació i la difusió constant amb els seus habitants.

Objectius

La Carta del Paisatge del Priorat s'inicia amb l'objectiu de millorar el desenvolupament socioeconòmic de la comarca, ja que aquest àmbit depèn en gran mesura del bon estat del paisatge unit a la cultura del vi.

Està pensada com a un tot però sobretot encarada a la recuperació d'un paisatge que s'estava perdent i que per tant busca una millora de la qualitat de vida dels seus habitants i com a conseqüència promou un atractiu turístic i dinamitzant el territori.

Quan es va signar alguns municipis ni tan sols tenien elaborat el POUM, repercutint en l'àmbit de planejament urbanístic, ja que sempre va com a primer document que s'ha de respectar i que actua com a eix arreu del territori.

En educació s'ha implementat en els currículums escolars treballar amb el paisatge. Fins i tot organitzant un dia a l'any com a Dia del Paisatge, on les escoles de la comarca s'ajunten i treballen pel paisatge.

Existeix un fort compromís per part de l'administració però també per part de les entitats i fins i tot amb persones a títol individual que tenen molt present la importància del paisatge i que mantenen vius els compromisos i segueixen treballant per millorar.

Compromisos i accions

Com bé s'ha explicat anteriorment, la Carta del Paisatge del Priorat es diferencia entre altres aspectes per considerar tota una comarca amb totes les unitats i subunitats de paisatge que això comporta. A diferència d'altres cartes on només es treballa amb una unitat de paisatge, aquesta abasta una major porció de territori.

Així doncs, per tal de poder gestionar la complexitat del territori, s'estableixen tretze compromisos generals arreu de la comarca i es formulen diverses comissions de seguiment del paisatge i dinamitzadors de paisatge. La delimitació de les àrees de paisatge, la constitució d'un fons pel paisatge, la creació d'un distintiu de qualitat paisatgística, l'elaboració d'ordenances i directrius de paisatge i l'aposta pel paisatge com a eix d'estratègia del desenvolupament, amb la creació de premis pel paisatge i el suport en la candidatura del Priorat com a patrimoni de la UNESCO (Soler i Cortina, 2011c).

Com a accions es preveuen la conservació i protecció dels espais naturals per a un turisme rural sostenible, activitats agràries integrades en el medi i la valorització d'aquest paisatge de qualitat, l'elaboració de productes agroalimentaris o artesans diferenciats sota diferents marques de qualitat.

Es diferencien 18 subunitats de paisatge en coherència a les proposades en el Catàleg de Paisatge però amb un major nivell d'especificitat. On cadascuna d'aquestes contemplarà els objectius que l'afectin (Soler i Cortina, 2012).

Compliment i avaluació

Els compromisos de la Carta segueixen com a eixos estructuradors de la Comarca, sempre es respecten. Moltes accions ja s'han complert i d'altres es troben en vies de fer-ho però potser per pressupostos o per prioritats no s'han fet, però la intenció és complir-les.

Es fa un seguiment exhaustiu de l'evolució del paisatge i de les accions que s'estan coordinant, però no sols de la Carta. Arribant a tal punt que han creat una Oficina de Paisatge, formada per la Comissió per Paisatge i Sostenibilitat, qui s'encarrega de coordinar els tres projectes que tenen de paisatge i avaluar els fets. També se segueixen fent reunions amb la població i s'han creat quatre fòrums: agrari, turístic, ensenyament i cultura. Per parlar de les temàtiques concretes que afecten el paisatge i acotar els agents implicats.

Tanmateix la comarca ha declarat un dia a l'any com a Dia del Paisatge, on es reuneixen en un municipi del poble, cada any un diferent, i fan jornades de difusió del paisatge mitjançant conferències o tallers. Tots aquests són de caràcter divulgatiu.

És cert que la major part de la població està conscienciada amb la gestió del paisatge, existeix una forta voluntat a nivell de comarca per part tant de les administracions com de les entitats com dels mateixos habitants. Però no tot són flors i violes, encara es troben amb alguns ajuntaments que quan es canvia de mandat no n'estan al corrent i s'ha de tornar a conscienciar i donar el toc d'atenció al fet que existeix dita Carta i que els compromisos que s'han de respectar. Tanmateix, disposen de recursos pedagògics per educar a la població en matèria de paisatge.

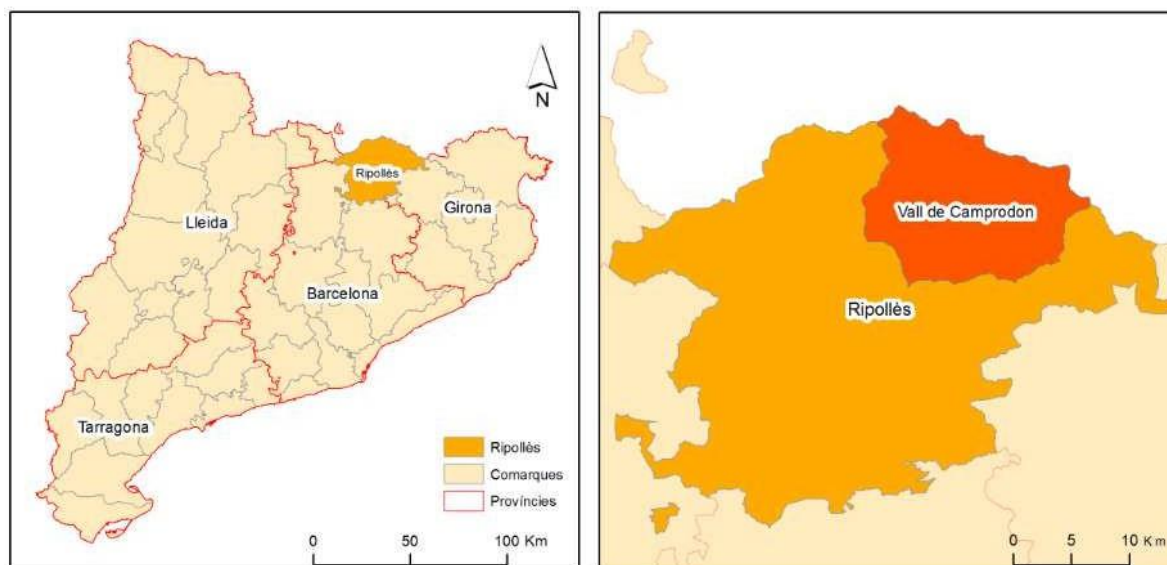
3.2 CARTA DEL PAISATGE DE LA VALL DE CAMPRDON

La Carta del Paisatge de la Vall de Camprodon s'inicia el 2006 i no serà signada fins al 4 de setembre de 2009. Les accions proposades són l'elaboració d'un Pacte per a la protecció, ordenació, gestió i millora dels paisatges a través d'un Pla de Gestió, a partir de la diagnosi del territori i la creació de la Comissió de Paisatge de la Vall de Camprodon.

Els agents impulsors són la Mancomunitat de la Vall de Camprodon, l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Departament de Territori i Sostenibilitat. Es tracta de la primera Carta de Paisatge elaborada a les comarques de muntanya de Catalunya, la qual cosa és d'especial importància donat que serà un referent.

Àrea d'estudi

CONTEXTUALITZACIÓ VALL DE CAMPRDON

Font: ICGC, 23/03/2018

Figura 14: Mapa situació geogràfica de La Vall de Camprodon

Elaborat per: Noèlia Vidal, 23/03/2018

La Vall de Camprodon és una unitat de paisatge situada al nord de la comarca del Ripollès, formada pels municipis de Camprodon, Llanars, Molló, Pardines, Queralbs, Setcases i Vilallonga de Ter. Un total de 19.118 ha.

Es distingeix per ser un paisatge d'alta muntanya. És una gran Vall coronada per cims emblemàtics dominats per boscos de pi negre i prats alpins, que ressegueixen el Riu Ter, amb un fons de vall dotat de boscos caducifolis, amb presència de modelats glacials arreu (Nogué i Sala, 2010a). On els pobles estan caracteritzats per ser petits nuclis aglomerats, formats per cases de pedra amb sostres de pissarra, al voltant d'alguna antiga església romànica que dota de patrimoni històric tot aquest entorn.

Origen

La Carta es va iniciar el 2006 amb inici de les noves polítiques de paisatge. Un dels regidors de la Mancomunitat de la Vall de Camprodon estava molt vinculat en aquest moviment i va ser qui va proposar en un ple impulsar una Carta de paisatge. A més, En aquell moment hi havia ajuts que van ajudar a propulsar les redaccions de la Carta per part del departament de la Generalitat.

Pressupost

Segons els documents inicials de la Carta, inclou 16 compromisos paisatgístics per realitzar des del 2009 fins al 2014, i compta amb un pressupost inicial de més de 175.000 euros, a més d'inversions per part d'agents privats.

La realitat és diferent, el problema més gran de la Carta és el finançament. S'ha de tenir en compte que la Carta va aparèixer just quan va esclatar la crisi financera, i s'havia de portar a terme durant els anys més durs (2009-14), cosa que va fer que el procediment fos més lent i molts compromisos no es puguin dur a terme (Annex 3. Entrevista Carta Paisatge Vall de Camprodon).

Signatura de la Carta

La Carta ha estat promoguda per la Mancomunitat de La Vall de Camprodon, incentivant el procés de concertació amb la resta d'agents i ciutadans així com la coordinació de les diferents parts. Els agents implicats participen en la redacció i l'execució tant dels objectius com de les accions proposades (Mallarach, Albertí, i Llagostera, 2007). Hi col·laboren:

- Ajuntaments de Camprodon, Llanars, Molló, Sant Pau de Segúries, Setcases i Vilallonga de Ter
- Govern de la Generalitat, a través dels següents Departaments : Política Territorial i Obres Públiques; Agricultura, Alimentació i Acció Rural; Medi Ambient i Habitatge; Innovació, Universitats i Empresa; Educació
- Diputació de Girona. Àrea de Medi Ambient; Àrea de Cultura
- Consell Comarcal del Ripollès
- Consorci Ripollès Desenvolupament i Consorci d'Espais d'Interès Natural del Ripollès
- Associació LEADER Ripollès Ges Bisaura
- Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès
- Agrupació de Defensa Forestal Vall de Camprodon
- Associació de Propietaris de Finques Rústiques Vall de Camprodon
- Associació cultural i gastronòmica Cuines de la Vall de Camprodon
- Cooperativa Ramadera de Molló, SCCL
- Grup de Muntanya Vall de Camprodon
- CEA Alt Ter
- Vallter S.A.
- Productes Figueres
- Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya
- Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Catalunya
- Col·legi d'Aparelladors de Girona

L'Observatori del Paisatge de Catalunya i la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, han col·laborat en la carta en tant a la revisió i validació.

Composició de la Carta

Per redactar i signar la Carta del Paisatge s'ha donat un procés de tres fases. En primer lloc l'elaboració de la diagnosi per tal de poder detectar els valors, els impactes i les dinàmiques del paisatge i identificar els riscos que poden afectar a la qualitat paisatgística en un futur (Mallarach, Albertí, i Llagostera, 2009).

A continuació, es defineixen els objectius de qualitat paisatgística concentrats en l'àmbit territorial de la carta en coherència amb el Catàleg del Paisatge de les Comarques Gironines, tot i que amb un major nivell de detall.

Finalment es redacta el programa de gestió del paisatge, on es concreten les accions específiques que han de fer els diversos agents per tal d'aconseguir els objectius establerts anteriorment.

Així doncs, la Carta del Paisatge de la Vall de Camprodon està integrada per la diagnosi de les dinàmiques del paisatge i objectius de qualitat, pla de gestió i pacta per la protecció, ordenació i gestió i millora dels paisatges de la Vall de Camprodon (objectius de qualitat i programa de gestió).

Procés participatiu

El projecte va passar per part de la Mancomunitat a concurs públic i ho va guanyar una empresa de consultoria ambiental que va ser qui va elaborar tota la diagnosi i la redacció d'objectius amb les accions descrites.

Un cop feta la diagnosi l'empresa fa la proposta dels objectius i s'obra un procés d'implicació ciutadana mitjançant tallers de participació. És l'empresa qui escull als actors que estaran implicats i els convida a que en formin part. A través d'aquestes sessions s'amplien els objectius en consens per part de tots els implicats, que signaran voluntàriament.

Objectius

La Carta de paisatge de la Vall de Camprodon té una visió més de territori que de producte turístic. Vol involucrar als diferents sectors econòmics en el territori i que estiguin interrelacionats entre ells, dinamitzant-lo i afavorint tant la qualitat de vida del poble com fomentant l'atractiu turístic i per tant millorant l'economia. S'intenta una visió transversal.

Es proposen deu objectius basats en l'ordenació del territori en clau de paisatge: respecte i conservació del patrimoni arquitectònic, respecte per l'entorn natural, camps, boscos i rius ben preservats, infraestructures de comunicacions i instal·lacions turístiques segures i ben integrades en el paisatge. I sobretot, una administració pública supramunicipal que vetlli per tots el conjunt.

La Vall de Camprodon, com molts dels territoris de muntanya, any rere any és el sector turístic qui tira més de l'economia però per afavorir aquest turisme cal implicar al conjunt de la població. El sector primari està molt implicat en la gestió del paisatge i les seves accions afavoreixen al fet que s'incrementi el turisme. Tanmateix moltes de les accions proposades són de protecció del patrimoni arquitectònic.

És important el fet que la Carta de paisatge és el primer document d'àmbit supramunicipal que agrupa als municipis integrants de la Mancomunitat. Malgrat que encara no s'hagi plasmat en cap pla urbanístic, sí que és el full de ruta definit a seguir per tots els integrants.

Compromisos i accions

La primera acció aborda l'àmbit administratiu municipal i la voluntat de crear les ordenances que estableixin un tractament homogeni per als municipis integrants de La Vall de Camprodon, segons la diagnosi de la Carta del Paisatge i el Catàleg, completant els diversos planejaments urbanístics.

En segon lloc s'encarrega l'elaboració d'un Catàleg de béns paisatgístics i així identificar, descriure i garantir una protecció a escala urbanística de tots aquells elements més significatius i incorporar-ho en el planejament municipal per a la seva preservació (Mallarach, Llagostera, i Albertí, 2009).

La tercera acció es basa en el foment de la recuperació de les pastures, prats i prats de dall, concertant un compromís entre diferents agents i administracions per fomentar-ho. Recuperant propietats municipals, prevenint els riscos en la neteja de boscos, recuperar races de bestiar autòctones i fomentar la fusta com a central de biomassa o per a la fabricació de palets. Establir un conveni amb el Departament d'Agricultura i el de Salut per facilitar els tràmits perquè els productors locals puguin vendre el seu producte potenciant la gastronomia típica.

La quarta, cinquena i sisena acció tenen per objectiu la recuperació del patrimoni arquitectònic rural, en què es realitzarà un manual perquè descrigui i detalli com han de ser les intervencions sobre el patrimoni, prioritzar les accions en aquells elements que més necessitin la conservació i promoure la recreació integral d'una església romànica.

Les accions número set i vuit, estan relacionades amb la xarxa de camins elaborant un Pla Especial de protecció de camins públics i unificant la senyalització de la xarxa principal de camins arreu del territori de la Vall de Camprodon.

A continuació, les accions nou, deu i onze tractaran sobre les bones pràctiques per al sector turístic de la Vall, millorant i revalorant els paisatges. Promovent la incorporació de criteris ambientals i paisatgístics en tots els establiments turístics d'aquesta zona. A més, dur a terme un programa de formació específic per al sector que fomenti un turisme sostenible i de qualitat que afavoreixi el paisatge i el patrimoni natural i cultural de la Vall.

L'acció 12 se situa en l'àmbit de l'educació que pretén traduir la diagnosi de la Carta de Paisatge en material didàctic per als centres educatius de primària i secundària de la Vall de Camprodon.

L'acció 13 promou la millora paisatgística de les àrees afectades per les pistes de l'estació d'esquí de Vallter 2000 incloent una millora de la imatge de l'estació d'esquí i les seves instal·lacions, tanmateix la millora del riu que baixa de Vallter.

L'acció 14 fomenta la restauració paisatgística de la planta trinxadora i de les àrees d'abassegament de Tregurà. Amb la intenció de restaurar i ordenar la zona minimitzant els impactes paisatgístics i visuals.

Les accions 15 i 16 estan dissenyades per al seguiment i evolució de les accions ja donades. La primera idea un dispositiu permanent que elabori, executi i avaluï una estratègia de millora i de revalorització paisatgística conjunta. L'última acció preveu una avaluació del grau de compliment dels compromisos de la Carta i difusió de les mesures empreses i resultats assolits a mesura que es donin.

Compliment i avaluació

La primera acció sobre l'elaboració d'ordenances municipals conjuntes ha quedat aturada pel pressupost, però està en procediment. L'elaboració del catàleg de béns paisatgístics està publicat però també s'ha quedat aturat dins la llei d'urbanisme. La tercera acció sí que s'ha executat però d'una forma molt diferent de la que marca la Carta, sí que s'ha complert l'objectiu però no mitjançant com ho dicta la Carta.

Tot i que la Carta l'any que ve complirà un any des de la seva redacció, la major part de les accions no s'han complert fins al moment ni tampoc hi ha un organisme de seguiment. El que sí que es segueix respectant és el treball del paisatge des de les escoles: es fa molta pedagogia, es fan sortides i jornades marcades per la temàtica d'educació pel paisatge.

Tal com es va redactar la carta és impossible realitzar-la ara per ara pel cost que suposa. Si no hi ha finançament extern, no es podran executar les accions (Annex 3. Entrevista Carta Paisatge Vall de Camprodon). Tothom veu molt important el paisatge però un dels altres problemes és la voluntat tant de l'administració com de la població. Les accions proposades van ser molt generals en l'àmbit d'actuació, però el mètode i les accions exageradament pautades, tal com estaven escrites no podien ser portades a la realitat.

Els objectius s'han establert com a grans eixos que han donat lloc a "microaccions" que han estat favorables en el paisatge però potser no tan importants com les que s'havien redactat prèviament en el document oficial de la Carta. No s'ha deixat mai de treballar pel paisatge.

El procés participatiu només es va fomentar en el moment de redacció de la Carta i l'ideal seria engrescar a la població de manera que se sentin més implicats per tirar endavant les accions i més fàcilment, d'una forma més funcional. Si s'involucren d'entrada i tenen un retorn, es marca molta diferència en les repercussions del territori.

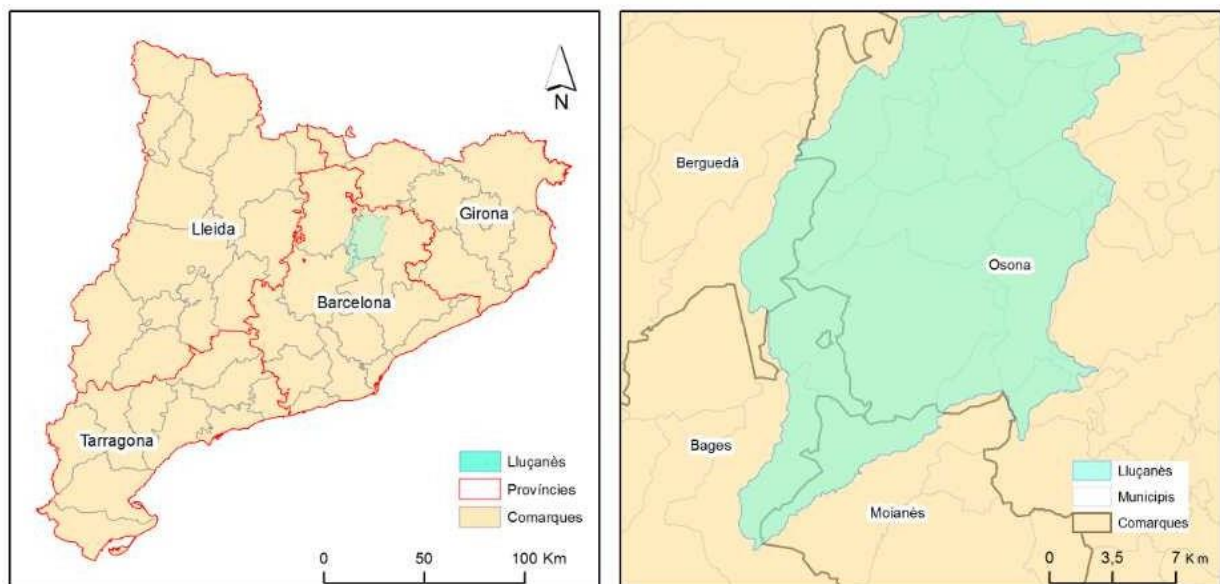
3.3 CARTA DEL PAISATGE DEL LLUÇANÈS

La Carta del Paisatge del Lluçanès s'inicia el 2015 i se signa el 21 de març del mateix any amb la Signatura dels Principis Fonamentals de la Carta del Paisatge del Lluçanès.

Impulsada pel Consorci del Lluçanès i la Diputació de Barcelona. Consta de la diagnosi del seu territori d'acord amb el paisatge, els principis fonamentals a seguir i un programa d'actuacions lligades a aquests. Tanmateix s'acorden actes dels tallers de participació i dins l'agenda escolar 2015-16 a l'Agenda infantil i l'Agenda de primària («Carta de Paisatge del Lluçanès», s.d.).

Àrea d'estudi

CONTEXTUALITZACIÓ DEL LLUÇANÈS

Font: ICGC, 23/03/2018

Figura 15: Mapa situació geogràfica del Lluçanès

Elaborat per: Noèlia Vidal, 23/03/2018

El Lluçanès és considerada una subcomarca natural. Tot i no respondre a límits territorials administratius, es tracta d'un territori de mides considerables amb 137.581 ha. Disposa d'una coherència innegable que la distingeix clarament del seu entorn (Nogué i Sala, 2016b).

Aquest paisatge abasta àrees de les comarques d'Osona, el Moianès, el Bages i el Berguedà. Es distingeix per ser un altiplà que delimita en forma de cingleres amb la plana de Vic, subdividit entre un sector elevat amb boscos i un altre més planer. La xarxa fluvial dóna lloc a un territori amb suaus valls i formes ondulades, boscos a les alçades i conreus a les zones més planeres. La unitat de paisatge destaca pels nuclis de població no gaire grans i els masos aïllats.

Disposa de una gran quantitat de punts forts per poder desenvolupar una millora en la gestió del seu paisatge a causa de la seva ubicació i del seu relleu. Existeixen molts punts naturals que poden treballar com a miradors amb una àmplia visibilitat sobre la pròpia unitat de paisatge (Nogué i Sala, 2016a).

Origen

La creació de la Carta del Paisatge del Lluçanès es fa per tal d'afrontar la problemàtica que ha viscut en les últimes dècades. Tot i tenir una població amb una forta conscienciació paisatgística s'han donat processos difícilment evitables que han suposat un cert risc en la qualitat del seu paisatge (Megias, Navarro, i Sabaté, 2015). La proliferació de granges de gran magnitud i poc integrades així com la construcció en espais d'elevat valor natural han causat un fort impacte en el territori.

El Consorci del Lluçanès conscient de la importància del bon estat del paisatge, segueix una estratègia territorial basada en els valors del paisatge, impulsant així la Carta del Paisatge del Lluçanès.

La Carta apareix quan ja moltes Cartes de paisatge han agafat una embranzida, quan comencen a funcionar es considera que és un bon moment per impulsar la seva pròpia Carta (Annex 4. Entrevista Carta Paisatge Lluçanès).

Es fomenta des del Consorci del Lluçanès amb la intenció de conservar el territori i millorar-lo en tot el que sigui possible paisatgísticament. L'objectiu és aplicar una eina proactiva, no és la resposta a una amenaça sinó a la voluntat de preservar i millorar el medi.

Pressupost

La Carta es finança a través d'ajuts demanats any rere any a la Diputació de Barcelona. És l'entrebanc més gran que té la Carta. És molt difícil poder tirar-la endavant sense un pressupost fix i a llarg termini i amb un percentatge tan baix (Annex 4. Entrevista Carta Paisatge Lluçanès).

Signatura de la Carta

En primer lloc es va elaborar la Diagnosi Estratègica (Megias et al., 2015) corresponent al pacte territorial del Lluçanès al 2003. També s'elaboren els Criteris d'Ordenació del Territori i Paisatge del Lluçanès al 2005, el Pla de Gestió dels Espais Naturals el 2007, l'Inventari del Patrimoni Cultural el 2010 i el 2007 i 2008 es va fer el procés de Participació Lluçanès 2010. A conseqüència d'aquest procés va veure que tant els habitants com els visitants del territori, destacaven el paisatge la natura i el patrimoni com als valors més importants.

Els objectius de la carta de paisatge són mantenir una elevada qualitat paisatgística del territori, implicar als agents del territori i obtenir-ne un compromís vers la conservació i millora del paisatge, facilitar l'entesa i el consens entre els agents implicats, col·laborar en l'apropament del paisatge per part de la ciutadania i promoure el paisatge com a factor clau pel desenvolupament local del Lluçanès (Megias, Navarro, i Sabaté, 2007).

El Consorci del Lluçanès va incentivar el procés de concertació amb la resta d'agents i ciutadans així com la coordinació de les diferents parts. Els agents implicats participen en la redacció i l'execució tant dels objectius com de les accions proposades. Tanmateix col·laboren:

- Ajuntaments d'Alpens, Lluçà, Olost, Oristà, Perafita, Prats de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Feliu Sasserra, Sant Martí d'Albars, Santa Maria de Merlès, Sobremunt,

- ERC - Prats de Lluçanès
- Independents per Sant Bartomeu del Grau
- Associació pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central
- Associació de Propietaris Forestals del Lluçanès
- Unió de Pagesos
- Unió Excursionista Prats
- Bruixes Sant Feliu
- Associació permacultura i biodinàmica al Lluçanès
- Lluçanès cultural i actiu
- Lluçanès Viu
- Associació de Defensa i Estudi de la Fauna i Flora Autòctona – ADEFFA
- Casa Pedra Salera, turisme rural
- Burricleta
- La Cirera, casa rural
- Celler Cal Vilardell
- Restaurant Cal Baumer
- Hostal Rural Cal Music
- La Rabassola, allotjament turístic
- Espai TReS. Territori i responsabilitat social
- Natura Local

L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha col·laborat en la Carta tant a la revisió i validació d'aquesta d'acord amb els continguts de la Llei de Protecció i Gestió del Paisatge de Catalunya i del seu Reglament. I assessorant els agents durant el procés de preparació, redacció i aplicació dels compromisos.

Procés participatiu

Va ser el Consorci qui va promoure tots els documents. La participació ciutadana es va considerar en tot moment sent l'objecte directe en l'elaboració de la Carta i ha set el seu eix estructurador. Es van reunir en múltiples ocasions però en dues fases diferents: en el treball de diagnosi i en el pla d'actuació.

En primer lloc es va fer la diagnosi del territori i un cop s'havia fet gran part de la feina a porta tancada, es van convidar als agents implicats en el territori per a consensuar els Objectius de Qualitat Paisatgística als que es volgués arribar. S'exposava com estava el territori obrint un debat per veure on es vol arribar.

Un cop feta la diagnosi el procés participatiu va fer quatre reunions per elaborar el Pla d'actuació. Aquestes es van dividir pels sectors corresponents als àmbits d'interès sorgits de la primera fase, així són els sectors: social i educatiu, econòmic i de serveis, el sector primari i diferents representants municipals. Que finalment van crear el programa d'actuacions.

Composició de la Carta

La Carta del Paisatge del Lluçanès tracta d'un procés actiu i dinàmic organitzat per diferents fases que es traduiran en diferents documents per tal de poder incloure la participació en casos específics que siguin necessaris.

La primera fase es descriu per ser un document previ elaborat pel Consorci del Lluçanès, en el que s'han inclòs quatre tallers de participació per tal d'obtenir la diagnosi del paisatge des de tots els punts de vista que més endavant seran els Principis fonamentals de la Carta, on hi ha participat tant col·lectius com persones a títol individual (Megias, Navarro, i Sabaté, 2016).

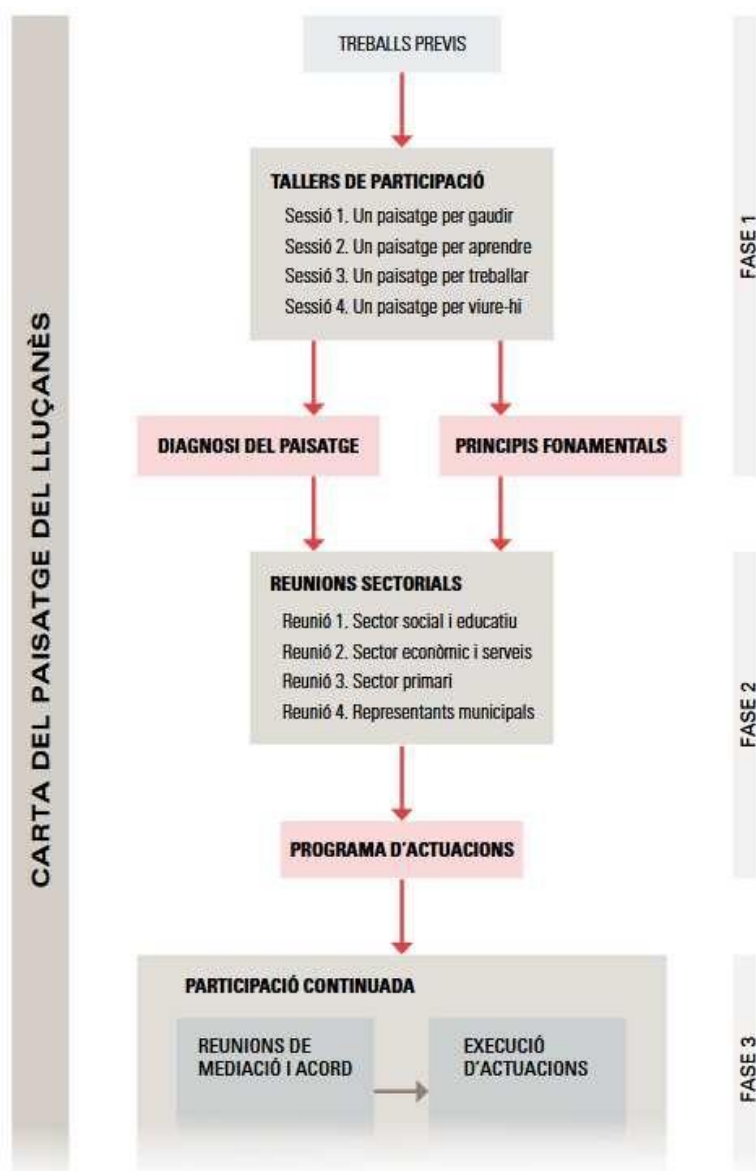

Figura 16: Esquema de l'Elaboració de la Carta de Paisatge del Lluçanès.

Font: Carta del Paisatge del Lluçanès. D 0- Presentació . Pàg: 15.

Recuperat de (10/04/2018) :

http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/PRESENTACIO_Carta_Paisatge_Llucanes.pdf

Aquesta primera fase va aconseguir definir el Lluçanès com a paisatge per gaudir, per aprendre, per treballar i per viure-hi.

Al llarg de la segona fase es va consultar a la població per desenvolupar els Principis fonamentals i crear el Programa d'actuacions.

La tercera fase es troba marcada per reunions de mediació i acció per a l'execució d'actuacions. Aquestes tindran un programa de seguiment i avaluació per tal de saber si realment es realitzen tots els compromisos i accions signades, o si d'altra banda s'han deixat com a un programa d'intencions.

Finalment, la Carta del Paisatge del Lluçanès està formada per quatre documents de presentació, diagnosi, principis fonamentals i el programa d'actuacions. I, les memòries dels tallers de participació i de les reunions sectorials.

Objectius

El motiu pel qual es va impulsar la Carta era buscar una bona qualitat de paisatge i millorar-lo. El paisatge del Lluçanès està ben preservat, el que vol la Carta és evitar grans impactes en un futur i mantenir l'essència i la identitat del paisatge.

Compromisos i accions

Les línies d'actuació de la Carta del Paisatge del Lluçanès s'estructuren seguint quatre àmbits: per aprendre, per gaudir, per treballar i per viure-hi, per tant els compromisos que s'han redactat han estat sota d'aquests criteris. Després dels tallers i les reunions realitzades per consensuar els compromisos va aparèixer una cinquena línia d'actuació: un paisatge per compartir.

En primer lloc, *un paisatge per aprendre* comporta sis principis on s'intenta aconseguir un sentiment de pertinença per part de la població que inspire responsabilitat i participació ciutadana perquè la població conegui i sigui conscient dels valors que disposa. On els propietaris i agents del territori puguin vetllar pel paisatge, tenint present els coneixements tradicionals i populars vius i reconeguts.

Un paisatge per viure-hi vol contribuir a la qualitat de vida de les persones que l'habiten. A mantenir els nuclis antics vius però també les masies i mantenir la construcció i materials tradicionals de les edificacions, així com mantenir el patrimoni arquitectònic i històric. Habilitar espais públics com a llocs dinàmics, mantenir infraestructures ben integrades en el territori i el paisatge. També planificar per a la conservació del patrimoni natural i gestionar de forma sostenible els recursos.

Un paisatge per gaudir fa esment a sis compromisos entre els quals es vol aconseguir un paisatge atractiu tant per la població com pels turistes conegut arreu. On el turisme sigui respectuós tant amb el paisatge com amb la població i les activitats del territori, evitant la massificació.

Un paisatge per treballar vol fer que el paisatge inspire activitats econòmiques innovadores i noves propostes, activitats que fomentin el paisatge saludable i de qualitat, adaptades a la capacitat de càrrega del territori. On la producció agroramadera i els polígons industrials estiguin ben

dimensionat respecte el territori, amb productes locals reconeguts i on el paisatge sigui tanmateix un valor afegit i un tret distintiu.

En posar en conjunt diferents sectors neix la línia d'*un paisatge per compartir*, on la gestió del paisatge està basada en el diàleg i es fa una ordenació del territori coherent des d'un àmbit supramunicipal. Col·laboren les polítiques del Lluçanès amb altres territoris, on les entitats s'impliquen i les administracions prioritzen el benestar de les persones.

Compliment i avaluació

La Carta no es va fer per combatre cap gran amenaça, però sí que existeixen molts aspectes que s'haurien de millorar. A l'hora de redactar-la es va convocar la població dividida en sectors i van ser aquests qui van escollir els objectius als quals es volia arribar i les accions per dur-los a terme. Tots aquells que no van participar no es van implicar en la redacció i per tant es troben a faltar objectius i àmbits d'actuació per cobrir-ho tot. La part positiva és que tots els objectius són realment el que es demana des de la societat civil.

A més d'una forta mancança de pressupostos, es considera que també falta una forta conscienciació per part tant de la població com d'algunes administracions a l'hora de poder realitzar accions en favor del paisatge. Potser no es considera tanta prioritat o com que no ha patit cap impacte fort no es té tant en compte com en altres indrets.

Considera que no són uns compromisos fermes, s'hauria d'evitar haver d'anar darrere de la gent i que a poc a poc anés confluint, però aquest és un objectiu a llarg termini. Tot i això és un projecte que ha causat una repercussió: ha aconseguit que la gent discuteixi sobre el paisatge. Potser un tema tan evident que mai havia generat cap tipus de reacció, ara ha generat debat (Annex 4. Entrevista Carta Paisatge Lluçanès).

Existeix una gran part de la població que no està organitzada, ni sensibilitzada, ni vinculada amb el medi ambient, no existeix interès. I aquest és el repte més gran per aconseguir. Malgrat això, aquest any es començaran a tirar endavant complint diverses accions. És un document viu i amb ganes de seguir endavant.

De moment la Carta és manté, però és un procés lent i s'incrementa per la manca de pressupostos o de voluntat per part d'altres administracions implicades.

3. 4 PLA DE PAISATGE TRANSFRONTERER DE LA Cerdanya

El pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya s'inicia el 2013. Aquest Pla de paisatge és important no sols per ser un dels primers Plans de Paisatge a Catalunya, sinó per treballar amb una gran porció de territori, de mesures gairebé més grans a les d'una comarca. Cal destacar que es tracta d'un cas únic i pioner a Europa per ser un paisatge transfronterer.

Els agents impulsors d'aquest pla són el Consell Comarcal de la Cerdanya, la Comunitat de Comuns Pirineus – Cerdanya, el Parc Natural Regional del Pirineu Català, l'Ajuntament de Llivia i l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Àrea d'estudi

PAISATGE TRANSFRONTERER DE LA Cerdanya

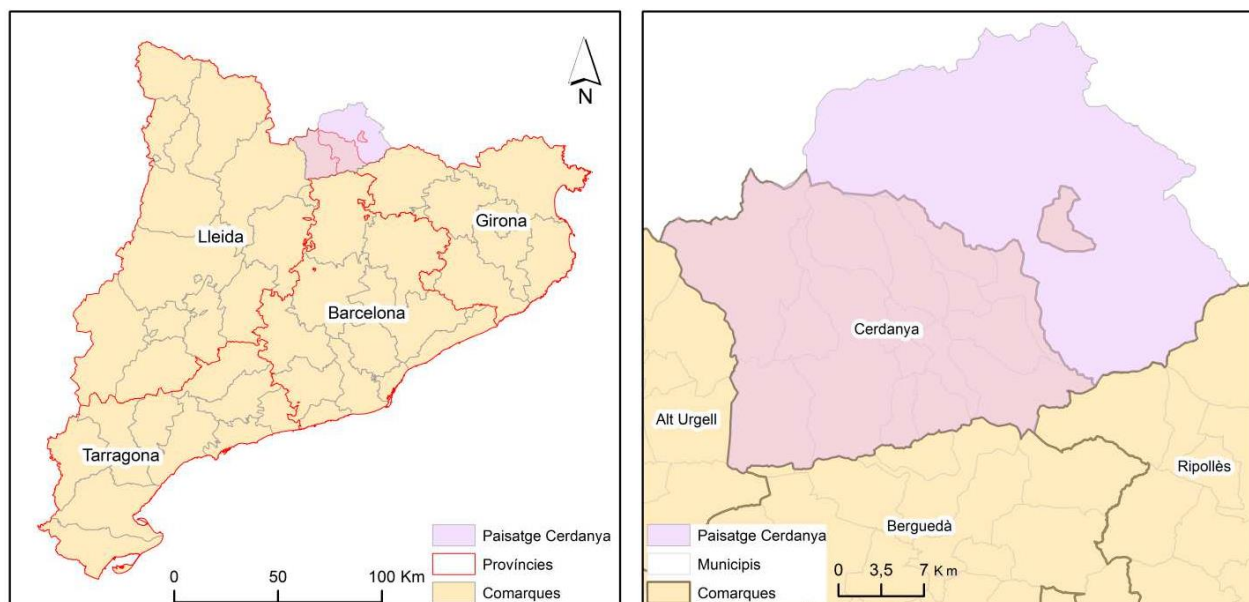

Figura 17: Mapa situació geogràfica del Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya

L'àrea del Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya comprèn tota la comarca de la Cerdanya Catalana i part del *département français* dels Pyrénées-Orientales (Nogué i Sala, 2013). Situada a l'extrem nord de Catalunya, entre les províncies de Lleida, Barcelona i Girona, entre les comarques de l'Alt Urgell, el Berguedà i el Ripollès.

El paisatge transfronterer de La Cerdanya està caracteritzat per ser una extensa plana a 1.500m d'alçada, envoltada de serres i cims majestuosos que arriben als 3.000m. S'estén al llarg de 40km i 7km d'ample entre Bellver de Cerdanya i el coll de la Perche. Integrada per mosaics de terres agrícoles i una extensió forestal única configurada per la closa cerdana. El riu Segre, els seus afluents i una xarxa de canals. Un gran patrimoni històric arquitectònic en nuclis urbans i tanmateix en masos

aïllats en els vessants de la vall, afectat en alguns indrets pels impactes de les dinàmiques urbanístiques lligades al turisme.

Origen

El Pla transfronterer de La Cerdanya s'inicia pels interessos de Juli Boada antic tècnic de l'ajuntament de Llivia per fomentar la cooperació en la gestió del territori entre les institucions catalanes i franceses estructurant l'eix paisatgístic com al fonamental.

El toc d'atenció que va impulsar a què es mobilitzés van ser les consultes formulades per elaborar el Catàleg de Paisatge de l'Alt Pirineu i Aran, d'on forma part la unitat de paisatge de La Cerdanya.

El paisatge de la Vall Cerdana ha d'afrontar reptes entre els quals s'inclouen la conservació dels espais agrícoles, sobretot a les planes, i la posada en valor de les estructures del paisatge agrícola i natural, com les tanques i les fileres d'arbres, la pedra seca, els boscos de ribera i la xarxa de canals i camins, sobretot allà on s'han abandonat les pràctiques agrícoles.

També es troben reptes sobre el patrimoni construït, sobretot en la valorització del patrimoni històric i la imatge dels pobles tradicionals integrant les noves construccions, sobretot aquelles vinculades al sector turístic a les estacions d'esquí. Però també, la integració de polígons d'activitat econòmica i de serveis, d'infraestructures i altres elements normalment situats a les perifèries.

Al ser un territori dividit en dos estats també es vol recuperar el sentit d'identitat mitjançant el paisatge comú, renovant els lligams socioculturals i enfortir les oportunitats de desenvolupament local.

Pressupost

El primer document de diagnosi va ser creat sense pressupost explícit pel projecte. Van col·laborar l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Parc Naturel Régional des Pyrénées Catalanes. A partir d'aquest, es va entrar en un concurs d'ajuts de la Unió Europea per a projectes transfronterers i van rebre subvencions per tal de dur-lo a terme.

Signatura

El Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya hi ha col·laborat agents tant de la banda francesa com de la banda catalana a l'hora de formular-se.

Els agents implicats en la redacció del Pla són:

- Observatori del Paisatge de Catalunya
- Parc Naturel Régional des Pyrénées Catalanes
- Consell Comarcal de la Cerdanya
- Comunitat de Comuns Pirineus - Cerdanya
- Ajuntament de Llivia

- Casa de la Generalitat a Perpinyà
- Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya
- Diputació de Girona
- DREAL Llenguadoc-Rosselló-Midi-Pyrénées
- Departament dels Pirineus Orientals

A més s'hi ha implicat tots els ajuntaments de l'àrea, tant catalans com francesos i els agents econòmics i empreses que estan situades en el territori. A més de les entitats socials que en formen part.

Procés participatiu

El procés de participació ciutadana es va donar a banda i banda de la frontera, cada institució amb els municipis de l'estat corresponent i seguidament fent la posada en comú.

Es va treballar des de tres àmbits, la consulta a la ciutadania mitjançant enquestes web i en paper difoses pel Consell Comarcal, on es buscava sobretot la subjectivitat dels habitants en els valors que consideren del seu paisatge. També es van fer enquestes on-line al sector econòmic, sobretot a empreses del sector turístic.

Els ajuntaments van participar mitjançant la consulta però en aquest cas es feia mitjançant un ortofotomapa mut, on havien de senyalar els llocs d'interès i els paisatges que volien fer valdre i els miradors.

Un cop fetes les consultes tant en territori català com francès, es van buidar les dades conjuntament a través de múltiples reunions,. D'on va sorgir el mapa final que concentra un miler d'elements del paisatge agrupats en 44 tipologies .

Composició del Pla

Per elaborar el Pla de paisatge s'ha fet per un procés que ha resultat amb tres documents. Primer s'ha consensuat l'elaboració de la diagnosi en tot el territori de forma integrada pels dos estats i mitjançant la publicació del document "el paisatge transfronterer de La Cerdanya", que recull la descripció del territori, dels seus paisatges, explica el projecte comú i en fa unes primeres cartografies.

A continuació, es defineixen els objectius de qualitat paisatgística concentrats en el paisatge transfronterer, en coherència amb el Catàleg del Paisatge de l'Alt Pirineu i Aran, també a través d'una publicació: "Objectius de qualitat paisatgística del paisatge transfronterer de la Cerdanya (2015)"

Finalment, es publica el web del Pla de paisatge que explica el projecte, els antecedents, els objectius i els impulsors. A més de recollir la premsa relacionada, les accions del Pla i el Mapa del paisatge transfronterer de la Cerdanya que s'explicaran més endavant.

Objectius

El cas transfronterer de la Cerdanya és una evidència del fet que el paisatge no entén de fronteres administratives. Llivia és un enclavament de l'administració catalana en territori francès, però el paisatge és la clau agrupar ell territori en un àmbit comú. La intenció d'aquest Pla transfronterer és vincular la problemàtica de gestió quotidiana de Llivia, fomentant polítiques comunes a banda i banda de la frontera, unint el territori mitjançant el paisatge.

Els objectius estan focalitzats sobretot en la millora de la gestió del territori de forma conjunta pels estats implicats. Dinamitzar el paisatge de convivència de forma transversal. S'han donat algunes accions arreu del territori que han enfortit els lligams entre les poblacions de les dues bandes de la frontera, però no s'han considerat dins del planejament urbanístic del territori pròpiament.

Compromisos i accions

El Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya és una eina innovadora sobretot per la metodologia que ha seguit. A diferència de les Cartes de paisatge, les accions són proposades de forma general arreu del territori i són adaptables a mesura al llarg del temps, sempre sota els objectius estipulats anteriorment.

Les publicacions que configuren el Pla són: la publicació de "el paisatge transfronterer de La Cerdanya", el document dels "Objectius de qualitat paisatgística de La Cerdanya", el "Mapa del paisatge transfronterer de La Cerdanya" i el web sobre el paisatge transfronterer de La Cerdanya.

Però també s'han realitzat altres accions que han sorgit del pla com el "Manual transfronterer per al manteniment i valorització dels vergers", l'ampliació de l'inventari de la Wikipedra a tota La Cerdanya i el mapa de punts d'observació del paisatge de La Cerdanya.

A més de les jornades participatives de difusió a la ciutadania sobre el paisatge, la primera el març del 2015 amb un taller d'arbres fruiters. I de l'abril al juny del mateix any, es va fer una jornada formativa sobre ordenar un espai públic. Ambdues impulsades pel sector francès.

Compliment i avaluació

Al marxar Juli Boada de l'ajuntament aquest Pla, en part va ser deixat de costat per la falta d'interès dels nous polítics de la zona. No ha deixat d'existir però sí que els procediments per aconseguir els compromisos són més lents. Així i tot, es tracta d'un Pla completament obert, sense cronograma d'actuacions. La intenció és que algun dia aquest projecte sigui vinculant en l'ordenació urbanística.

El pressupost no ha estat suficient, ja que s'hi ha dedicat més hores de les que han pagat. Tanmateix, cal esmentar que la subvenció era a mitges entre el fons europeu i les administracions regionals (Generalitat i diputacions).

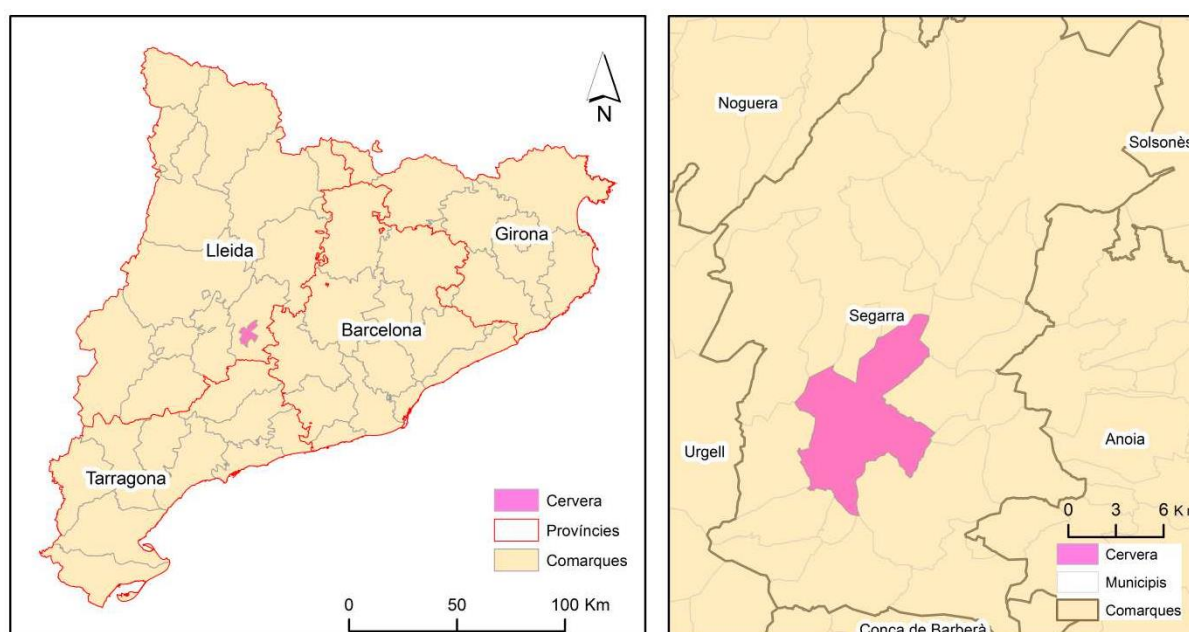
3. 5 PLA DE PAISATGE DE CERVERA

El Pla de paisatge de Cervera es realitza entre el 2014 i el 2015 quan es compleixen 10 anys de l'aprovació de la Llei 8/2005 de 8 de juny de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya. Es tracta del primer pla de paisatge amb major nivell de concreció: l'escala municipal.

El Pla ha estat promogut per la Paeria de Cervera i amb el consens de les entitats, assessorat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya(Saladié i Bonfill, 2015).

Àread'estudi

CONTEXTUALITZACIÓ DE CERVERA

Font: ICGC, 23/03/2018

Figura 18: Mapa situació geogràfica de Cervera

Elaborat per: Noèlia Vidal, 30/03/2018

Cervera és un municipi de la província de Lleida, capital de la comarca de la Sagarra. De 55,19 km² on la major part de la superfície se situa dins de la unitat de paisatge de Costers de Sagarra, la part més septentrional forma part de l'Alt Sió i un petit fragment a l'oest forma part de Secans de Belianes i d'Ondara. Cervera és una perfecte ubicació que mostra del paisatge que defineix la comarca.

El paisatge que ocupa més territori del municipi de Cervera és Costers de Sagarra, amb un 71%, definit sobretot per l'Altiplà Català i la forta presència de conreus herbacis que configuren el fons de vall i gairebé tota la superfície del territori, amb importants estructures de pedra seca(Nogué i Sala, 2010b).

El nucli de Cervera es troba força disseminat arreu, molts habitatges es troben alineats resseguint la xarxa fluvial que rega el municipi. Malgrat això, la major part del paisatge conté un ric patrimoni històric arquitectònic.

Origen

El Pla de paisatge de Cervera s'ha elaborat per tal de tenir una eina de gestió del paisatge entès com a la interacció del natural, l'urbà i social. Per tal de protegir-lo i millorar-lo tant des del punt de vista mediambiental com des del socioeconòmic.

Aquest projecte es tracta d'una clara voluntat de demostració de construir el territori des de la societat civil. Amb pocs mitjans econòmics però amb una forta consciència i sentit d'identitat territorial, des de l'ajuntament i conjuntament amb les entitats del municipi, es redacta un document de qualitat com a compromís amb la gestió del paisatge.

A mitjans del 2011 Ramon Royes va ser nomenat Paer en Cap a Cervera. El maig del 2012 es va organitzar una Taula rodona al municipi titulada *El nostre paisatge, el nostre futur* organitzada pel Fòrum l'Espitllera i coordinada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya que va cridar especialment l'atenció al Paer. Entre aquest acte i vinculant-s'hi l'Associació de defensa del Medi Natural de la Segarra, van donar a conèixer les Cartes i Plans de paisatge al municipi. El Paer va sentir interès per aquestes iniciatives i es va posar en contacte amb l'Observatori del Paisatge per iniciar el seu propi projecte. En un principi semblava una idea ambiciosa, perquè es volia treballar amb una Carta de Paisatge però en no posar-se d'acord a escala supramunicipal, es va optar per fer un projecte acotat al municipi de Cervera.

Es va intentar iniciar el Pla des de l'ajuntament i amb la col·laboració de diverses entitats però per la poca experiència costava arrencar, decidint contractar a Sergi Saladié com a professional de l'àmbit, qui va donar l'impuls a la creació del Pla. L'objectiu és molt clar: fer un document útil. Que no quedi en un calaix, que sigui un projecte realitzable i tingui un impacte real en el territori.

Pressupost

Des de la Paeria s'autogestionen les accions a través dels pressupostos anuals dels quals disposa. De fet Ramon Royes, com a Paer en Cap de Cervera, ha demanat diferents vegades a la Diputació de Lleida que es disposin diners perquè altres municipis puguin elaborar el seu propi Pla de paisatge. Destaca que al ser un sol ajuntament no cal que coordinar-se amb cap altre i resulta més fàcil poder tirar endavant les accions (Annex 6. Entrevista Pla de paisatge de Cervera).

També pensa que potser amb petites accions quotidianes es poden fer accions vistoses que a vegades no suposen un gran cost, sinó constància i força de voluntat per voler arreglar.

Signatura

En el Pla de paisatge de Cervera hi han col·laborat les entitats del territori com el Grup per a la Defensa del Medi Natural de la Segarra, qui col·labora en la gestió del paisatge amb activitats de valorització de diversos paisatges naturals i l'Associació Cultural Fòrum l'Espitllera qui fa difusió de la conscienciació dels valors paisatgístics a través d'organitzar xerrades o fent diverses publicacions.

Els agents del territori inclosos en el Pla de paisatge són:

- Associació Cultural Fòrum l'Espitllera
- Grup per a la defensa del Medi Natural de la Segarra
- Amics de l'Arquitectura Popular
- Amics del Camí de Sant Jaume
- Centre Excursionista de la Segarra
- Plataforma per la Defensa de la Ribera de l'Ondara
- Associació Allotjaments Rurals
- Unió de Pagesos de Catalunya
- Agrupament Escola i Guia Coll de les Savines
- Centre Municipal de Cultura – secció ciències
- Associació de Defensa Forestal de la Segarra
- Associacions de Veïns i representants dels pobles agregats
- Comunitats de regants
- Paeria de Cervera

L'ajuntament de Cervera, sensibilitzat i conscient dels valors del paisatge, amb objectius en tant de millorar la qualitat de vida dels seus habitants com per reclam de turistes, inclou l'elaboració del Pla de paisatge municipal en el Pla de Govern de Cervera 2014-2015.

Amb la voluntat de crear un pla viu, que respongui als i es pugui adaptar de forma dinàmica a les mateixes dinàmiques del paisatge i a les necessitats que vagin apareixent per part dels agents implicats en la gestió del paisatge i de la ciutadania.

Procés participatiu

Es considera que la participació de la població ha sigut la clau de l'èxit d'aquest Pla. Perquè considera que una idea política no es pot tirar pel dret sense comptar amb la gent, sinó llavors la ciutadania no s'ho farà seu (Annex 6. Entrevista Pla de paisatge de Cervera. Tot i que també s'ha de reconèixer que en els processos participatius no hi participa tanta gent com es voldria, a poc a poc es va treballant i dinamitzant perquè això canviï.

Es va fer una crida als que es consideraven els agents de paisatge i es van fer quatre reunions per a la diagnosi per tal de saber què els preocupava i quins valors consideraven. Després es van fer tres sessions més per acordar les accions.

La implicació de la ciutadania no va quedar només en l'elaboració del Pla, sinó que es va crear la Taula del Paisatge, formada per les 7 entitats implicades juntament amb la Paeria. Es reuneixen cada sis mesos per tal d'avaluar la situació del paisatge, quines accions s'han executat i quines es faran en els mesos vinents.

Composició del Pla

El Pla de paisatge de Cervera està format per un document, elaborat entre finals d'octubre de 2014 i març de 2015. És a dir, gairebé sis mesos per redactar un sol document que inclou tres grans parts: l'aproximació al paisatge, la diagnosi i els objectius i accions.

En primer lloc, s'explica el territori des del punt de vista paisatgístic que afecta el municipi de Cervera, els factors naturals, els factors culturals i el paisatge segons el catàleg de paisatge de les Terres de Lleida. Com es pot observar al llarg de tot el Pla, aquest està molt unit al Catàleg i a la metodologia de l'Observatori del Paisatge.

El segon apartat està dedicat a la diagnosi del paisatge, on s'expliquen els agents, els valors i els impactes del paisatge. Aquest apartat s'ha realitzat mitjançant la participació pública dels quinze agents implicats, qui al llarg de tres sessions de treball va detectar els punts febles o impactes del paisatge i els valors del paisatge de Cervera.

Finalment, un cop determinats els punts forts i febles del paisatge, s'elaboren els objectius de qualitat paisatgística i les accions per aconseguir-los.

Els objectius també estan consensuats en les reunions entre els agents implicats, i han de respondre a la pregunta "quin paisatge volem?", sempre en coherència amb els resultats de la fase de diagnosi i en documents elaborats anteriorment com el Catàleg de les Terres de Lleida.

D'altra banda, les accions també són preses per la totalitat dels agents implicats, que hauran estat discutides amb l'objectiu que puguin ser assolides. En una etapa final, els agents es comprometen a dur-les a terme.

Objectius

N'hi ha molts d'objectius, però alguns són prioritaris i d'altres han sorgit com a conseqüència d'aquests. El primordial és protegir el medi, l'entorn, el paisatge tant urbà com natural.

Un dels altres objectius fonamentals és la pedagogia i la difusió per tal que altres municipis puguin conèixer aquestes eines i també treballar pel paisatge. Fer que altres municipis entrin també en aquesta dinàmica.

A partir de treballar sota els dos pilars fonamentals, els altres objectius són conseqüència d'aquests. Si es té el municipi més endreçat i amb unes bones pràctiques agràries els habitants tindran una millor qualitat de vida, els turistes se sentirán més a gust.

L'elaboració del Pla ha anat en paral·lel a l'elaboració del POUM, i per tant ha tingut molta influència en el planejament urbanístic, sempre es té en consideració el paisatge, els dos documents intenten ser compatibles i estar en coherència l'un amb l'altre. Per exemple, el POUM no contempla fer edificis de molta alçada o que suposin un impacte paisatgístic, també intenta preveure que els espais públics siguin oberts, encara que suposin una major despesa que s'entén per la millora en qualitat de vida pels seus ciutadans. Es vol fer un catàleg de Pedra Seca i d'altres elements de patrimoni arquitectònic.

Compromisos i accions

El Pla de paisatge de Cervera recull un total de vint-i-tres accions agrupades en quatre grans objectius.

El primer objectiu fa referència a potenciar els valors històrics dels nuclis antics, rehabilitant els paisatges urbans. La conseqüència són set accions per tal de dinamitzar el casc antic de Cervera, millorar la senyalització del nucli, rehabilitar diversos espais inerts de la ciutat i valorar els miradors del paisatge del municipi.

En segon lloc, i molt unit al primer objectiu, es proposa ordenar els accessos als nuclis facilitant la transició entre els espais oberts i la urbanització. Aquest objectiu conté sis accions per tal de ser aconseguit, entre les quals destaca restaurar els accessos a Cervera, retirar el cablejat obsolet, integrar granges i coberts i elaborar una guia d'integració paisatgística a la zona industrial.

El tercer objectiu es refereix als espais oberts, la seva ordenació, la preservació de les tradicions, el manteniment de la pedra seca i la posada en valor dels diversos valors esmentats.

Dit tercer objectiu, està format per vuit accions, entre les quals es destaca la voluntat d'endreçar el paisatge agrari, inventariar el patrimoni de pedra seca, mantenir el patrimoni arquitectònic històric, elaborar un pla de senyalització del paisatge i elaborar una guia de bones pràctiques agràries.

Finalment, trobem dues accions transversals que no disposen a cap objectiu de qualitat paisatgística en concret donat que estan relacionats amb el conjunt dels tres objectius. Aquestes són iniciar un programa de formació en vers al paisatge, per tal de poder fer un seguiment i difusió del Pla i finalment, incloure la temàtica paisatgística en els currículums educatius.

Compliment i avaluació

En ser un Pla municipal, es pot treballar molt bé sense la necessitat de coordinar-se amb cap altre municipi i tenint llibertat per poder escollir les accions i executar-les.

És un document viu, de fet en cada reunió apareixen noves accions i objectius. Dos cops a l'any és fan sessions de seguiment i aquest és l'objectiu fonamental del Pla, que sigui funcional, que serveixi i que es pugui adaptar als canvis depenent de les necessitats que vagin apareixent a mesura que passa el temps.

El Paer intenta fer molta conscienciació altres ajuntaments, que responen amb bones intencions. Destaca que molts d'ells intenten seguir la línia de protecció del paisatge, però que sense un document oficial, és difícil que es pugui mantenir en el temps i en els diversos mandats i per això demana partides per part de la Diputació de Lleida, perquè s'hi destinin un fons específic pel paisatge.

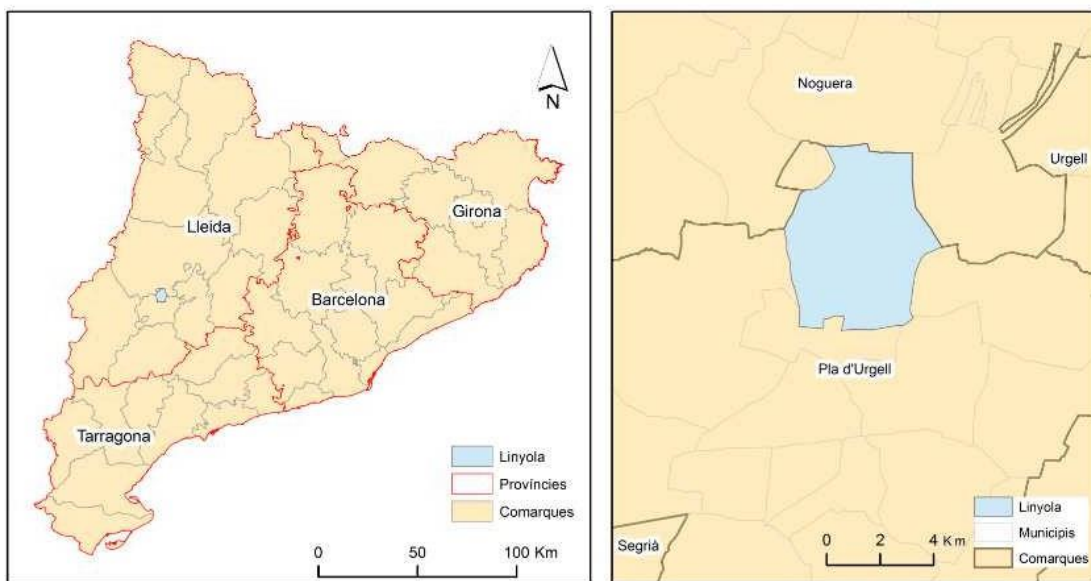
És molt conscient de la importància de la implicació ciutadana perquè el Pla segueixi viu i segueixi sent un compromís per part la paeria encara que es canviï de Paer. Sí que han estat els seus interessos i sensibilitat amb el paisatge els que han engegat tot el moviment, però s'hi ha compromès de tal manera que segueixi funcionant encara que no sigui ell qui ocupi el càrrec.

3. 6 PLA DE PAISATGE URBÀ DE LINYOLA

El Pla de paisatge urbà de Linyola, és el primer pla de paisatge que concreta l'àmbit en el terreny urbà. És un dels projectes que s'ha elaborat més recentment, el 2016. Ara per ara, no s'ha publicat cap document oficial sobre el Pla de paisatge urbà de Linyola.

Àread'estudi

CONTEXTUALITZACIÓ DE LINYOLA

Font: ICGC, 23/03/2018

Figura 19: Mapa situació geogràfica de Linyola

Elaborat per: Noèlia Vidal, 30/03/2018

Linyola és el municipi més septentrional de la comarca del Pla d'Urgell, amb una superfície de 28,7 km² i 2.626 habitants. Es troba al bell mig de la unitat de paisatge de La Plana d'Urgell, caracteritzada per ser un territori planer amb suaus ondulacions i llargs horitzons, amb una característica boira a la major part de l'hivern i calitja a l'estiu(Nogué i Sala, 2010b).

Grans planes verdes formades per mosaics de conreus, espais oberts i ordenats, amb el predomini de les línies rectes, que combinen amb la xarxa de regadiu procedent del canal d'Urgell.

Origen

L'elaboració del Pla de paisatge urbà de Linyola es va iniciar perquè La Llena, una consultoria ambiental, tenia projectes en curs a l'Ajuntament de Linyola. L'empresa en treballar en aquest municipi es va adonar d'algunes mancances en la gestió del paisatge i va proposar l'elaboració del Pla de paisatge urbà i l'ajuntament va acceptar pel pressupost amb la voluntat d'embellir el poble.

Pressupost

És l'ajuntament qui va contractar l'empresa amb els seus propis recursos per pagar l'elaboració del Pla. No han rebut cap subvenció i les accions es van executant amb el fons municipal.

Procés Participatiu

Una vegada feta la diagnosi i proposades les primeres accions es va convidar a la població a la participació d'un taller per tal d'explicar una mostra de les accions i perquè la gent també proposés les accions que consideressin. Es va fer difusió del taller a través de pòsters penjats per la ciutat, la web i el Facebook.

A partir d'aquest primer taller es va donar l'oportunitat que a través d'un formulari, perquè els habitants proposessin les millores que consideressin. De totes aquestes accions algunes van ser incloses com a fitxes a treballar i d'altres van ser descartades per no tenir sentit o no estar vinculades pròpiament amb el paisatge urbà.

La població va respondre de forma activa, ja que un considerable gruix de població va participar en les sessions i es va rebre una important mostra d'enquestes contestades.

Composició del Pla

El Pla consta de quatre fases. En primer lloc es fa una diagnosi del municipi per trobar els punts forts i els més febles a través d'un recull fotogràfic dels elements a treballar, ubicant en un plànol de situació cadascun d'aquests.

A continuació, s'obre un procés participatiu amb les entitats de poble i els veïns per tal d'arribar a un consens entre els agents implicats per trobar solucions als elements trobats a la primera fase.

La tercera fase tractarà d'elaborar el Pla incloent les fitxes per a cada actuació, les taules i plànols resum recollits a la primera fase. Es farà una exposició de la primera versió als veïns i agents implicats per tal d'incloure modificacions i redactar així el Pla definitiu.

Finalment, a la quarta fase es presentarà el Pla a l'ajuntament i als agents implicats i se'n farà difusió per començar a treballar en les accions.

Objectius

El Pla de paisatge urbà de Linyola pretén identificar la problemàtica que presenta el poble pel que fa a elements paisatgístics dins de la trama urbana, proposant accions senzilles i gairebé quotidianes, implicant als habitants per millorar l'aspecte del poble.

L'objectiu d'aquest Pla és millorar l'estètica per donar una millor qualitat de vida als habitants i com a conseqüència millorar l'atractiu turístic que amb el temps impliqui un augment en l'oferta dels serveis.

Els objectius són clarament encarats a la qualitat de vida pels seus habitants: fer agradable estar al carrer i endreçar el poble.

El municipi es troba més aviat construït en favor dels cotxes i no presenta un urbanisme amable pels vianants. De fet el Pla s'estructura situant l'escola de punt de partida, d'on es dibuixen tres carrers principals com a eixos articuladors de la ciutat. Treballant en voreres més amples, endreçant baranes i acotant les carreteres perquè sigui més segur caminar pel carrer i simultàniament creant una estètica més agradable a través de jardineres i parcs arbrats.

Encara no s'han obtingut resultats a escala de planejament territorial, però en el moment que s'hagi de fer la revisió POUM sí que s'haurà de considerar per ser un projecte vinculant. Sobretot en totes aquelles accions sobre pacificar l'accés dels vianants i en fer els carrers més segurs.

Compliment i avaluació

Justament fa un any que es va acabar de redactar el Pla i es van començar a aplicar les accions. De moment sí que es compleixen i està previst que segueixi sent un document viu. Es va elaborar amb unes intencions molt clares que les accions fossin reals i es poguessin executar atenent les necessitats de la població i considerant els pressupostos que disposa el municipi, tot i que tampoc s'ha fet un seguiment regular.

Com a principal rendiment del Pla és la difusió que se n'ha fet sobre la importància del paisatge en el poble. Generar un debat que abans no s'havia contemplat ni des de l'administració ni des de la mateixa població. Al convidar-los a fer un Pla de paisatge urbà s'ha donat el toc d'atenció en el fet que allà hi està passant alguna cosa que es podria fer d'alguna altra manera a través d'accions petites, quotidianes i moltes vegades sense un gran cost però sí una voluntat per aconseguir-les. Prendre consciència i qüestionar aquesta impunitat total de "tot pel cotxe" i posar en valor el poble.

RESULTATS FINALS

4.1 RESULTATS FINALS

Un cop les iniciatives han estat analitzades a l'apartat anterior d'Anàlisi d'Iniciatives, s'extrauen les dades i es tradueixen en forma de taula per tal de fer una comparativa de les diferents eines d'una forma més visual.

L'exposició dels resultats finals es realitza tres apartats: s'analitzen les tres Cartes de paisatge, després els Plans de paisatge i finalment es fa la comparativa entre les dues eines.

Comparativa de les tres Cartes de paisatge:

ÍTEMS	CARTES DE PAISATGE		
	Priorat	Vall de Camprodon	Lluçanès
Superfície	498.6 km ² 23 municipis	191.18 km ² 7 municipis	368 km ² 13 municipis
Origen	Administratiu i població	Administratiu	Administratiu
Pressupost	Consell Comarcal, Generalitat, Ajuntaments i entitats membres	Fase de diagnosi: Generalitat de Catalunya	Diputació de Barcelona
Signatura	Inici 2004 Signat 2012	Inici 2006 Signat 2009	Plantejada '2010 Elaborada 2015
Participació ciutadana	Molt alta	Mitjana - baixa	Mitjana
Composició de la carta	6 documents diagnosi OQP Compromisos	Carta Diagnosi Pactes Comissió Agendes	Presentació Diagnosi Principis Actuacions Agendes
Objectius	Recuperació paisatge, millora qualitat habitants	Treballar conjuntament i de forma transversal el territori	Mantenir qualitat de paisatge
Compromisos	Objectius generals Accions concretes per unitats de paisatge	Objectius generals Accions molt pautades per tots els municipis	Objectius generals Accions generals
Compliment	Elevat	Baix	Mitjà
Dificultats	Pressupost	Pressupost Compromís polític i ciutadà	Pressupost Conscienciació, pedagogia i voluntat

Figura 20. Taula dels resultats de l'anàlisi de les Cartes de Paisatge
Font: Elaboració pròpia

Ens trobem davant d'una taula que agrupa tres Cartes de Paisatge molt diferents.

En primer lloc, la Carta de paisatge del Priorat va ser impulsada pel Consell Comarcal del Priorat al 2004 coincidint amb els inicis de la implementació de la Llei de paisatge a Catalunya, amb l'objectiu

de recuperar un paisatge que gairebé havia perdut tota la seva identitat vinculada a la tradició del vi arreu de la comarca i treballar transversalment per aconseguir una millora de la qualitat dels habitants i la dinamització del territori a través del paisatge.

Aquesta Carta va quedar aturada i més endavant la població la va reclamar, fent-se efectiva finalment el 2012. Vinculada a altres projectes de temàtica paisatgística d'aquesta comarca i tirada endavant per gairebé tots els ajuntaments i entitats que la formen.

La Carta concreta els Objectius de Qualitats Paisatgística arreu de la comarca i cada ajuntament especifica les accions en funció de la unitat de paisatge vinculada en la planificació urbanística. Moltes ja s'han portat a terme però es tracta d'un document viu que es va adaptant a les necessitats del territori i la població a mesura que passa el temps.

En ser un projecte viu i unit a dos altres també de gestió del paisatge el Priorat ha format una comissió de seguiment de les accions: l'Oficina del paisatge. Que s'encarrega per vetllar per les accions i distribuir-les en funció de les necessitats i del pressupost.

La població ha sigut molt activa tant en la formulació de la diagnosi, com en els objectius així com en el compliment d'aquests. Sent la clau de l'èxit del projecte.

En segon lloc, la Carta del Paisatge de la Vall de Camprodon va estar iniciada amb la voluntat de treballar de forma supramunicipal el conjunt dels set municipis que la formen, seguint el paisatge com a eix estructurador. També va ser iniciada poc després de l'aplicació de la Llei de paisatge de Catalunya, el 2006 i finalment va ser aplicada el 2009.

Aquesta Carta està molt pautaada. Les accions, els pressupostos i fins i tot la cronologia està perfectament acotada. Però la realitat ha estat molt diferent de les previsions que es tenien. A causa de la crisi econòmica i de la pèrdua d'interès tant per part de les administracions com de la població ha fet que quedi més diluïda amb el pas del temps. Tot i això s'intenten respectar els objectius generals que s'havien marcat respecte al paisatge.

Els projectes que més han beneficiat a aquesta Carta són tots aquells vinculats al món de l'educació. Els recursos pedagògics que es van incloure en els currículums escolars segueixen vigents i des de l'escola es treballa molt amb el paisatge.

La Carta del paisatge del Lluçanès és la més recent amb tan sols tres anys de vida. Aquesta Carta a diferència de les anteriors ha estat creada amb la voluntat de preservar el territori i també per treballar la regió del Lluçanès conjuntament seguint el paisatge com a eix fonamental.

En ser una Carta tan jove ha pogut veure les experiències de casos anteriors i aprendre'n. Incentivant una major participació ciutadana i establint objectius com a línies d'actuació, sense ser estrictes amb la cronologia o l'ordre de les accions. Encara és d'hora per veure els resultats però es percep com a un document viu, dinàmic i adaptable a les necessitats que vagin apareixent, sent el pressupost el pitjor entrebanc per tirar endavant unit a una falta de pedagògica davant del paisatge.

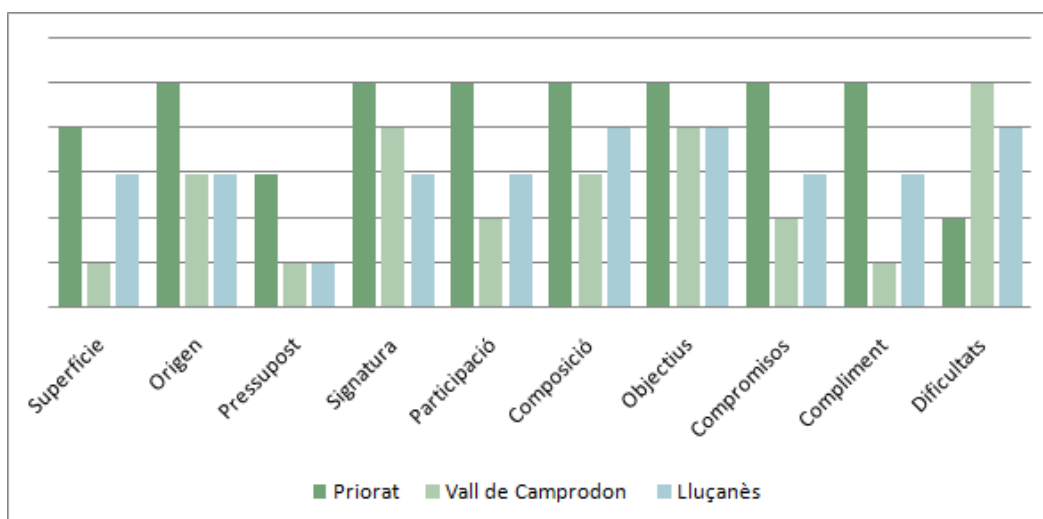

Figura 21. Gràfica comparativa de Cartes de Paisatge
Font: Elaboració pròpia

A partir dels resultats de la taula anterior s'ha pogut elaborar aquesta gràfica que ha transformat els valors qualitius en quantitius (Annex 9: Valors de les Cartes de Paisatge), per fer més visibles les diferències entre les Cartes.

S'observa com el cas del Priorat, tot i ser el que compta amb més superfície per gestionar, ha sabut trobar la metodologia per ser un projecte territorial vinculant en les polítiques i ven gestionat tant per l'administració com per la ciutadania.

En canvi la Vall de Camprodon, tot i ser la Carta amb menys superfície d'aquestes tres, ha patit dificultats per ser aplicada. Va ser de les primeres a impulsar-se però ha comptat amb poc pressupost i poca voluntat política per portar-se a terme. Les accions no s'han executat tal com estan estipulades per la Carta, però sí que es manté un compromís amb el paisatge fent accions més petites.

La Carta el Lluçanès presenta un important canvi en relació a les dues anteriors. És una Carta més recent que també ha de lluitar per un pressupost anual però en canvi ha inclòs una nova metodologia quant a la implicació ciutadana, l'elaboració dels objectius i per tant el seu compliment també presentarà diferents resultats amb el pas del temps.

Les dificultats de les tres Cartes es dibuixen en el mateix sentit. Totes tres coincideixen en la important necessitat de comptar un pressupost regular per tal de poder aplicar-se. I els reptes més pendents, sobretot en la Vall de Camprodon i el Lluçanès són una major conscienciació de la població amb el paisatge i una major voluntat política per tirar endavant els projectes.

Comparativa dels tres Plans de paisatge:

ÍTEMS	PLANS DE PAISATGE		
	Transfronterer de la Cerdanya	Cervera	Urbà de Linyola
Superfície	Transfronterer - supramunicipal	Municipal	Municipal – nucli urbà
Origen	Administratiu	Administratiu	Administratiu
Pressupost	Entitats, Subvencions Eurodistricte i Diputació de Girona	Entitats i Ajuntament	Ajuntament
Signatura	2013	2014	2016
Participació ciutadana	Mitjana	Alta	Alta
Composició del Pla	Diagnosi, OQP, Mapa d'objectius i accions, tallers participatius	Un únic document amb la diagnosi, objectius generals i accions	Un únic document amb la diagnosi, objectius generals i accions
Objectius	Unificar polítiques de paisatge en dos estats	Millorar la qualitat del municipi mitjançant el paisatge com a eix transversal	Millorar seguretat i estètica urbana
Compromisos	Objectius marcats per accions concretes	Objectius com a eixos estructuradors	Objectius concrets
Compliment	Aturat	Alt	Mitjà
Dificultats	Falta d'implicació per part de l'administració i de la ciutadania. Pressupost	Conscienciació ciutadana i pressupost	Voluntat política i pressupost

Figura 22. Taula dels resultats de l'anàlisi dels Plans de Paisatge
Font: Elaboració pròpia

Com es pot veure a la figura 22, ens situem davant tres realitats molt diferents que han treballat en Plans de paisatge.

Primer, el Pla transfronterer de la Cerdanya. No només és únic a Catalunya, sinó que va ser el primer Pla transfronterer de paisatge a Europa, amb un objectiu clar: unificar les polítiques a banda i banda de la frontera. Compta amb superfície molt extensa que ajunta el territori català amb el francès i ha comptat amb diverses subvencions de l'Eurodistricte, la Diputació de Girona i a més les entitats han col·laborat.

No sols és únic en superfície i en qüestions transfrontereres, sinó que la seva metodologia també és innovadora. Els objectius s'han presentat en un mapa que alhora fa de difusió. I les accions que s'han portat a terme són a través de jornades i activitats organitzades per als habitants.

Els Plans de paisatge de Cervera i Linyola són d'abast municipal i la diferència és que Cervera contempla tota la superfície del municipi i en canvi Linyola es concentra en el nucli urbà de la ciutat. Ambdós han proposat accions quotidianes per a la millora dels seus respectius municipis amb una clara voluntat que sigui un document vinculant en l'ordenació urbanística.

Tots tres plans comparteixen la dificultat més gran: el pressupost. Però així com la falta de voluntat política ha aturat el Pla transfronterer de la Cerdanya, les intencions i el compromís de Cervera i Linyola han tirat endavant amb els seus plans malgrat no disposar subvencions i comptant només amb el fons municipal anual per gestionar-se.

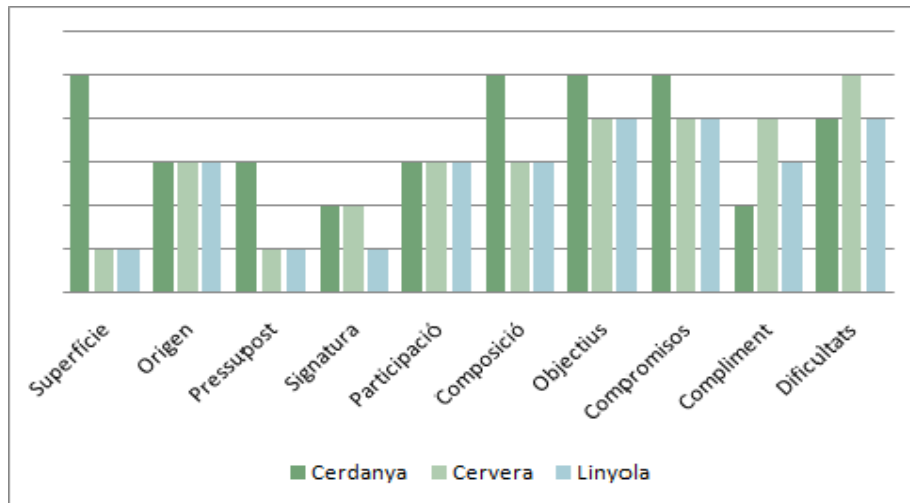

Figura 23. Gràfica comparativa de Plans de Paisatge
Font: Elaboració pròpia

Com es pot observar en el gràfic, el cas de Cervera i el cas de Linyola són molt similars en gairebé tots els ítems i en canvi el Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya queda una mica més al marge, amb una superfície molt major, més pressupostos i més organismes implicats tant entitats com administracions, però un menor grau de compliment. Els plans municipals han trobat la manera de tirar endavant tot i comptar amb menys recursos.

És important observar com els tres plans coincideixen tant en l'origen com en la participació ciutadana. Tots ells consideren la qualitat de vida dels seus habitants per sobre d'altres elements, fent que la considerin a l'hora d'elaborar la diagnosi, així com per proposar els objectius i les accions.

Comparativa entre Cartes i Plans

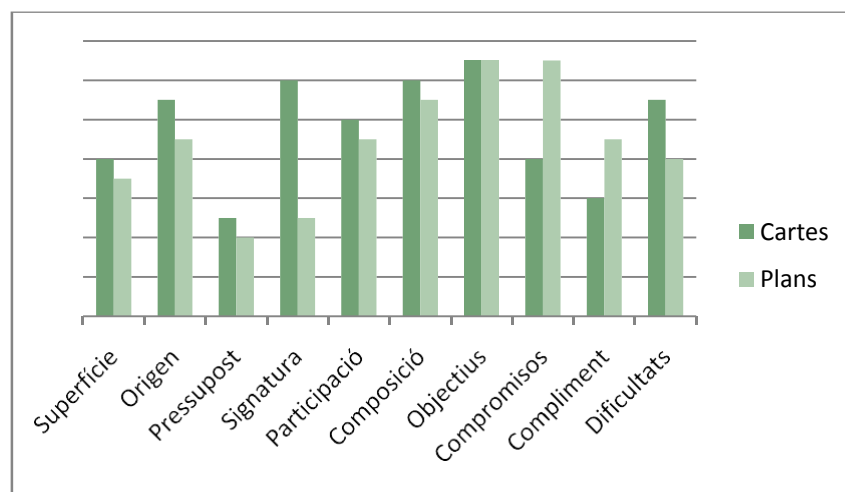

Figura 24. Gràfica comparativa entre Cartes i Plans de Paisatge
Font: Elaboració pròpia

A partir dels resultats de les Cartes i dels Plans, a la figura 24 es poden observar les diferències que es troben entre aquests dos instruments de gestió.

La superfície que comprenen les Cartes abasta un nivell supramunicipal, es van originar a l'inici de l'aplicació de la Llei de paisatge i van estar signades pel conjunt de l'administratiu de tots els municipis implicats i amb les entitats. En canvi, els Plans de paisatge són més recents, abasten territoris més petits, d'un sol municipi en dos dels tres casos, sense la necessitat de coordinar-se amb altres ajuntaments o administracions.

Tant les Cartes com els Plans de paisatge estudiats, coincideixen els motius del seu origen: es vol millorar la qualitat de vida dels habitants mitjançant la gestió del paisatge.

La diferència més important es troba en els compromisos, el compliment de les accions i les dificultats que tenen per tirar endavant. Les Cartes presenten compromisos i compliment més baixos en respecte dels Plans i més dificultats per seguir endavant.

4.2 CONCLUSIONS

D'ençà de l'aplicació del Conveni Europeu de Paisatge a Catalunya mitjançant la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge que s'han impulsat multitud d'eines de planificació de paisatge tant en àmbit territorial en el marc regional com en l'àmbit local.

El motiu d'aquest treball era respondre a les següents qüestions:

- D'on sorgeixen i a què responen totes aquestes iniciatives que s'han impulsat?
- Com han anat evolucionant al llarg del temps?
- Quins són els principals reptes de cara al futur?

Un cop feta la contextualització, la recerca en el marc teòric, analitzar els objectes triats i exposar els resultats d'una forma objectiva, tractaré de respondre-les afegint la meua opinió personal, sorgida de l'estudi dels casos.

D'on sorgeixen i a què responen?

Tots els projectes estudiats, tant Cartes com Plans de paisatge busquen una millora en la qualitat de vida dels seus habitants. Això és senyal que en gran mesura el paisatge està vinculat al benestar d'aquells qui l'habiten i quan aquest queda malmès comporta una problemàtica tant pel medi com per la societat.

Així com s'ha recollit al marc teòric, els orígens del Conveni Europeu del paisatge aplicat per la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya sorgeixen d'una situació paisatgística crítica al conjunt d'Europa. De la mateixa manera, les accions més locals com les Cartes i els Plans intenten combatre situacions de degradació, banalització o homogeneïtzació que en moltes ocasions han causat una pèrdua del sentit d'identitat en la seva població.

Als inicis de l'aplicació de la Llei primer van aparèixer les Cartes del Paisatge amb un component completament voluntari. Per fer-la es disposava d'una subvenció que provenia de la Generalitat i molts indrets de Catalunya es van pujar al carro per fer la seva, impulsades pels Consells Comarcals, les Mancomunitats o d'altres administracions supramunicipals.

Les Cartes inclouen en la seva elaboració la participació dels habitants buscant la seva opinió en els valors dels paisatges, proposant objectius i es fan en consens per tal d'arribar a unes accions arreu del territori. Cadascuna és diferent però segueixen unes pautes molt marcades en la metodologia, la cronologia i les accions que es tenen previstes. Qüestions que en un moment determinat es pot pensar que es compliran però després la realitat és diferent, per manca de pressupost o bé per falta de voluntat política o compromís social.

Els Plans de paisatge han sorgit per donar respostes a qüestions que la Carta no abasta. Els Plans no tenen cap estructura oficial, tot són diferents, adaptats a cada cas concret i elaborats pensant en les actuacions que es puguin fer. En fer plans funcionals que es puguin donar a terme sabent els recursos que es disposen, oberts i adaptables.

El Pla de paisatge transfronterer és un cas únic i pioner. Es podria dir que és un projecte transgressor, on pràcticament tot el que s'hi ha fet no s'havia fet mai abans. Sorgeix de la necessitat d'unir un territori amb límits administratius però no físics, un projecte per a una societat contemporània que pot circular lliurement pel territori.

Com han evolucionat amb el pas del temps?

Un exemple de bon resultat és la Carta del Priorat, que va estar estancada uns anys però que més endavant va ser la població qui va reclamar perquè es donés a terme. És un model de conscienciació ciutadana en vers al paisatge i molta voluntat política. De forma conjunta han tirat endavant tot i que el pressupost ha suposat un greu problema en moltes ocasions. Fins a tal punt que s'ha aconseguit proposar com a Candidatura Priorat – Montsant – Siurana, un paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània a la UNESCO, aquest és sens dubte el mèrit més gran aconseguit després de la recuperació d'un paisatge gairebé extingit.

El territori del Priorat ha lluitat molt per aconseguir els seus objectius. Així com el cas neerlandès proposa el coordinador de paisatge com a figura coneixedora de tots els plans i vetllador pel seu compliment, el Priorat ha creat una comissió oficial de seguiment i avaluació, un organisme com és l'Oficina del Paisatge.

El cas del Priorat és una excepció, moltes Cartes de paisatge han quedat diluïdes amb el pas del temps. La major problemàtica que han presentat és una pauta marcada i unes accions molt ambicioses i poc realistes d'acord amb el temps i els pressupostos disponibles.

Tot i això, moltes d'aquestes han seguit treballant pel paisatge a través d'accions més petites que les que marca la Carta, com és el cas de la Vall de Camprodon. Aquesta Carta és l'únic projecte supramunicipal de la mancomunitat de la Vall de Camprodon i ha establert el paisatge com a eix estructurador en les seves accions. En marxar les persones més compromeses de l'administració juntament amb una falta de diners, s'ha aconseguit que es quedi molt aturada amb el pas dels anys.

Un altre cas és la Carta del Lluçanès, més jove i que ha pogut veure les experiències d'altres anteriors. És un cas difícil d'avaluar pel poc temps que porta però el grau d'implicació ciutadana ha sigut molt elevat en la presa de decisions. De fet, els objectius i les accions les ha marcat la població dividint-se per àmbits d'actuació, amb la voluntat d'establir-se com a document vinculant en la planificació urbanística.

L'exemple del canvi de paradigma l'inicia el Lluçanès amb una nova metodologia, però es constata amb la gran quantitat de Plans que s'han començat a aplicar als darrers anys en detriment de les Cartes de paisatge. Tant el Pla de Cervera com el cas de Linyola coincideixen amb la llibertat a l'hora de poder executar les accions des d'un únic municipi i sobretot el compromís per part de la ciutadania amb el projecte. Realitzant petites accions de forma continuada des que es van realitzar i amb un seguiment estable d'aquestes accions ha estat la clau de l'èxit.

El Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya és un altre cas que s'ha anat perdent en el temps a causa de que va ser impulsat per una persona de l'administració i a l'haver deixat el càrrec, el projecte ha perdut força amb el pas dels anys. És un projecte referencial per a futurs projectes,

compte amb una metodologia innovadora i un mapa que fa alhora d'anàlisi, de recull d'objectius i molt atractiu per a la difusió.

Quins són els principals reptes de cares al futur?

Els reptes més grans són la voluntat política i la conscienciació ciutadana sobretot en les Cartes de paisatge. A partir de les entrevistes fetes als diferents actors, he pogut apreciar com són els Plans més petits aquells que tenen una millor resolució perquè és l'ajuntament l'interessat en complir-lo i no depèn d'altres departaments per fer-ho. Pot tirar endavant i tenir una relació més estreta amb les entitats ciutadanes. Tot i això també existeixen reptes sobretot en el diàleg amb propietaris o empreses privades, que moltes vegades no donen valor al motiu del Pla i no volen col·laborar en les accions que els impliquen.

A l'hora de coordinar projectes d'abast supramunicipal sembla molt més difícil a l'hora de reunir a tots els agents implicats i que tots els polítics s'hi vulguin comprometre. A més, les Cartes porten més temps i moltes no han sobreviscut als canvis de mandat. Tot i així trobem casos com el del Priorat que ha trobat la manera de tirar endavant sobretot gràcies a la implicació de la ciutadania.

La problemàtica més gran del Lluçanès és la conscienciació ciutadana, tot i haver participat en moltes jornades i reunions durant l'elaboració de la Carta, el paisatge d'aquesta zona no ha patit cap gran amenaça i no es considera el paisatge com a element a protegir. Malgrat això, la Carta ha servit per despertar un debat que mai s'havia fet.

Les eines de gestió supramunicipals estudiades han quedat molt diluïdes amb el temps, això no vol dir que s'hagin aturat del tot o que hagin mort, sinó que segueixen treballant en el paisatge en petites accions més funcionals i que no requereixen grans pressupostos o implicacions administratives com per exemple al cas de Cervera una de les accions ja realitzades ha estat demanar als propietaris d'alguns solars a fer el manteniment de seguretat.

Clarament els principals reptes per aconseguir per totes les eines de gestió del paisatge tractades és el pressupost. Amb un pressupost regular i suficient es podrien dur a terme moltes de les accions d'una forma més ràpida i molt més senzilla. A partir d'això, algunes han pogut tirar pel dret gràcies a la voluntat de les administracions i la implicació de les entitats com és el cas del Priorat o de Cervera, que tanmateix compten amb un seguiment regular dels seus respectius projectes amb la creació d'una comissió de seguiment pel paisatge com és l'Oficina del Paisatge del Priorat i la Taula pel Paisatge de Cervera.

Així com a Alemanya, França o els Països Baixos tenen molta tradició i cultura del paisatge que afavoreix al seu manteniment aquí justament es comença a dibuixar, sent un procés necessari que s'instaura lentament.

Propostes de futur

Un cop fet l'anàlisi de les eines però sobretot amb l'entrevista directa als seus responsables, he trobat una sèrie d'elements que coincideixen sobre com millorar aquestes propostes de gestió del paisatge.

En primer lloc, és molt important que l'administració realment s'involucri en la gestió del paisatge, no sempre es basa tot en els diners. Moltes accions només necessiten voluntat i perseverança per portar-se a terme. És d'aquesta manera que donarà exemple perquè les entitats ciutadanes també vulguin treballar i fins i tot es pugui arribar a les persones a títol individual. La Xarxa de Territoris pel Paisatge és un bon recurs per aprendre de la resta d'experiències sobre gestió del paisatge al món local i per ajudar-se mútuament en diverses problemàtiques.

S'haurien de plantejar objectius dinàmics però fermes que es poguessin aconseguir amb accions adaptables a les circumstàncies que es trobin en capacitat i recursos, fer actuacions més grans o més petites però sempre amb el compromís en el paisatge. Vivim en un món que canvia a gran velocitat i els processos en el paisatge són més lents, per tant s'haurien de proposar accions obertes sempre que es facin mantenint els objectius principals.

Les primeres accions que s'haurien de fer és incloure els compromisos en el planejament urbanístic, perquè no es perdi la feina amb un canvi de legislatura. També treballar amb una forta vinculació amb les entitats perquè en cas que l'ajuntament ja no vulgui seguir, elles puguin reclamar els compromisos signats. A més és essencial fer seguiments estables dels projectes per tal que no quedin a l'oblit, pactar dues trobades a l'any és una bona forma de mantenir-ho viu.

Falta molta conscienciació ciutadana, que es pot obtenir a través de l'organització de seminaris, jornades pel paisatge, xerrades, tallers participatius, concursos fotogràfics, etc. Totes aquelles accions per posar en valor el paisatge que habiten i que se'l sentin com a propi.

Sempre que la ciutadania treballi pel paisatge ha de sentir un retorn de les accions que hagi fet, que no quedi en res. Fer difusió de tot allò que es fa és important no com a mèrit, sinó per mostrar les millores que es van aconseguint tant pels habitants com per arribar a altres llocs i crear consciència del valor que suposa.

Una de les accions que sempre té bons resultats en totes les iniciatives és fomentar el paisatge com a recurs pedagògic en les escoles i instituts. Educar en paisatge ja des de la infància pot ser molt beneficiós en un futur, però també ho és per arribar a les famílies. A més de treballar-ho a l'escola, es poden fomentar activitats que els uneixin al paisatge, com les passejades en família, les bicicletades, dinars populars, gimcanes per tal que coneguin el territori i sentin el paisatge com a seu.

Lentament, però els beneficis seran incalculables amb força de voluntat i treballant conjuntament pel paisatge la ciutadania, l'administració i els impulsors de les iniciatives locals.

BIBLIOGRAFIA

- Bruns, D. (2007). *Integration of landscapes in national policies: urban, peri-urban and sub-urban landscape. Meeting of the Council of Europe on "The European Landscape Convention"*. Council of Europe. Recuperat de: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/landscape/reunionconf/4conference/TFLOR-2007-9-Urbain_en.pdf
- Busquets, J. (2005). Per una nova cultura del paisatge. *Escola Catalana*. n. 417, p. 6-9, Barcelona
- Busquets, J. i Cortina, A. (coords.) (2009). *Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje*. Ariel, Barcelona.
- Cañellas-Boltà, S.; et. al. (2006). *La gestió pública del paisatge a Catalunya*. Projecte NORCAT. Centre for the Study of the Sciences and the Humanities (SVT), Universitat de Bergen i Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA), Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Carta de Paisatge del Lluçanès. (s.d.). Recuperat de <http://paisatgellucanes.cat/>
- Carta de Paisatge del Priorat. (s.d.). Recuperat de <http://www.consensus.cat/priorat/>
- Consell, D. (2000). *Conveni Europeu del Paisatge*. Recuperat de www.agroteritori.org/ficha.php?doc=108&cid=1
- Cortina, A. (2006). La ley de protección, gestión y ordenación del paisaje de Cataluña. *El paisaje y la gestión del territorio: criterios paisajísticos en la ordenación del territorio y el urbanismo*. Diputació Provincial de Barcelona, 2006. p. 405-420.
- Climent, E. (2009): *Participar. Com incidir en les decisions que afecten el territori*, Barcelona, Edicions Tres i Quatre, S.L. i Institut del Territori.
- Egoz, S. (2009). The European Landscape Convention: a close view from a distance. *Landscape and driving forces. 8th meeting of the Council of Europe workshops for the implementation of the European Landscape Convention. European spatial planning and landscape, 93*: Council of Europe.
- Grau, J., Puigbert, L., i Bretcha, G. (2018). *Territoris pel paisatge. Iniciatives de planificació i gestió del paisatge en l' àmbit local a Catalunya*. Observatori del Paisatge.
- Jones, M; Stenseke, M (ed.). (2011). *European Landscape Convention: Challenges of Participation*. Springer.
- Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya, Pub. L. No. 198 (2005). BOPC. Recuperat de http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=461748&language=ca_ES
- Lucero, P, et al. (2007). Calidad de vida y espacio: una mirada geogràfica desde el territorio local. *Hologramática*, 7.4: 99-125.

- Mallarach, J. M., Albertí, A., i Llagostera, S. (2007). *Carta del paisatge: Vall de Camprodon. Diagnosi*. Recuperat de www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/carta_vall_camprodon_diagnosi.pdf
- Mallarach, J. M., Albertí, A., i Llagostera, S. (2009). *Carta del paisatge: Vall de Camprodon. Objectius*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/carta_vall_camprodon_pactes.pdf
- Mallarach, J. M., Llagostera, S., i Albertí, A. (2009). *Carta del paisatge: Vall de Camprodon. Compromissos*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/camprodon_comissio.pdf
- Mata, R (2010). "*Deu anys del Conveni europeu del paisatge. Ordenació i gestió del Paisatge a Europa*". A: Paisatge-e. Butlletí trimestral de l'observatori del paisatge, núm. 21, Recuperat de www.catpaisatge.net.
- Mata, R., Gómez, J., i Fernández, S. (2001). Paisaje, calidad de vida y territorio. *Análisis local*, 37.
- Megias, L., Navarro, I., i Sabaté, X. (2007). *Carta del Paisatge del Lluçanès: Document 1: Diagnosi*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/DIAGNOSI_Carta_Paisatge_Llucanes.pdf
- Megias, L., Navarro, I., i Sabaté, X. (2015). *Carta del Paisatge del Lluçanès: Document 0: Presentació*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/PRESENTACIO_Carta_Paisatge_Llucanes.pdf
- Megias, L., Navarro, I., i Sabaté, X. (2016). *Carta del Paisatge del Lluçanès: Document 3: Programa d'actuacions*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/ACTUACIONES_Carta_Paisatge_Llucanes.pdf
- Montaner, J(2003). La Catalunya paisatge. A la recerca d'imaginari col·lectius. *Nexus* 36, 6-13. Fundació Caixa Catalunya, Barcelona.
- Muñoz, F (2001): UrBANALización: territorio y paisaje en la ciudad multiplicada. Letra, J (int.), *Cidade*. Actas dos VII Cursos Internacionais de Verão de Cascais, Câmara Municipal de Cascais, (2) 173-208.
- Nogué, J. (2006). Per una consciència de paisatge. L'aportació de la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge. *Activitat parlamentària*, 32-49.
- Nogué, J., Puigbert, L., i Bretcha, G. (2009). *Ordenació i gestió del paisatge a Europa*.
- Nogué, J., Puigbert, L., Sala, P., i Bretcha, G. (2010). *Paisatge i participació ciutadana*. (R. I. i P. C. de la G. de C. Barcelona: Direcció General de Participació Ciutadana del Departament d'Interior, Ed.). Olot. Recuperat de [barcelona: Direcció General de Participació Ciutadana del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya](http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/cataleg_cg/Cataleg_Paisatge_CG.pdf)
- Nogué, J., i Sala, P. (2010a). *Catàleg de paisatge de les Comarques Gironines*. (O. del Paisatge, G. de Catalunya, U. de Girona, i U. P. de Catalunya, Ed.). Olot. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/cataleg_cg/Cataleg_Paisatge_CG.pdf

- Nogué, J., i Sala, P. (2010b). *Catàleg paisatge. Les terres de Lleida*. (Departament). Olot: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/cataleg_tll/Cataleg_Paisatge_Terres_Lleida.pdf
- Nogué, J., i Sala, P. (2012). *Catàleg de paisatge: Camp de Tarragona*. (Generalitat de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat., Ed.). Barcelona. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/cataleg_ct/Cataleg_Paisatge_CT.pdf
- Nogué, J., i Sala, P. (2013). *Catàleg de paisatge. Alt Pirineu i Aran. U13: Vall Cerdana*. Olot. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/AP/Memoria2/Unitats/M2_U13.pdf
- Nogué, J., i Sala, P. (2016). *Catàleg de paisatge: Comarques Centrals. 14. Objectius De Qualitat Paisatgística*. Olot: Observatori del Paisatge. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CC/Memoria1/Capitols/11_OQP.pdf
- Nogué, J., i Sala, P. (2016). *Catàleg de paisatge: Comarques Centrals. U11: Lluçanès*. Olot: Observatori del Paisatge. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CC/Memoria2/Unitats/M2_U11.pdf
- Nogué, J., i Sala, P. (2016). *Mapa: Pla de paisatge transfronterer: La Cerdanya = Carte: Projet du paysage transfrontalier: La Cerdagne* ([Mapa]. 1: 50.000).
- Oliveira, S, (2012), "El valor del paisatge. La crisi obre una via a noves maneres de repensar l'urbanisme" a Presència, núm. 2099, any XLVII, pàg. 5-11, Revista Presència, Girona.
- Prieur, M (2006). "Landscape and social, economic, cultural and ecological approaches". A: CONSELL D'EUROPA, Landscape and sustainable development: challenges of the European Landscape Convention. Estrasburg: Consell d'Europa.
- Priore, R. (2002). "Derecho al paisaje, derecho del paisaje". A: ZOIDO, F.; VENEGAS, C. [coord.] Paisaje y ordenación del Territorio. Consejería de Obras Públicas y Transportes y Fundación Duques de Soria, Sevilla.
- Prioritat*. (s.d.). Prioritat. Recuperat de <http://prioritat.org/>
- Riesco, P.; Gómez, J.; Álvarez D. (2008). "Región, Comarca, Lugar: Escalas de Referencia en la Metodología del Paisaje". Cuadernos Geográficos de la Universidad de Granada. Vol. 43(2008-2), p. 227-255, Granada.
- Sala, P. (2014). De la caracterización a la acción. La experiencia del Observatorio del Paisaje de Cataluña. *Urbano*, 22-33.
- Sala, P., Puigbert, L., i Bretcha, G. (2014). *La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa = Landscape planning at a local level in Europe*. (Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Andorra la Vella: Govern d'Andorra, Ed.). Olot. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/planificacio/planificacio_paisatge.pdf
- Saladié i Gil, S. (2009). Identificació dels valors del paisatge. Tipus i inventari. En J. Pintó (Ed.), *Eines i instruments per a les polítiques de paisatge* (p. 107-123). Girona: Universitat de Girona. Servei de Publicacions.

- Saladié, S., i Bonfill, C. (2015). *Pla de paisatge de Cervera*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/plans/pla_paisatge_cervera_web.pdf
- Soler, E., i Cortina, A. (2011a). *Carta del paisatge del priorat: I Diagnosi de les tendències del paisatge. Capítol 2 Actualització de l'estudi territorial de 2006*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/priorat_compromisos.pdf
- Soler, E., i Cortina, A. (2011b). *Carta del paisatge del priorat: I Diagnosi de les tendències del paisatge. Capítol I Introducció*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/priorat_diagnosi_intro.pdf
- Soler, E., i Cortina, A. (2011c). *Carta del paisatge del priorat: II Objectius de Qualitat Paisatgística . Capítol I Proposta tècnica dels Objectius i estratègies d'intervenció*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/priorat_OQP.pdf
- Soler, E., i Cortina, A. (2012). *Carta del paisatge del priorat: Document de Consens. Pacte pel paisatge del priorat*. Recuperat de http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/priorat_compromisos.pdf
- Zoido Naranjo, F. (2004). El paisaje, patrimonio público y recurso para la mejora de la democracia. *Revista PH*, 50(Octubre), 66-73. Recuperat de <http://www.iaph.es/revistaph/index.php/revistaph/article/view/1821/1821#.V6xavluLRdg>

ANNEXOS

Annex 1: Model de l'entrevista realitzada als responsables de les Cartes i Plans de Paisatge.

Inici

1. Com es va iniciar la Carta de paisatge / el Pla del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines intencions?

Participació

3. Com es va fer difusió de la Carta de paisatge / del Pla per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

Objectius

5. Els objectius de la Carta de paisatge / del Pla són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori? Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Carta de paisatge / Pla de paisatge?
7. S'han aconseguit els objectius proposats?

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos? Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge? Com avaluaria els resultats després de l'aplicació de la Carta de paisatge / del Pla del paisatge?

Annex 2. Entrevista Carta Paisatge Priorat

Inici

1. Com es va iniciar la Carta del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines aspiracions?

La Carta del Paisatge del Priorat va sorgir a inicis de l'aplicació de la Llei de Paisatge a Catalunya en un moment de modificació de les normatives i es elabora en paral·lel amb altres iniciatives paisatgístiques com són la Candidatura Priorat – Montsant – Siurana, un paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània a la UNESCO i la Carta Europea de Turisme Sostenible del Priorat.

A través del cultiu del raïm per fer vi es tracta d'una comarca dotada d'identitat i al haver quedat degradada amb el pas del temps es va voler recuperar d'alguna manera el paisatge que els caracteritza. La Comarca del Priorat es va començar a creure que era única i que per tant s'havia de cuidar i potenciar d'alguna manera els paisatges que disposaven.

Ja feia temps que existia cert moviment i inquietud tant per part de la població com de les administracions, que amb l'edició del Catàleg de Camp de Tarragona és va disparar proposant aquestes noves eines de gestió.

Es considera que la Carta té un origen tant administratiu com de la pròpia població, perquè certament ho va impulsar el Consell Comarcal, el Departament de Territori i Sostenibilitat i amb la col·laboració de l'Observatori del paisatge de Catalunya al 2006, però va quedar aturat uns anys i no va ser fins que la població el va reclamar que finalment es portés a terme al 2012.

Participació

3. Com es va fer difusió de la Carta per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

Aquesta Carta compta amb un procés de participació important, gràcies a que en la fase d'elaboració de la Carta el Consell Comarcal comptava amb Eva Tora, tècnica especialitzada en processos participatius, que va organitzar les reunions i les jornades que implicaven a diverses entitats. Una d'aquestes entitats és l'associació Prioritat, que va involucrar molta població.

En el procés d'elaboració de la Carta, es va contractar l'empresa Limonium, que va fer la diagnosi i a la fase de compromisos i accions reunia a les entitats i persones a títol individual amb les administracions trobaven les mancances i els valors per tal de treballar-hi, es van fer multiplicitat de reunions i fòrums arreu del Priorat involucrant a tothom. També es van fer enquestes mitjançant la web.

Objectius

5. Els objectius de la Carta són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori?
7. Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Carta? S'han aconseguit els objectius proposats?

La Carta està pensada com a un tot, a la recuperació d'un paisatge que s'estava perdent i que per tant busquen una millora de la qualitat de vida dels seus habitants i com a conseqüència promou un millor atractiu turístic i la dinamització del territori.

Es va signar fa uns anys, i alguns municipis ni tan sols tenien elaborat el POUM, per tant sí que ha tingut repercussió a nivell de planejament urbanístic ja que sempre va com a primer document que s'ha de respectar i que actua com a eix arreu del territori.

A nivell d'educació, s'ha implementat en els currículums escolars el treballar amb el paisatge fins i tot tenint un dia a l'any on les escoles de la comarca s'ajunten i treballen pel paisatge.

Existeix un fort compromís per part de l'administració però també per part de les entitats i fins i tot amb persones a títol individual que tenen molt present la importància del paisatge i que mantenen vius els compromisos i segueixen treballant per millorar.

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

Es va disposar d'un fons inicial per tal d'impulsar la carta des de la Generalitat. Ara per ara cada ajuntament conta amb els seus propis pressupostos per gestionar-se les accions i seguir complint amb els compromisos.

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos? Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge? Com avaluaria els resultats després de l'aplicació de la Carta del paisatge?

Els compromisos de la Carta segueixen com a eixos estructuradors de la Comarca, sempre es respecten, moltes accions ja s'han complert i d'altres es troben en vies de fer-ho però potser per pressupostos o per prioritats no s'han fet, però la intenció és complir-les.

Es fa un seguiment exhaustiu de l'evolució del paisatge i de les accions que s'estan coordinant, però no sols de la Carta, fins a tal punt que han creat una Oficina de Paisatge, que és la comissió per paisatge i sostenibilitat, qui s'encarrega de coordinar els tres projectes que tenen de paisatge i avaluar els fets. També es segueixen fent reunions amb la població i s'han creat quatre fòrums:

agrari, turístic, ensenyament i cultura. Per parlar de les temàtiques concretes que afecten al paisatge i acotar els agents implicats.

Tanmateix la comarca ha declarat un dia a l'any com a Dia del Paisatge, on es reuneixen en un municipi del poble, cada any un diferent, i fan jornades de difusió del paisatge mitjançant conferències o tallers. Tots aquests són de caràcter divulgatiu.

És cert que la major part de la població està molt conscienciada amb la gestió del paisatge, existeix una forta voluntat a nivell de comarca per part tant de les administracions com de les entitats com dels mateixos habitants. Però no són flors i violes, encara es troben en alguns ajuntaments que quan es canvia de mandat no n'estan al corrent i s'ha de tornar a conscienciar i donar el toc d'atenció a que existeix dita Carta, i els compromisos que s'han de respectar. Tanmateix, disposen de recursos pedagògics per educar a la població en matèria de paisatge.

Annex 3. Entrevista Carta Paisatge Vall de Camprodon

Inici

1. Com es va iniciar la Carta del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines aspiracions?

L'inici de la Carta va ser el 2006, entorn a les noves polítiques de paisatge, un dels regidors de la mancomunitat estava molt vinculat en aquest moviment i va ser qui va proposar en un ple impulsar una Carta de paisatge, és completament un tema administratiu. En aquell moment hi havia ajuts que permetien iniciar les redaccions de propostes, per part del departament de la Generalitat. L'ens que ho va impulsar va ser la mancomunitat, que agrupa els 7 municipis de la Vall de Camprodon.

Participació

3. Com es va fer difusió de la Carta per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

El pla és va passar a concurs públic i ho va guanyar una empresa qui va fer tota la diagnosi finançat amb ajuts. Després es va fer la proposta de la redacció d'objectius i les accions descrites amb actors implicats i el càlcul de pressupostos.

Un cop feta la diagnosi l'empresa fa una proposta d'objectius i s'obra un procés d'implicació ciutadana mitjançant tallers de participació: en base la diagnosi i la proposta d'objectius es van treballant i es fan sessions participatives, es conviden als actors del territori escollits per a que en formin part, i s'amplien els objectius amb el consens de tots els implicats. I voluntàriament es signa per tots els qui en formen part, però fonamentalment és una iniciativa administrativa.

El procés participatiu només es va fomentar en el moment de redacció de la Carta, i lo ideal seria engrescar a la població de manera que es sentin més implicats per tirar endavant les accions més fàcilment i d'una forma més funcional. Si s'involucren d'entrada i tenen un retorn, es marca molta diferència en les repercussions del territori.

Cada cert temps s'organitzen diferents sessions sobre temàtiques completament relacionades amb els objectius marcats per la Carta de paisatge, sobre les línies de turisme sostenible, valors del patrimoni natural de la Vall, etc. També es fa molta pedagogia a l'escola, es fan sortides i jornades marcades per la temàtica d'educació pel paisatge, però no es signen com a accions de la "Carta".

Objectius

5. Els objectius de la Carta són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori?
7. Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents en la Carta? S'han aconseguit els objectius proposats?

La Vall de Camprodon, com molts dels territoris de muntanya, cada any el sector turístic tira més de l'economia, però per afavorir aquest turisme cal implicar a el conjunt de la població. Més que fer la Carta pel turisme, és fa pel conjunt del territori, però tothom és veu afectat. El sector primari està molt implicat en la gestió del paisatge i les seves accions afavoreixen a que s'incrementi el turisme. També moltes de les iniciatives són de protecció del patrimoni arquitectònic.

La Mancomunitat té una visió més de territori que de producte turístic. D'involucrar als diferents sectors econòmics en el territori i que estiguin interrelacionats entre ells, dinamitzant-lo i afavorint tant la qualitat de vida del poble com fomentant l'atractiu turístic i per tant millorant l'economia. S'intenta una visió transversal.

És important el fet de que la Carta de paisatge és el primer document d'àmbit supramunicipal que agrupa als municipis integrants de la Mancomunitat, i per tant, tot i que no s'hagi plasmat en cap pla urbanístic, sí que és el full de ruta definit a seguir per tots els integrants. Llavors, sí que ha tingut rellevància a nivell de planejament.

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

El problema més gros de la Carta és el finançament . Problema de voluntat. Encara que no es tinguin diners es poden fer altres coses més petites. Però tal i com es va redactar la carta és impossible realitzar-la ara per ara pel cost que es té. Si no hi ha finançament extern no es podran executar les accions.

S'ha de tenir en compte que la Carta va aparèixer just quan va esclatar la gran crisi financera, i es va anar executant durant els anys més durs, cosa que va fer que el procediment fos més lent i molts compromisos no es donessin a terme.

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos? Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge? Com avaluaria els resultats després de l'aplicació de la Carta del paisatge?

No hi ha una comissió de seguiment real dels canvis del paisatge i ara ja farà 10 anys de la seva signatura i caldria una revisió. S'ha perdut l'acció de comissió pel paisatge, políticament s'ha anat diluint en el temps, l'última es va fer al 13, i a més no hi ha diners per seguir-ho.

La primera acció sobre l'elaboració d'ordenances municipals conjuntes ha quedat aturada pel pressupost, però està en procediment. La l'elaboració del catàleg de béns paisatgístics està publicat però també s'ha quedat aturat dins la llei d'urbanisme. La tercera acció sí que s'ha executat però d'una forma molt diferent a la que marca la carta, si que s'ha complert l'objectiu però no mitjançant com ho dicta la Carta.

Tothom veu molt important el paisatge però un dels altres problemes és la voluntat. Les accions proposades van ser molt generals, però el mètode i les accions exageradament pautades, i tal i com estaven escrites no podien ser portades a la realitat, però sí que els objectius s'han establert com a grans eixos que han donat lloc a "micro-accions" que han estat favorables en el paisatge, però potser no tan importants com les que s'havien redactat prèviament en el document oficial de la Carta. No s'ha deixat mai de treballar pel paisatge, però no s'hi afegeix l'etiqueta de que hagi estat feta per la "Carta".

La Carta no ha mort mai per que és l'únic document de pla estratègic supramunicipal i es segueix com a eix fonamental, el que passa que les accions fetes no són tant vistoses, però sí que es respecta com a estructurador.

Annex 4. Entrevista Carta Paisatge Lluçanès

Inici

1. Com es va iniciar la Carta del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines aspiracions?

La Carta del Lluçanès apareix quan ja moltes Cartes han agafat una embranzida, quan ja comencen a funcionar, es considera que és un bon moment per impulsar la seva pròpia Carta.

Es fomenta des del Consorci del Lluçanès amb la intenció de conservar el territori i millorar-lo en tot el que sigui possible paisatgísticament. L'objectiu és aplicar una eina pro-activa, és a dir, no és la resposta a una amenaça sinó a la voluntat de preservar i millorar el medi.

Participació

3. Com es va fer difusió de la Carta per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

Va ser el Consorci qui va promoure tots els documents. La participació ciutadana es va considerar en tot moment, va ser l'objecte directe en l'elaboració de la Carta i ha set el seu eix estructurador. Es van reunir en múltiples ocasions però en dues fases diferents: en el treball de diagnosi i en el pla d'actuació.

En primer lloc és va fer la diagnosi del territori i un cop s'havia fer gran part de la feina a porta tancada, es van convidar als agents implicats en el territori per a que es triessin els objectius de qualitat paisatgística als que es volgués arribar. S'exposava com estava el territori i s'obre un debat per veure on es vol arribar.

Un cop acabada la diagnosi, el procés participatiu segueix per tal d'elaborar el Pla d'actuació. Es fan propostes d'àmbits d'actuació proposades per actors de diferents sectors, s'endrecen i es valoren tenint en compte els recursos de que es disposen per dur-les a terme.

Objectius

5. Els objectius de la Carta són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori?
7. Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Carta? S'han aconseguit els objectius proposats?

Es busca una bona qualitat de paisatge, mantenir i millorar. El paisatge del Lluçanès s'ha mantingut estable i la carta s'elabora per evitar grans impactes en un futur i mantenir l'essència del paisatge buscant la millora en tots els aspectes que més ho necessitin.

Ha set el Consorci qui es mou per elaborar la Carta i de moment no ha tingut una repercussió a nivell de planejament urbanístic, però la intenció és treballar en aquesta direcció.

De moment la Carta és manté, però és un procés lent i s'incrementa per la manca de pressupostos o de voluntat per part d'altres administracions implicades.

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

La Carta es finança a través d'ajuts demanats any rere any a la Diputació de Barcelona. És l'entrebanc més gran que té la Carta. És molt difícil poder tirar-la endavant sense un pressupost fix i a llarg termini i amb un percentatge tant baix.

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos?
11. Com avaluaria els resultats després de l'aplicació de la Carta del paisatge?
12. Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge?

La Carta no s'ha fet per tal de combatre cap gran amenaça, però sí que existeixen molts aspectes que s'haurien de millorar. A l'hora de redactar-la es va convocar la població dividida en sectors i van ser aquests qui van escollir els objectius als que es volia arribar i les accions per dur-los a terme. Tots aquells que no van participar no es van implicar en la redacció i per tant es troben a faltar objectius i àmbits d'actuació per cobrir-ho tot. La part positiva és que tots els objectius són realment el que es demana des de la societat civil.

A més d'una forta mancança de pressupostos es considera que també falta una forta conscienciació per part tant de la població com d'algunes administracions a l'hora de poder realitzar accions en favor del paisatge. Potser no es considera tanta prioritat o al no haver patit cap impacte fort no es té tant en compte com en d'altres indrets.

Considera que no són uns compromisos fermes, s'hauria de poder evitar haver d'anar darrera de la gent i que poc a poc anés confluint, però aquest és un objectiu de molt lent aconseguir. Tot i així és un projecte que ha causat una repercussió: ha aconseguit que la gent discuteixi sobre el paisatge. Potser un tema tant evident mai havia generat cap tipus de reacció, ara ha generat debat.

Existeix una gran part de la població que no està organitzada, ni sensibilitzada, ni vinculada amb el medi ambient, no existeix interès. I aquest és el repte més gros per aconseguir. Malgrat això, aquest any es començaran a tirar endavant complint diverses accions. És un document viu i amb ganes de seguir endavant.

Annex 5. Entrevista Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya

Origen

1. Com es va iniciar el Pla del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines intencions?

El Pla transfronterer de La Cerdanya s'inicia pels interessos de Juli Boada, antic tècnic de l'ajuntament de Llivia, en fomentar la cooperació en la gestió del territori entre les institucions catalanes i franceses estructurant l'eix paisatgístic com al fonamental.

El toc d'atenció que va propulsar a que es mobilitzés van ser les consultes formulades per elaborar el Catàleg de Paisatge de l'Alt Pirineu i Aran, d'on forma part la Unitat de Paisatge de La Cerdanya.

Procés participatiu

3. Com es va fer difusió del Pla per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

El procés de participació ciutadana es va donar a banda i banda de la frontera, cada institució amb els municipis del estat corresponent i seguidament fent la posada en comú.

Es va treballar des de tres àmbits, la consulta a la ciutadania mitjançant enquestes web i en paper difoses pel Consell Comarcal, on es buscava sobretot la subjectivitat dels habitants en els valors que consideren del seu paisatge. També es van fer enquestes on-line al sector econòmic, sobretot a empreses del sector turístic.

Els ajuntaments van participar mitjançant la consulta però en aquest cas es feia mitjançant un ortofotomapa mut, on havien de senyalar els llocs d'interès i els paisatges que volien posar en valor i els miradors.

Un cop fetes les consultes tant en territori català com francès, es van buidar les dades conjuntament a través de múltiples reunions, d'on va sorgir el mapa final que agrupa una quantitat de valors.

Objectius

5. Els objectius del Pla són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori? Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Pla?
7. S'han aconseguit els objectius proposats?

El cas transfronterer de la Cerdanya és una evidència de que el paisatge no entén de fronteres administratives. Llivia és un enclavament de l'administració catalana en territori francès, però el paisatge és la clau per ajuntar tot el territori en un àmbit comú. La intenció d'aquest Pla

transfronterer és això, vincular la problemàtica de gestió quotidiana de Llivia, fomentant polítiques comunes a banda i banda de la frontera, unint el territori mitjançant el paisatge.

Els objectius estan focalitzats sobretot en la millora de la gestió del territori de forma conjunta pels estats implicats. Dinamitzar el paisatge de convivència de forma transversal. S'han donat algunes accions arreu del territori que han enfortit els lligams entre les poblacions de les dues bandes de la frontera, però no s'han considerat dins del planejament urbanístic del territori pròpiament.

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

El primer document de diagnosi va ser creat sense pressupost explícit pel projecte. Van col·laborar l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Parc Naturel Régional des Pyrénées Catalanes. A partir d'aquest, es va entrar en un concurs d'ajuts de la Unió Europea per a projectes transfronterers, i van rebre subvencions per tal de dur-lo a terme.

El pressupost no ha estat suficient ja que s'hi ha dedicat més hores de les que han pagat. Tanmateix cal esmentar, que la subvenció era a mitges entre el fons europeu i les administracions regionals (Generalitat).

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos? Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge? Com avaluaria els resultats després de l'aplicació del Pla del paisatge?

Al marxar Juli Boada de l'ajuntament, aquest pla en part, va ser deixat de costat per la falta d'interès per part dels polítics de la zona. El Pla no ha deixat d'existir, però sí que els procediments per aconseguir els compromisos són més lents. Tot i així, es tracta d'un Pla completament obert, sense cronograma d'accions i per tant no està tancat el programa d'actuacions. La intenció és que algun dia aquest projecte sigui vinculant en l'ordenació urbanística.

El Pla de paisatge és un bon document d'intencions, molt innovador tant per la metodologia i la recerca, com per integrar les finalitats d'aquests en un mapa realment visual i amb poder de difusió. A l'inici del projecte sí que es tenia una comissió de seguiment però amb el temps ja no concerta trobades.

A més, es tracta del primer projecte de gestió de paisatge transfronterer, i per tant marca un abans i després en l'entesa del paisatge, amb una molt bona feina feta, que servirà de referència per a futurs projectes.

Annex 6. Entrevista Pla de paisatge de Cervera

Inici

1. Com es va iniciar el Pla del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines intencions?

Al mitjans del 2011 Ramon Royes va començar com a Paer en Cap a Cervera. Al maig del 2012 es va organitzar una Taula rodona al municipi titulada *El nostre paisatge, el nostre futur* organitzada pel Fòrum l'Espitllera i coordinada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. I, entre aquest acte i vinculant-s'hi l'Associació de defensa del Medi Natural de la Segarra, van donar a conèixer les Cartes i Plans de paisatge al municipi. El Paer va sentir interès per aquestes iniciatives i es va posar en contacte amb l'Observatori del Paisatge per iniciar el seu propi projecte que en un principi semblava molt ambiciós.

En un principi el projecte va intentar iniciar-lo des de l'ajuntament i amb la col·laboració de diverses entitats, però per la poca experiència costava arrencar, decidint contractar un professional de l'àmbit, Sergi Saladié, qui va donar l'impuls a la creació del Pla. L'objectiu d'aquest Pla és molt clar: fer un document útil. Que no quedi en un calaix com a projecte que es porti a terme, que tingui un impacte real en el territori.

Participació

3. Com es va fer difusió del Pla per implicar la població? Quines consultes es fan?
4. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

Es considera que la participació de la població ha sigut la clau de l'èxit d'aquest Pla. Perquè considera que una idea política no es pot tirar pel dret sense comptar amb la gent, perquè llavors la ciutadania no s'ho farà seu. Tot i que també s'ha de reconèixer que en els processos participatius no hi participa tanta gent com es voldria, poc a poc es vatreballant i dinamitzant per a que això canviï.

La Taula del Paisatge la formen les 7 entitats implicades en paisatge del municipi conjuntament amb la Paeria. Es reuneixen cada sis mesos per tal d'avaluar la situació del paisatge, quines accions s'han executat i quines es faran en els propers mesos.

Es va fer una crida als que es consideraven agents de paisatge, es van fer quatre reunions per a la diagnosi, què els preocupava i quins valors consideraven i tres sessions per acordar les accions.

Objectius

5. Els objectius del Pla són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística? S'han aconseguit els objectius proposats?
6. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori?
7. Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Pla?

N'hi ha molts d'objectius, però alguns són prioritaris i d'altres han sorgit com a conseqüència d'aquests. El primordial és protegir el medi, l'entorn, el paisatge tant urbà com natural.

Un dels altres objectius fonamentals és la pedagogia i la difusió per tal que altres municipis puguin conèixer aquestes eines i també treballar pel paisatge. Fer que altres municipis entrin també en aquesta dinàmica.

A partir de treballar sota els dos pilars fonamentals, els altres objectius són conseqüència d'aquests. Si es té el municipi més endreçat i amb unes bones pràctiques agràries els habitants tindran una millor qualitat de vida, els turistes se sentiran més agust.

L'elaboració del Pla ha anat en paral·lel a l'elaboració del POUM, i per tant ha tingut molta influència en el planejament urbanístic, sempre es té en consideració el paisatge, els dos documents intenten ser compatibles i estar en coherència l'un amb l'altre. Per exemple, el POUM no contempla fer edificis de molta alçada o que suposin un impacte paisatgístic, també intenta preveure que els espais públics siguin oberts, encara que suposin una major despesa que s'entén per la millora en qualitat de vida pels seus ciutadans. Es vol fer un catàleg de Pedra Seca i d'altres elements de patrimoni arquitectònic.

Pressupost

8. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
9. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

Des de la Paeria s'autogestionen les accions a través dels pressupostos anuals dels que disposa. De fet, Ramon Royes, com a Paer en Cap de Cervera, ha demanat diferents vegades a la Diputació de Lleida que es disposin diners per a que altres municipis puguin elaborar el seu propi Pla de paisatge. Destaca que al ser un sol ajuntament no cal que coordinar-se amb cap altre i resulta més fàcil poder tirar endavant les accions.

També pensa que potser amb petites accions quotidianes es poden fer accions vistoses que a vegades no suposen un gran cost, sinó constància i força de voluntat per voler arreglar.

Avaluació

10. Es segueixen respectant els compromisos?
11. Com avaluaria els resultats després de l'aplicació del Pla del paisatge?
12. Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge?

Al ser un Pla municipal, es pot treballar molt bé sense la necessitat de coordinar-se amb cap altre municipi i tenint llibertat per poder escollir les accions i executar-les.

És un document viu, de fet en cada reunió apareixen noves accions i objectius. Dos cops a l'any és fan sessions de seguiment i aquest és l'objectiu fonamental del Pla, que sigui funcional, que serveixi i que es pugui adaptar als canvis depenent de les necessitats que vagin apareixent a mesura que passa el temps.

El Paer intenta fer molta conscienciació altres ajuntaments, que responen amb bones intencions. Destaca que molts d'ells intenten seguir la línia de protecció del paisatge, però que sense un document oficial, és difícil que es pugui mantenir en el temps i en els diversos mandats i per això demana partides per part de la Diputació de Lleida, per a que s'hi destinin un fons específic pel paisatge.

És molt conscient de la importància de la implicació ciutadana per a que el Pla segueixi viu i segueixi sent un compromís per part la paeria encara que es canviï de Paer. Sí que han estat els seus interessos i sensibilitat amb el paisatge els que han engegat tot el moviment, però s'hi ha compromès de tal manera que segueixi funcionant encara que no sigui ell qui ocupi el càrrec.

Annex 7. Entrevista Pla de paisatge urbà de Linyola

Inici

1. Com es va iniciar el Pla del Paisatge?
2. Qui la va impulsar i amb quines intencions?

A partir de la oferta de l'empresa per tenir contacte amb l'Ajuntament per altres projectes anteriors, l'empresa va proposar el Pla de paisatge urbà i es va acceptar pel pressupost, amb la voluntat d'embellir el poble.

Participació

3. Com es va fer difusió del Pla per implicar la població?
4. Quines consultes es fan?
5. La població va respondre de forma activa i amb voluntat de involucrar-s'hi?

Una vegada feta la diagnosi i proposades les primeres accions es va convidar a la població a la participació d'un taller per tal d'explicar una mostra de les accions i per a que la gent també proposés les accions que consideressin. Es va fer difusió del taller a través de pòsters penjats per la ciutat, la web i el facebook.

A partir d'aquest primer taller es va donar l'oportunitat que, a través d'un formulari, per a que els habitants proposessin les millors que consideressin. De totes aquestes accions algunes van ser incloses com a fitxes a treballar i d'altres van ser descartades per no tenir sentit o no estar vinculades pròpiament amb el paisatge urbà.

La població va respondre de forma activa ja que un considerable gruix de població va participar en les sessions i es va rebre una important mostra d'enquestes contestades

Objectius

6. Els objectius del Pla són encarats a una millora de qualitat de vida dels seus habitants o més aviat busquen una promoció turística? S'han aconseguit els objectius proposats?
7. S'han obtingut resultats a nivell de planejament urbanístic en el territori?
8. Quin grau d'implicació s'ha tingut per part de l'administració i dels agents implicats en la Pla?

Els objectius són clarament encarats a una millora de qualitat de vida pels seus habitants, fer agradable estar al carrer i endreçar el poble. El poble està més aviat construït en favor dels cotxes i no presenta un urbanisme amable pels vianants.

De fet, el Pla s'estructura situant l'escola de punt de partida, d'on parteixen tres carrers principals com eixos estructuradors de la ciutat. Per exemple fent voreres més amples, endreçant baranes i acotant les carreteres per que sigui més segur caminar pel carrer, també creant una estètica més agradable a través de jardineres i parcs arbrats.

L'objectiu principal és millorar la qualitat de vida dels habitants, però aquest fet també comporta un reclam turístic.

Encara no s'han obtingut resultats a nivell de planejament territorial, però en el moment en s'hagi de fer la revisió POUM si que s'haurà de considerar per ser un projecte vinculant, sobretot en totes aquelles accions sobre pacificar l'accés dels vianants, en fer els carrers més segurs.

Pressupost

9. Quin pressupost disposaven per dur a terme les accions?
10. Quina és la seva procedència? Ha estat suficient?

És l'ajuntament qui va contractar l'empresa amb els seus propis diners per pagar l'elaboració del Pla. No han rebut cap subvenció i les accions es van executant amb el fons municipal.

Avaluació

11. Es segueixen respectant els compromisos?
12. Com avaluaria els resultats després de l'aplicació del Pla del paisatge?
13. Es fa un seguiment regular dels canvis en el paisatge?

Justament fa un any que es va acabar de redactar el Pla i es van començar a aplicar les accions. De moment sí que es compleixen i està previst que segueixi sent un document viu perquè es va elaborar amb unes intencions molt clares per a que les accions fossin reals i es poguessin executar atenent les necessitats de la població i considerant els pressupostos de que es disposa, tot i que tampoc s'ha fet un seguiment regular.

Com a principals rendiments del Pla és la difusió que s'ha fet sobre la importància del paisatge en el poble, generar un debat que abans no s'havia tingut en compte ni des de l'administració ni des de la mateixa població. Al convidar-los a fer un Pla de paisatge urbà s'ha donat el toc d'atenció de que allà hi està passant alguna que es podria fer molt millor a través d'accions petites, quotidianes i moltes vegades sense gran cost però sí una voluntat per aconseguir-les. Prendre consciència i qüestionar aquesta impunitat total de "tot pel cotxe" i posar en valor el poble.

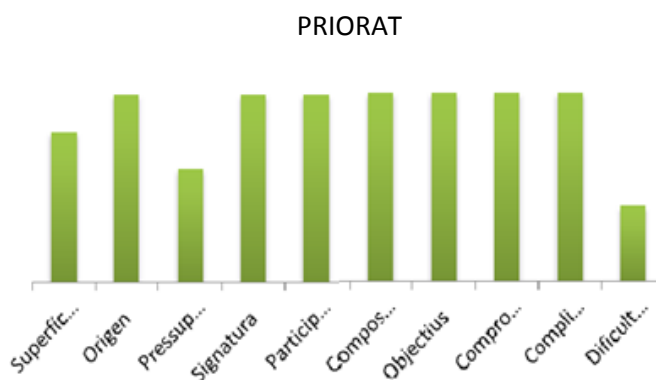
Annex8: Equivalència de valors qualitatius a quantitatius

ÍTEM	VALOR	
	Qualitatiu	Quantitatiu
Superfície	Molt gran: + 20 municipis	5
	Gran: + 15 municipis	4
	Mitjà : + 10 municipis	3
	Mig petit: + 5 municipis	2
	Petit: fins a 5 municipis	1
Origen	Administratiu i població	5
	Administratiu o Població	3
Pressupost (segons entrevista)	Elevat	5
	Suficient	3
	Insuficient	1
Signatura (antiguitat del instrument)	Des del 2004	5
	Des del 2007	4
	Des del 2010	3
	Des del 2013	2
	Des del 2016	1
Participació Ciudadana (grau d'implicació en els processos i accions per part de la ciutadania)	Molt elevada	5
	Elevada	4
	Mitjana	3
	Mitjana – baixa	2
	Baixa	1
Composició (grau de concreció en l'àmbit d'aplicació)	Molt adequat	5
	Adequat	4
	Suficientment adequat	3
Objectius (diversitat i funcionalitat: grau de transversalitat del projecte)	Molt elevat	5
	Elevat	4
	Mitjà	3
	Mitjà baix	2
	Baix	1
Compromisos (segons la funcionalitat) (segons entrevista)	Molt elevat	5
	Elevat	4
	Mitjà	3
	Mitjà baix	2
	Baix	1
Compliment del projecte (segons entrevista)	Molt elevat	5
	Elevat	4
	Mitjà	3
	Mitjà baix	2
	Baix	1
Dificultats per portar-lo a terme (segons entrevista)	Molt elevat	5
	Elevat	4
	Mitjà	3
	Mitjà baix	2
	Baix	1

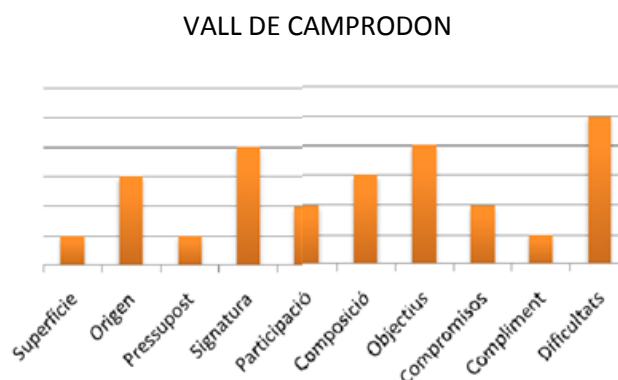

Annex 9: Valors de les Cartes de Paisatge

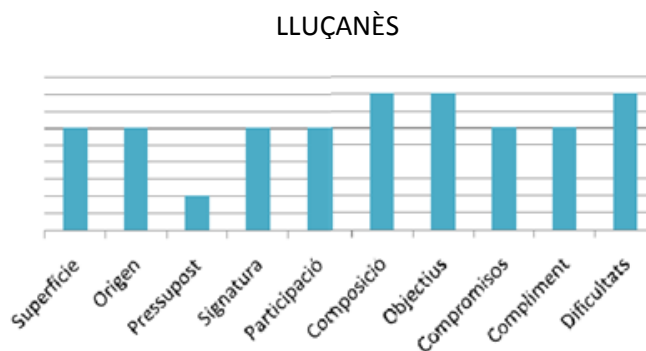
Priorat		
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu
Superfície	Alt	4
Origen	MoltAlt	5
Pressupost	Mig	3
Signatura	Moltalt	5
Participació	MoltAlt	5
Composició	MoltAlt	5
Objectius	Moltalt	5
Compromisos	Moltalt	5
Compliment	Moltalt	5
Dificultats	Migbaix	2

VallCamprodon		
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu
Superfície	Baix	1
Origen	Mig	3
Pressupost	Baix	1
Signatura	Alt	4
Participació	Migbaix	2
Composició	Mig	3
Objectius	Alt	4
Compromisos	Baix	1
Compliment	Baix	1
Dificultats	MoltAlt	5

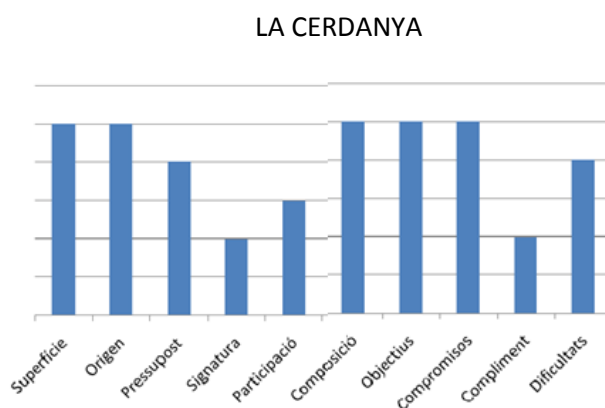

Lluçanès		
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu
Superfície	Mig	3
Origen	Mig	3
Pressupost	Baix	1
Signatura	Mig	3
Participació	Alt	4
Composició	Alt	4
Objectius	Alt	4
Compromisos	Mig	3
Compliment	Mig	3
Dificultats	Alt	5

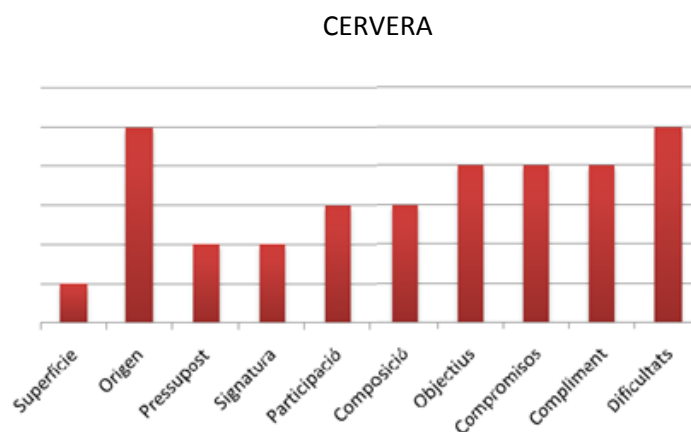

Annex 10. Valors dels Plans de Paisatge

Cerdanya		Valor	
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu	
Superfície	Moltalt	5	
Origen	Moltalt	5	
Pressupost	Alt	4	
Signatura	Migbaix	2	
Participació	Mig	3	
Composició	MoltAlt	5	
Objectius	Moltalt	5	
Compromisos	Moltalt	5	
Compliment	Migbaix	2	
Dificultats	Alta	4	

Cervera		Valor	
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu	
Superfície	Baix	1	
Origen	Moltalt	5	
Pressupost	Migbaix	2	
Signatura	Migbaix	2	
Participació	Mig	3	
Composició	Mig	3	
Objectius	Alt	4	
Compromisos	Alt	4	
Compliment	Alt	4	
Dificultats	MoltAlt	5	

Linyola		Valor	
Ítem	Qualitatiu	Quantitatiu	
Superfície	Baix	1	
Origen	Mig	3	
Pressupost	Baix	1	
Signatura	Baix	1	
Participació	Mig	3	
Composició	Mig	3	
Objectius	Alt	4	
Compromisos	Alt	4	
Compliment	Mig	3	
Dificultats	Alt	4	

